

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Informace, média a knižní kultura

Diplomová práce

Bc. Veronika Křivánková

**Analýza vlivu médií na šíření informací a dezinformací při virové
pandemii**

Analysis of the influence of the media on the dissemination of
information and disinformation during the virus pandemic

Praha 2021

Vedoucí práce: Ing. Jitka Novotná, Ph.D.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své diplomové práce Ing. Jitce Novotné, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, které mi při vypracování této práce poskytovala.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 28. 6. 2021

.....

Bc. Veronika Křivánková

Bibliografický záznam

KŘIVÁNKOVÁ, Veronika. *Analýza vlivu médií na šíření informací a dezinformací při virové pandemii. [Analysis of the influence of the media on the dissemination of information and disinformation during the virus pandemic]*. Praha, 2021, 107 s., Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce Ing. Jitka Novotná, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje analýze vlivu šíření informací a dezinformací v médiích o nemoci způsobené virem COVID-19 na území České republiky v období 02/2020–02/2021. Cílem práce je analýza vybraných zpravodajských portálů a zjištění možného dopadu zpráv na chování veřejnosti. Smyslem teoretické části je stručná definice základních pojmů, zmapování průběhu šíření informovanosti na území Česka a porovnání s podobnými situacemi z minulosti. Následně teoretická část obsahuje popis komunikačních prostředků, kterými byli občané ohledně nastalé události informováni. Cílem praktické části je ukázat, jak průběh šíření viru COVID-19 ovlivňoval návštěvnost zpravodajských serverů, jaké články se v prostředí internetu objevovaly a v závěru analyzuji, zda došlo ke změně chování občanů v prostředí internetu v podobě návštěvnosti zpravodajských serverů, maloobchodního prodeje a změnách v pracovních zvyklostech.

Klíčová slova

COVID-19, Česká republika, dezinformace, informace, média, zpravodajské weby

Abstract

The master's thesis is devoted to the analysis of the impact of the dissemination of information and disinformation in media about the disease caused by the COVID-19 virus in the Czech Republic in the period 02/2020–02/2021. The aim of the thesis is to analyse selected news portals and identifying the possible impact of the information on the Internet on public behaviour. The purpose of the theoretical part is a brief definition of the basic concepts, mapping the course of information in the Czech Republic and comparison with similar situations from the past. Subsequently, the theoretical part contains a description of the means of communication used to inform citizens about the event. The aim of the practical part is to show how the course of the spread of the COVID-19 virus influenced the traffic to online news websites, what articles appeared in the Internet environment, and finally I focus on the analysis of whether there was a change in the behaviour of citizens in the Internet environment in the form of traffic to news websites, retail sales and changes in work habits.

Key words

COVID-19, Czech Republic, disinformation, information, media, news websites

Obsah

Předmluva	8
1. Úvod.....	10
2. Definice základních pojmů	12
3. Průběh viru COVID-19 na území České republiky	18
3.1 První vlna	18
3.2 Druhá vlna.....	20
3.3 Třetí vlna	22
3.4 Vnímání situace ze strany odborníků a veřejnosti	23
4. Srovnání se situacemi v minulosti	26
5. Průběh informovanosti občanů	29
5.1 Informace v tisku.....	31
5.2 Informace ve veřejných prostorech	32
5.3 Informovanost s využitím moderních technologií	32
6. Metodologie	35
6.1 Výzkumný problém a cíl výzkumu	35
6.2 Výzkumné metody	36
7. Vliv médií během šíření nákazy COVID-19	39
7.1 Analýza návštěvnosti zpravodajských portálů	39
7.1.1 Návštěvnost vybraných zpravodajských portálů	40
7.1.2 Trendy články zpravodajských webů	48
7.2 Analýza šíření zavádějících a nepravdivých informací	54
7.3 Analýza dopadu na chování občanů.....	70
7.4 Výsledek.....	75
8. Závěr	77

Použitá literatura	81
Seznam grafů	96
Seznam přílohy	97
Příloha č. 1: Informace ve veřejném prostoru	98
Příloha č. 2: Ukázka tiskových zpráv	101
Příloha č. 3: SMS zpráva od operátora.....	105
Příloha č. 4: Datové podklady	106

Předmluva

Tuto diplomovou práci jsem vypracovala jako svoji absolventskou práci oboru Informační studia a knihovnictví na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a je vypracována v souladu se schváleným zadáním.

Informace jsou s námi již od pravěku. Jsou součástí komunikačního procesu a žádná společnost by bez nich nemohla fungovat. Mezi první informace patřilo, jak rozdělat oheň, či jak získat potravu. Jejich význam se dále postupně rozšiřoval. Ve středověku se uchovávaly vznikem písma a jejich šíření bylo zpočátku komplikované a pomalé. Celý tento proces se postupem času prohluboval a proměňoval až do dnešní doby, kdy máme k dispozici moderní informační a komunikační technologie. Zprávy čerpáme ze zpravodajských portálů, komunikujeme mezi sebou navzájem prostřednictvím sociálních sítí a informace z celého světa se k nám mohou dostat během pár sekund. V okamžiku, kdy se vyskytne celosvětový problém, a to v jakékoliv podobě, je pak rychlý přenos spolehlivých a pravdivých informací zcela zásadní.

V předložené diplomové práci se věnuji jedné z takových situací, kdy informace hrály důležitou roli v dění ve společnosti. Konkrétně v průběhu šíření nakažlivé nemoci COVID-19 od 02/2020-02/2021. Cílem práce je zaměřit se na řešení situace ze strany vlády České republiky na informovanost občanů a na dopad těchto informací. Dále na zmapování toho, jaký měly vliv na chování společnosti.

Práce je rozdělena do dvou částí, na praktickou a teoretickou. Smyslem teoretické části je vymezit základní pojmy, které s tématem souvisí a popsat situaci kolem šíření viru COVID-19. Teoretický úvod je zpracován pomocí dostupných pramenů. Mezi nejvýznamnější zdroje patří Manipulace v médiích, Nejlepší kniha o fake news a Média, lži a příliš rychlý mozek. Tyto knihy poskytují základní údaje o definovaných termínech a pohled na manipulaci s informacemi. Cílem praktické části práce je zkoumání dopadů v důsledku nákazy virem COVID-19 na chování občanů v podobě změny chování v prostředí internetu či nakupování.

Diplomová práce je vytvořena v souladu s platnými vnitřními předpisy FF UK a dalšími metodickými pokyny a normativními dokumenty. Text práce (bez příloh) je o rozsahu 163 961 znaků. Použitá literatura a další zdroje jsou citovány dle platné normy ČSN ISO 690, pro citace v textu je použit takzvaný harvardský způsob citování (příjmení autora, rok vydání zdroje, číslo stránky či rozmezí).

1. Úvod

S informacemi se setkáváme každý den. V nejobecnějším smyslu je informace chápána jako údaj o prostředí, jeho stavu a procesech v něm probíhajících. Informace může být pravdivá, nepravdivá, srozumitelná, včasná, etická či relevantní. Není možné bez nich takřka nic, nemůžeme řídit stát, hospodářství, ekonomiku ani vědu. Jsou základem fungování člověka a společnosti. V dnešní době se šíří zejména díky moderním komunikačním technologiím. A právě ve chvíli, kdy se ve světě děje něco, co je potřeba lidem rychle sdělit, je správnost, srozumitelnost a rychlost šíření informací klíčová. Jejich snadné šíření však sebou nese řadu rizik, protože jak rychle se mohou šířit správné informace, tak se mohou šířit i ty nesprávné. Záměrně šířená nepravdivá informace se nazývá dezinformace nebo lež a pracuje s ní hlavně propaganda. Nezáměrně šířená informace se nazývá omylem nebo chybou. Média jsou jedním z nejhlavnějších zprostředkovatelů informací. To, co média zveřejňují na svých stránkách velmi ovlivňuje, jak se lidé budou ve společnosti chovat. Média mají moc a záleží jen na nich, jak ji využijí. Této moci nabývají v posledních letech i sociální sítě v podobě Twitteru, Facebooku, Instagramu, ale také i aplikace jako je například TikTok.

A právě od konce února roku 2020 měla média velký úkol, informovat společnost o viru COVID-19, což je vysoce infekční onemocnění, které se přenáší z člověka na člověka pomocí aerosolu a kapének. Průběh nákazy může mít lehký i těžký průběh. Mezi těžší, které v minulosti vyvolaly pandemii, patřil SARS-CoV v roce 2004 a MERS-CoV v roce 2012. V roce 2020 se k nim přidal COVID-19. Tento virus je pro Českou republiku ale jiný, protože v jeho důsledku byl poprvé v historii Česka vyhlášen 12. března 2020 nouzový stav, který po prodlužování trval do 17. května 2020. Následně byl znovu vyhlášen 5. října 2020 a prodlužován byl až do 12. dubna 2021. Šíření viru spolu s nouzovým stavem a s vyhlášenými opatřeními přineslo pro Českou republiku mnoho nových zkušeností. Většina činností a profesí se musela během pár dnů přenést do on-line světa, jelikož školy, obchodní centra, restaurace a mnoho podniků najednou muselo dle nařízení vlády ze dne na den zavřít. Lidé se museli izolovat od

ostatních a většinu času trávili doma a na internetu. Všechny školy přesunuly výuku do on-line světa, což bylo pro některé ještě dříve nepředstavitelné. Internetem se šířily zprávy, které ne vždy byly zcela pravdivé a přesné.

V teoretické části je hlavním cílem popsat situaci, která nastala v důsledku šíření viru COVID-19 a její řešení ze strany vlády ČR. Rozebrat, jak probíhala informovanost občanů o nastalé situaci a jaké prostředky při jejich informování byly využity. Pozornost je věnovaná také jiným situacím, které byly v minulosti zaznamenány a podobají se události se šířením nemoci COVID-19.

Cílem výzkumné části předložené práce je zjistit, jestli situace kolem šíření viru COVID-19 a zpráv zpravodajských serverů a sociálních sítí měly dopad na změnu chování českých občanů v prostředí internetu, a to zejména na základě návštěvnosti vybraných zpravodajských portálů. Mezi vybrané zpravodajské servery patří Aktuálně.cz, Blesk.cz, ČT24, iDNES.cz, Novinky.cz, Parlamentní listy, Seznam Zprávy a sociální síť Facebook. Ke sledovanému záměru jsou definovány dvě výzkumné otázky a předpokládané hypotézy. V rámci šetření je zvolen kvantitativní výzkum za pomoci využití dat z projektu NetMonitor a dat z Ministerstva zdravotnictví. Smyslem této části práce je také rozbor zpráv, vybraných dle předem stanovených kritérií. Za tímto účelem je využit analytický nástroj BuzzSumo. Součástí je také analýza nepravdivých a zavádějících zpráv, které se v prostředí internetu během zvoleného období vyskytovaly. V závěru je proveden výzkum z již provedených studií (např. společností Nielsen a projektu Život během pandemie) a dat z Google Mobility Trends, jehož smyslem je ukázat, jestli došlo k nějakým případným dalším změnám v prostředí internetu či přístupu k nakupování v průběhu situace kolem viru COVID-19.

2. Definice základních pojmů

Před rozbořem hlavní problematiky dané práce, je potřeba jasně definovat základní pojmy, které jsou pro tuto práci stěžejní. Mezi ně patří termín informace, dezinformace a fake news, ale také média a případná manipulace, ke které v rámci médií může docházet. Na závěr kapitoly uvádím základní informace o nemoci COVID-19, jaké jsou příznaky onemocnění, možnosti prevence, či jak se před onemocněním chránit.

Informace

Pojem informace má mnoho formulací. Dle definice TDKIV je informace *„údaj o reálném prostředí, o jeho stavu a procesech v něm probíhajících.“* V informační vědě se tímto termínem myslí převážně sdělení, které má pro příjemce nějaký význam. Může to být také údaj, který usnadňuje volbu mezi alternativními rozhodovacími možnostmi (Jonák, 2003). Základem pro přenos informací je komunikace a jeden z jejích nejčastějších typů je komunikace společenská, která má těsné propojení s pravdou a společným dobrem (Hłowiecki, 2008, s. 10). Je samozřejmé, že informace nás každodenně obklopuje během běžné komunikace a je to něco, bez čeho by svět nemohl fungovat. Význam informace je o to významnější, pokud nastane neočekávaná situace, na kterou nejsme připraveni. Jestliže je v takovém případě informací nedostatek, může docházet k tomu, že lidé uvěří všemožným fámám, dezinformacím či konspiračním teoriím. Tyto termíny následně dále rozeberu.

V nových, neznámých situacích hrají informace důležitou roli také z hlediska médií. Verner ve své knize uvádí, že z pohledu novináře je informace *„sdělení o tom, co se stalo, co se děje, nebo stane, formulované jako odpovědi na základní novinářské otázky (kdo, co, kdy, kde + proč a jak?)“* (Verner, 2011, s. 16). Média jsou tedy významným nástrojem z hlediska komunikace a chování občanů, o čemž se bude možné přesvědčit v průběhu diplomové práce.

Dezinformace

Jedná se o záměrně nepravdivou, nepřesnou či zavádějící informaci. Jejím cílem bývá uvedení dotyčného v omyl, poškození důvěry v jiné informační zdroje anebo ovlivnění příjemce tím, že bude považovat danou „informaci“ za pravdivou. (Kučerová, 2003) Často souvisí s nějakým aktuálním tématem.

„K tomu, aby dezinformace úspěšně dopadla na úrodnou půdu, je nutné, aby byla uvěřitelnou a zakládala se částečně na věrohodných informacích“ (Gregor, 2018, s. 8). Množství dezinformací, které jsou kolem nás, nás mohou ovlivnit, i když si to nechceme připustit. Podstatné je také zmínit, že mezi dezinformace nepatří zjevné parodie anebo satira. A to i přes skutečnost, že těmi, kdo je nerozpoznají, tak mohou být někdy označovány (Nutil, 2018, s. 18).

Dezinformace je jakýmsi stavebním prvkem fake news. S tímto termínem je také snadno zaměnitelná. Rozdíl mezi těmito pojmy se dá poukázat na tom, že i médium, které se snaží být seriózním médiem, se může nechtěně stát šířitelem dezinformací. Nemůže se mu ale stát, že by záměrně šířilo fake news. (Cakl, 2019) Podle Vernerera můžeme rozlišovat dva typy dezinformací:

- aktivní, která byla vytvořena s úmyslem,
  - pasivní, která vznikla z důvodu utajení, zadržení či úpravou dat.
- Její využití je běžné v propagandě. (Verner, 2011, s. 16)

K tomu, aby dezinformace vypadala co nejdůvěryhodněji, využívají její autoři několik triků. Například v Australské národní univerzitě zjistili, že pokud nějaké tvrzení doprovázejí obrázky, které mohou s daným tématem souviset i byť jen okrajově, zvyšují důvěru v jeho přesnost a pravdivost. Podobným efektem disponují osobní příběhy lidí či živé popisy. (BBC News: Proč i chytří lidé věří koronavirovým mýtům? 2020) Jak uvádí Nutil dále ve své knize, pojem dezinformace se kryje kromě s fake news, také s některými hoaxy či konspiracemi (Nutil, 2018, s. 18), což jsou termíny, které dále podrobněji rozeberu.

Fake news, hoax a konspirační teorie

Zejména kvůli sociálním sítím je pojem fake news v posledních letech velmi populární. Nutil jej ve své knize definuje jako „*úmyslné šíření dezinformací prostřednictvím tradičních nebo internetových médií a sociálních sítí.*“ Cílem fake news je úmyslně oklamat čtenáře za nějakým účelem. Tento účel může mít politický, ekonomický či mocenský podtext. (Nutil, 2018, s. 18) Často tento typ „informace“ může též způsobovat emociální, psychickou či finanční újmu. Není vždy snadné je dobře identifikovat, avšak je velmi snadné se jimi nechat zmanipulovat (Fallis, 2009). Tyto nepravdivé informace se poté kromě sociálních sítí šíří rovněž prostřednictvím konspiračních webů. Fake news je tedy nějaká falešná zpráva anebo článek, který si autor záměrně vymyslel a na svých webových stránkách danou informaci vydává za pravdivou. Fake news může také spojovat i více různých dezinformací dohromady (Čákl, 2019).

Mimo výše uvedené pojmy se také můžeme v rámci sociálních sítí setkat s termínem hoax. Jde o nepravdivou, falešnou či žertovnou a klamnou zprávu, jejímž účelem může být šíření paniky, kterou se snaží autor vyvolat především prostřednictvím strachu. Hoax bývá posílán jako řetězová zpráva pomocí sociálních sítí či e-mailu a snaží se příjemce přimět k tomu, aby tuto zprávu šířil dál mezi své známé. Jeho obsah může lidi přimět k iracionálnímu chování a smýšlení. (Kopecký, 2019)

Důležitým pojmem je také konspirační teorie. Jde o příběh o spiknutí, který se snaží jedince přesvědčit o tom, že jeho život je ovládán někým druhým. Cílem je prokázat, že s námi někdo manipuluje a zatajuje nám určité informace kvůli své moci či bohatství. (Gregor, 2018, s. 49) Dříve se tento termín používal pro „*jakékoliv tvrzení o kriminálním nebo politickém spiknutí.*“ Dnes se tento pojem využívá pro marginální názory, které vysvětlují historické nebo současné události jako výsledek tajného spiknutí skupiny mocných činitelů.“ (Nutil, 2018, s. 19)

Manipulace v médiích

Manipulaci je možné definovat jako ovlivňování něčí mysli, a to jak v případě jednotlivce, skupiny tak i celé společnosti. Toto ovlivňování je někdy viditelnější a někdy je naopak skryté a není zřejmé na první pohled. Manipulace následně může vést k dosažení propagačních či propagandistických cílů. (Verner, 2010, s. 17) Snaha někým manipulovat, nebo se o to minimálně pokoušet, tu byla odjakživa a není ničím novým ani v prostředí masmédií. Ve chvíli, kdy s námi někdo manipuluje, je jeho snahou mimo jiné, aby za nás rozhodoval a my si nemohli vytvořit svůj vlastní názor. Cílem je tedy působit na naše myšlení, chování a zejména city. Smyslem manipulace je provádět tuto činnost tak, aby si toho dotyčný nevšiml a neuvědomoval si, že je s ním manipulováno za pomoci různých praktik. Manipulátoři mohou pomocí citů mířit na naše emoce, jako je strach, nenávisť, pýcha a závist anebo naopak solidarita a radost. Obvykle se tak děje pomocí jednoduchosti a opakování, což po určitém čase může změnit náš postoj k danému tématu. Během manipulace manipulátor rovněž využívá strach z neznámého a dosud nepoznaného. (Gregor, 2018, s. 73)

V rámci masmédií se setkáme s různými druhy manipulace. Může probíhat skrze reklamy, konkrétní politické kampaně před volbami, prohlášení či projevy státních institucí jako je soud, parlament, prezident či kampaně, které jsou založeny na změně (např. kampaň proti kouření, domácímu násilí anebo proti používání telefonu za volantem). (Iłowiecki, 2008, s. 23)

Při manipulaci hraje velkou roli i výběr zpráv, které se objevují na hlavních stránkách. K výběru dochází vždy na základě požadavků majitele média (Iłowiecki, 2008, s. 33). Mezi nejatraktivnější patří zprávy emotivně zabarvené, násilné, výrazné, kontroverzní a burcující (Nutil, 2018, s. 105). Pokud nějakému typu oznámení masmédiá věnují více pozornosti, stává se, že se veřejnost o tato sdělení začne více zajímat a považovat je za důležitá. Proto zvolení témat a jejich umístění hraje roli ve vlivu na občany. (Iłowiecki, 2008, s. 33) Některá média však z důvodu zvýšení sledovanosti mohou dané informace dále zařazovat a tím opomíjet jiná, důležitější sdělení.

Média proto mají bezesporu vliv na to, jak se lidé, respektive jejich čtenáři chovají či budou chovat. To je samozřejmě něco, co si sami velmi dobře uvědomují a bohužel se můžeme setkat se situacemi, kdy jednají nečestně s vidinou, že jejich články budou více čtené. Proto by si uživatelé internetu měli při čtení zpráv uvědomovat, že jsme emotivní bytosti a často se emocemi necháme ovlivňovat a řídit, což je vlastnost, která nám může uškodit. Nejlepší způsob, jak se snažit vlivu manipulace v médiích zabránit je neustálý rozvoj mediální gramotnosti. Ta se zabývá přístupem k médiím, mediálnímu obsahu a schopnosti vytvářet si vlastní sdělení a je nedílnou součástí kritického myšlení (Nutil, 2018, s. 19).

COVID-19

Respirační viróza je virové onemocnění, které postihuje dýchací cesty a může být způsobena řadou virů, do kterých patří i koronaviry. Může se projevovat rýmou, kašlem, zvýšenou teplotou či bolestí hlavy. Toto onemocnění má velký epidemiologický význam, neboť je snadno přenositelné a u slabších jedinců může způsobit závažnější komplikace. (Vokurka, 2015, s. 873)

Coronaviridae, „latinsky koronaviry (CoV) je čeleď obalených RNA virů. Jsou významnými vyvolavateli akutních respiračních infekcí, nejčastěji lokalizovaných v horních dýchacích cestách, též MERS a SARS.“ (Vokurka, 2015, s. 178) Tato viróza se šíří kapénkovým přenosem. To znamená, že k nákaze může dojít ve chvíli, kdy na nás dotyčný kýchne, či nahlátnutím kontaminovaného povrchu. Může se projevit „skrytě“ anebo až po 3–5denní inkubační době. (Bednář, 1996, s. 443)

Hlavním příznakem onemocnění virem COVID-19 je kašel, horečka, bolest hlavy a celková nevolnost a oslabenost. A právě tento fakt ztěžuje situaci, protože se příznaky velmi podobají chřipce či nachlazení. To, že je jedinec nakažen může zjistit po třech a více dnech. Tou dobou je však již nakažlivý a může tak nakazit lidi kolem sebe. Mezi prevencí, jak se před virem chránit, patří správná a důsledná hygiena, kašlání do kapesníků či paže (nikoliv však do dlaní), používání jednorázových kapesníků a vyhýbání se míst s větší koncentrací lidí. Samozřejmě je také potřeba eliminovat stres, mít dostatek spánku a vést celkový

zdravý životní styl s vyváženou stravou, sportem a dostatkem vitamínů a minerálů. (Informace ke koronaviru a nemoci covid-19, 2020)

3. Průběh viru COVID-19 na území České republiky

V této kapitole nastiňuji průběh situace kolem viru COVID-19 v České republice. Rozebírám, kdy se virus dostal do Česka, jak tuto situaci řešila vláda a jaká přijala rozhodnutí a opatření. Informace o situaci kolem viru COVID-19 rozebírám za období od února roku 2020 až do února roku 2021. Jednotlivé podkapitoly jsou rozděleny na tři vlny. První vlna šíření nákazy probíhala v období od března, přibližně do půlky dubna roku 2020. Počátkem září 2020 začal nástup druhé vlny a s koncem prosince 2020 by se po opětovném růstu počtu nově nakažených osob dalo hovořit o vlně třetí.

3.1 První vlna

Virus SARS-Cov-2 (COVID-19) se oficiálně objevil v prosinci roku 2019, když se rozšířil v čínském městě Wu-chan, čínské provincii Chu-pej (Informace ke koronaviru a nemoci covid-19, 2020). Odtud se virus začal postupně šířit po celém světě.

První dotaz, jestli je na tuto situaci Česká republika připravená, vznesl 28. ledna 2020 Bohuslav Svoboda (ODS), když se ve Sněmovně zeptal, zda má Česko nachystaný dostatek zdravotnického materiálu. Na otázku ministr zdravotnictví Adam Vojtěch (ANO) odpověděl, že na skladě je milion roušek a není třeba si dělat obavy s jejich nedostatkem. O tři dny později však na svém facebookovém profilu informoval, že některá místa hlásí, že roušky jsou již vyprodané. 28. února roušky nebyly téměř k sehnání, a to i přes skutečnost, že 13. února vláda schválila odeslat 4,5 tuny zdravotnického materiálu jako humanitární pomoc do Číny. (Beranová, 2020)

České úřady začaly na šířící virus reagovat ve druhé polovině února v roce 2020 poté, co se zhoršila epidemiologická situace jednoho státu z Evropské unie (Pšenička, 2020). 1. března 2020 byly na území České republiky potvrzeny první tři případy nákazy onemocněním. Vir do Čech dle informací nejspíše přivezli Češi, kteří byli na dovolené v Itálii a vrátili se zpět. (V Česku jsou tři lidé nakažení koronavirem. Předtím byli v Itálii, 2020) Nemoc se postupně začala šířit Českou republikou. První epidemiologická opatření na území České republiky

byla státem přijata 2. března, když byly zrušeny přímé mezinárodní lety z Jižní Koreje a severu Itálie (Ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví z důvodu šíření koronaviru ruší lety z Jižní Koreje a severu Itálie, 2020). Následně byly 10. března uzavřeny školy, kina a akce nad 100 lidí. Dne 12. března byl od 14 hod vyhlášen nouzový stav na 30 dnů s možným prodloužením v závislosti na vývoji situace. Nouzový stav s sebou nesl řadu omezení jak pro občany, tak pro podniky. Mezi ně patřilo například omezení volného pohybu. 14. března stát uzavřel restaurační zařízení a ostatní provozovny. Jediné obchody, které zůstaly otevřeny, byly supermarkety, drogerie a lékárny. Tento den také ministr zdravotnictví Adam Vojtěch přiznal, že v České republice je nedostatek roušek a respirátorů (Beranová, 2020). Od půlnoci z 15. na 16. března byly uzavřeny státní hranice až na určité výjimečné situace. 16. března byl také ustanoven krizový štáb, který řídil Roman Prymula (31. března jej vystřídal Jan Hamáček). 17. března bylo nařízeno zakrytí úst rouškou či šátkem při vstupu do MHD. Následně dnem 19. března byla vyhlášena povinnost, aby všichni občané ČR nevycházeli mimo svá bydliště bez zakrytí úst. Ústa a nos mohly být zakryty rouškou, šátkem či jinou pokrývkou.

Nouzový stav byl 7. dubna 2020 prodloužen do 30. dubna. 29. dubna vláda zavedla tzv. Chytrou karanténu, která měla ulehčit práci epidemiologům. K postupnému rozvolňování začalo docházet 30. dubna, kdy se někteří žáci vybraných ročníků mohli vrátit v omezené míře zpět do škol a došlo také k obnovení provozu divadel a kin do 100 diváků. Nouzový stav zcela skončil dnem 17. května 2020 a trval 66 dní. Po něm probíhala následná další rozvolňování opatření. Přes léto byly roušky povinné pouze v metru a v restauracích a ostatní provozovny mohly být otevřeny. (Vláda České republiky, 2020a) Z dat Ministerstva zdravotnictví ke 31. květnu 2020 vyplývá, že v souvislosti s onemocněním COVID-19 od počátku výskytu viru na území Česka zemřelo 318 osob a nakažených od počátku epidemie bylo 9 300 osob.

Chytrá karanténa

Na závěr této podkapitoly bych se ráda vrátila k projektu tzv. Chytré karantény. Ta byla od 30. března 2020 v testovacím režimu spuštěna v Jihomoravském kraji. Jedná se o epidemiologické opatření, které má posloužit v mapování kontaktů pozitivně testovaných osob na COVID-19. (Vláda České republiky, 2020b) Tento systém navrhla neformální skupina COVID19CZ a později jej převzalo Ministerstvo zdravotnictví. Jeho celostátní provoz se potýkal s komplikacemi, a tak byl ke 20. dubnu systém stále ve zkušebním režimu. Dle informací z Aktuálně.cz byla problémem například spolupráce hygieniků s IT specialisty. Z vyjádření ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha vyplývalo, že je zároveň potřeba systém sjednotit a dát mu jasný ráz. 11. dubna se součástí systému stala aplikace eRouška, jejímž úkolem bylo včasné zachycení, testování a izolace potencionálně nakažených osob nemocí COVID-19. (Bartoníček, 2020) Mezi její přednosti patří respektování ochrany osobních údajů dle GDPR tím, že vyžaduje dobrovolný souhlas konkrétní osoby k přístupu k údajům. Aplikace potřebuje zapnutí Bluetooth a pracuje na pozadí telefonu a monitoruje okolí. (Veselovský, 2020) V polovině června 2020 však tuto aplikaci používalo pouze 217 tisíc uživatelů, ačkoliv její účinnost je postavena na násobně vyšším využívání (Novotná, 2020).

3.2 Druhá vlna

Nástup druhé vlny zvýšeného nárůstu počtu nově nakažených osob nastal po letních prázdninách. 9. září 2020 ministr zdravotnictví Adam Vojtěch na svém profilu na Twitteru uvedl, že od 10. září platí plošné nařízení nosit roušku ve vnitřních prostorách budov v celé České republice z důvodu zhoršené epidemiologické situace. Do této doby tato povinnost platila pouze v MHD či v budovách úřadů a zdravotnických a sociálních zařízení. (Od zítřka roušky povinné ve vnitřních prostorách v celé ČR, 2020) K nastupující druhé vlně se konkrétně v polovině září vyjádřil i Roman Prymula v pořadu České televize Otázky Václava Moravce 13. září. Dle jeho tehdejších slov bylo vyhlášení druhé vlny formální záležitost, ale aktuální stav se za ni dal považovat, neboť docházelo k vyššímu nárůstu potvrzených případů, než bylo ve vlně první. (Prymula oznámil, že v Česku začala druhá vlna koronavirové epidemie, 2020) S nástupem

druhé vlny se rozhodl ministr zdravotnictví Adam Vojtěch k rezignaci a dne 21. září byl jako nový ministr zdravotnictví jmenován Roman Prymula.

Situace ohledně počtu nakažených se stále nezlepšovala, což vedlo znovu k zavedení nouzového stavu na území České republiky. Ten byl zahájen od 5. října 2020. Spolu s ním následovala opatření omezující různé druhy aktivit, provozoven a škol. Situace se i přesto nadále nezlepšovala a Česká republika se postupně začala stávat zemí s nejhorší epidemiologickou situací v Evropě. 16. října činil poprvé denní přírůstek nakažených přes 10 000 osob (za jeden den tedy bylo více nakažených než za celé první tři měsíce epidemie). 22. října byl na území České republiky vyhlášen opětovný „lockdown“ stejně jako tomu bylo na jaře. Omezily se služby, obchody se až na výjimky zavřely a byl omezen pohyb občanů. Kromě nezlepšujícího se vývoje nákazy na území Česka 29. října rezignoval Roman Prymula z funkce ministra zdravotnictví (po incidentu viz str. 52) a následně po něm funkci převzal Jan Blatný. (Vaníčková, 2020)

1. listopadu 2020 bylo Česko podle počtu úmrtí pacientů na COVID-19 na 100 000 za uplynulý týden první na světě a podle počtu nakažených na místě druhém (Česko má za týden nejvíce obětí s covidem na světě v přepočtu na obyvatele, 2020). 13. listopadu představil ministr zdravotnictví Jan Blatný nový epidemiologický systém PES. Epidemiologická situace byla nyní mapována za pomoci rizikového skóre. V rámci tohoto systému byli kraje řazeny do pětistupňové škály s tím, že každému stupni byla přiřazena odpovídající opatření. (Peterová, 2020) Dále byl během druhé vlny opětovně prodloužen nouzový stav do 20. listopadu, následně do 12. prosince a do třetice do 23. prosince (Jednání vlády, 2020). Od 27. prosince 2020 bylo zahájeno očkování proti onemocnění COVID-19 na území České republiky. Prvních 9 750 dávek vakcíny dorazilo do Česka 26. prosince. Očkovalo se ve vybraných pražských a brněnských nemocnicích. Mezi prvními se v Ústřední vojenské nemocnici v Praze nechal naočkovat premiér Andrej Babiš (ANO). (V ČR bylo zahájeno očkování proti onemocnění covid-19, mezi prvními očkovanými byl i premiér Babiš, 2020) Z dat Ministerstva zdravotnictví k 31. prosinci 2020 zemřelo v souvislosti s onemocněním COVID-19 11 940 osob a nakažených bylo již 732 202.

Chytrá karanténa

V závěru této podkapitoly bych se ráda vrátila k zmíněné Chytré karanténě a eRoušce. K 18. září 2020 byla vydána nová verze eRouška 2.0, která zajišťovala spolehlivější fungování. Oproti předchozí verzi nyní využívala technologie „Oznámení o možném kontaktu“. V rozhovoru pro DVTV informatik a poslanec Ondřej Profant (Piráti) popsal, jak aplikace funguje. V jádru sleduje, jaké jiné aplikace tohoto typu jsou v okolí s tím, že dle vývojářů je aplikace anonymní, protože každých 20 min dochází k náhodnému vygenerovanému ID. V okamžiku, když dotyčný zjistí, že je pozitivně nakažen, obdrží po souhlasu, který sám dá, od hygieny číselný kód, který může rozeslat ostatním uživatelům aplikace, u kterých mohlo dojít k potenciálnímu přenosu nákazy. Aplikace mimo to měří i intenzitu kontaktu. Je pouze na jednotlivci, jak s onou informací naloží. Vše se odehrává na úrovni číselných kódů. Bohužel však aplikace měla omezení na operační systémy (Android verze alespoň 6.0, iOS verze alespoň 13.5) a hardware. (Veselovský, 2020)

3.3 Třetí vlna

V této podkapitole bych ráda shrnula pár informací o třetí vlně, kterou ovšem pouze uvedu, neboť předložená práce se zabývá situací kolem viru COVID-19 jen do konce února, když byla třetí vlna na vzestupu. O nástupu třetí vlny se začalo hovořit na počátku ledna 2021. Během této doby se Česko nacházelo v nejvyšším stupni rizikového skóre PES a otevřeny byly pouze potraviny, lékárny a drogerie. Nyní musely velké obchodní řetězce omezit sortiment pouze na zboží nezbytně nutné, aby nediskriminovaly malé uzavřené obchody. Byl zaveden zákaz nočního vycházení od 21:00 do 04:59. (Kopecký, 2020) Od 15. ledna 2021 byl spuštěn rezervační systém na očkování. Jako první se do něj mohli rezervovat zájemci nad 80 let (Peterová, 2021).

Opět byl prodloužen nouzový stav do 22. ledna a následně znovu do 14. února. Další prodloužení nouzového stavu však Sněmovna nepodpořila. Na základě žádosti hejtmanů a primátora hlavního města Prahy byl nouzový stav vyhlášen znovu do 28. února. (Jednání vlády, 2021) Od 27. února začal na území České republiky platit nový nouzový stav do 28. března. Tento nový nouzový stav

sebou přinesl i řadu nových opatření, a to z důvodu šíření tzv. britské mutace koronaviru, potvrzeným výskytem jihoafrické mutace viru a kritické situaci ve zdravotnických zařízeních. Nově tak byla povinnost od 1. března 2021 opět nosit v zastavěném území obce zdravotnickou roušku či respirátor (nebo jiný podobně účinný ochranný prostředek, nikoliv však roušku látkovou). Na místech v uzavřeném prostoru jako jsou obchody či MHD byla povinnost respirátoru či nanoroušky. Dalším mimořádným opatřením bylo omezení volného pohybu osob. Lidé měli zákaz opouštět území okresu trvalého bydliště bez zásadních důvodů, přechod bylo potřeba při kontrole policií jasně doložit. (Vláda vyhlásila nouzový stav do 28. března, od pondělí se zpřísní pravidla pro volný pohyb či maloobchod a opět uzavřou školy, 2021) Z dat Ministerstva zdravotnictví k 28. únoru 2021 vyplývá, že v souvislosti s onemocněním COVID-19 zemřelo 20 750 osob a nakažených od počátku epidemie bylo 1 240 203 osob.

3.4 Vnímání situace ze strany odborníků a veřejnosti

V této podkapitole rozebírám, jak politologové hodnotili zvládání situace ohledně nemoci COVID-19 a jak situaci hodnotili občané České republiky v rámci jejich důvěry ve vládu a respektování vládních nařízení.

Na konci roku 2020 oslovila Česká tisková kancelář experty, aby se vyjádřili k zvládání vládní komunikaci během šíření nákazy. Jedním z nich byl politolog Lubomír Kopeček. Ten hodnotil reakci vlády z první vlny epidemie kladně, neboť až na určité chyby reagovala vláda rychle. Dle jeho názoru však zásadní problém nastal s krizovou komunikací od léta 2020, kdy vláda nebyla schopna adekvátně reagovat na nastalou situaci. Dále uvádí, že komunikace od té doby ztratila na důvěře a docházelo k situacím, kdy si premiér protirečil s ministrem zdravotnictví a ministrem vnitra. Karel Komínek z Institutu politického marketingu, uvádí, že k největší chybovosti v komunikaci docházelo ze strany ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha a premiéra Andreje Babiše. Domnívá se, že na počátku první vlny za úřadování ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha často docházelo k situacím, kdy někteří ministři vypouštěli do médií možnosti řešení situací dříve, než byly oficiálně vyhlášeny či si protirečili se svými kolegy. Za problém označil také neexistenci veřejného plánu opatření.

(Česká tisková kancelář, 2020b) Z jejich názorů je tedy patrné, že se oba shodují na tom, že vláda nejednala jako celek a její komunikace místy působila zmateně.

Průzkumy reakce občanů na zvládání situace ze strany státu

Nyní bych se ráda zaměřila na hodnocení situace ze strany veřejností. Jak ukazují výzkumy, názory občanů na zvládání situace ohledně viru COVID-19 ze strany vlády se postupně začaly měnit. Rozeberu tedy některé ze studií, které byly provedeny v roce 2020.

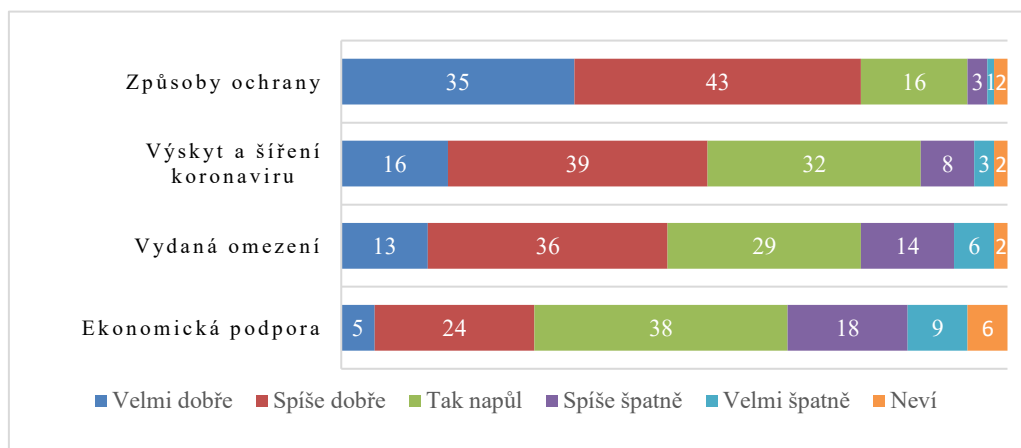
Z průzkumu od Centra pro výzkum a veřejné mínění (dále jen CVVM) provedeného v září před vyhlášením nouzového stavu vyplývá, že docházelo ke zvyšujícímu se počtu lidí, kteří opatření vyhlášená vládou považovala za neužitečná. V září považovalo opatření za neúčinná 44 % respondentů. V červenci tento názor zastávalo 32 % dotazovaných a v červnu se jednalo o 11 %. Toto hodnocení je výrazně ovlivněno důvěrou k vládě. 64 % účastníků výzkumu, kteří vládě důvěřují považují opatření za účinná a těch, kteří ji nedůvěřují se vyjádřilo 32 %. V otázkách, zdali respondenti považují vládní opatření za srozumitelná či nikoliv, se veřejné mínění v září rozdělilo skoro půl na půl. 52 % z nich je považovalo za srozumitelné a 46 % za nesrozumitelné. (Spurný, 2021) Z výzkumu provedeného společností Behavio zas vyplynulo, že docházelo k růstu nespokojenosti Čechů s vládním řešením situace. V březnu na počátku karantény 38 % dotazovaných uvedlo, že vláda situaci buď vůbec nezvládá anebo mají k jejich postupu velké výhrady. Oproti tomu v říjnu se počet nespokojených respondentů zvýšil na 67 %. Rapidně tak pokles počet lidí, kteří se domnívali, že vláda situaci zvládá. (Jeřábková, 2020)

Z hlediska orientace se v informacích vyhlášených vládou (viz graf 1), z prosincového výzkumu provedeného v roce 2020 CVVM ukazuje, že 78 % českých občanů je obeznámeno o tom, jakými způsoby se chránit před nákazou, 55 % občanů se orientuje v informacích o aktuálním výskytu a šíření koronaviru na území České republiky. V omezeních, která zavádí vláda v souvislosti s šířením koronaviru se vyzná 49 % s tím, že 20 % občanů se v nich orientují špatně. Nejhůře se však občané orientují v informacích týkajících se ekonomické

podpory, kterou vláda v souvislosti s šířením koronaviru poskytuje. V těchto informacích má dobrý přehled pouze 29 % obyvatel. (Spurný, 2021)

Graf 1: Jak se občané ČR orientují v informacích o koronaviru?

Zdroj: CVVM (2020)

Závěrem této podkapitoly je možné politickou komunikaci během výskytu nemoci COVID-19 na území České republiky shrnout následovně. Oproti červnu 2020 narostlo v září o 33 % lidí, kteří začali považovat vládní opatření za neúčinná. V období od března do října se o 29 % zvýšil počet dotazovaných, kteří se domnívali, že vláda danou situaci nezvládá a v prosinci 20 % respondentů uvedlo, že se špatně orientují v opatřeních vydaných vládou. Ačkoliv na základě výzkumů veřejného mínění a názorech některých odborníků lze spatřovat určitou nespokojenost, není možné s jistotou určit, že pokles důvěry vlády je způsoben komunikací ze strany vlády, a nikoliv obecnou nespokojeností a frustrací z dlouhotrvající situace, ve které jsme se nacházeli. Jak však lze spatřovat na uvedených příkladech, během vládní komunikace docházelo místy k rozporu, kdy si dvě strany navzájem ve velmi krátké době protiřečily, či mezi sebou nebyly oficiálně domluveny na jednotném názoru na danou problematiku.

4. Srovnání se situacemi v minulosti

V minulosti jsme se s epidemiemi a pandemiemi setkávali v mnohem větší míře, než je tomu dnes. Když se s nimi museli lidé kupříkladu ve středověku vypořádávat ani si neuvědomovali, že se o něco takového jedná. Příčinou toho mohl být například fakt, že dříve neexistovala žádná světová média, která by o této skutečnosti psala. Obyvatelstvo tak bylo nedostatečně informováno o tom, že se něco děje a jak se mají chovat. Kromě toho, oproti současnosti mělo lidstvo mnohem horší lékařskou péči. V dnešní době už světová média, která napomáhají k lepší informovanosti sice máme, avšak ani jejich působení nemusí vždy vést k pozitivnímu dopadu.

V předložené části diplomové práce rozebírám dva konkrétní příklady pandemií, které svět zužovaly v posledních letech. Vybrané případy se podobají situaci s virem COVID-19, kdy se začal světem šířit nový druh nákazy a lidé o ni neměli příliš informací. Smyslem je ukázat, jak tehdy probíhala informovanost a jestli existovaly nějaké dezinformace a snaha o manipulaci s lidmi.

Na začátku bych ještě ráda zmínila první známou pandemii, která byla v historii zdokumentována. Tou byl Justiniánský mor, který probíhal v 6. století a vyžádal si životy poloviny obyvatel Evropy. Jako druhá významná pandemie je označována černá smrt, což je název pro epidemii moru, který udeřil ve druhé polovině 14. století v Evropě a podlehl mu více jak třetina populace. Už tehdy se nicméně objevovaly různé dezinformace. Například, když se lidé ve snaze najít šířitele této nemoci domnívali, že epidemie je uměle vyvolané zlo způsobené otráveným vzduchem a vodou. Z počátku na sebe vinu svalovali chudí a bohatí, když si mysleli, že někteří z nich rozptýlili jed ve studnách. Poté ale dospěli k jiné hypotéze, a to, že se jedná o akci, kterou vytvořili Židé se záměrem otrávit lidi. Židé byli následně za tento údajný čin pronásledováni a mučeni krutým způsobem, až se k činu přiznali i přesto, že s ním neměli nic společného. (Graus, 2005) Tyto zprávy tedy již na úvod dokazují, že nepravdivé informace doprovázejí pandemii již odjakživa.

Španělská chřipka

Mezi případ, který je nejvhodnější k porovnání se situací s nemocí kolem viru COVID-19 patří zejména španělská chřipka. Ta probíhala necelé 2 roky v letech 1918–1920. Během těchto let na ni onemocněla více než čtvrtina světové populace. Infekce měla vysokou mortalitu a zemřelo na ni až 50 milionů lidí. (Poláček, 2020) Za půl roku tak zvládla zabít více lidí než HIV za dvacet čtyři let. Stala se tou největší a nejznámější chřipkovou pandemií.

V porovnání s dnešní situací se tenkrát nevědělo, kdo je původcem chřipky a ani místo, odkud se chřipka začala šířit. Vědci neměli ani možnosti, jak zkoumat viry a jejich genetické kódy. V Českých zemích nefungovala centrální opatření (většinou je vyhlášovala města), a tak i v době, kdy umíralo nejvíce lidí, byly například otevřené kabarety v Praze. (Poláček, 2020) Mezi klíčové faktory, které způsobily vysoký počet obětí patřila například méně pokročilá věda. Negativně přispěl také špatný stav obyvatelstva, protože kvůli globálním konfliktům trpěli lidé nedostatkem potravin a špatným zdravotním stavem. V neposlední řadě situaci ovlivňovala neinformovanost a od ní se odvíjející nepřipravenost. Příčinou neinformovanosti nebyly pouze slabší informační kanály, ale také úmyslné zamlčování informací. (Saiver, 2020)

Velkým problémem byla také cenzura. Když v zákopech za první světové války v roce 1918 umírali vojáci na chřipku, nesmělo se o této události kvůli cenzuře mluvit. To vedlo k tomu, že se začaly rozšiřovat fámy. Příkladem byly zprávy, že příčinou chřipky jsou hnijící mrtvoly ve střeleckých zákopech, či že v důsledku sexuální abstinence vojáků se v jejich těle hromadí škodlivé látky, které toto onemocnění způsobují. Například Lidové noviny 2. června 1918 vydaly článek s názvem „*Záhada epidemie ve Španělsku*“ ve kterém pojednávaly o tom, že dle zpráv zdejších listů v Haagu bylo odhaleno, že je epidemie pouze senná horečka. (Vocelka, 2020) Šíření nepravdivých zpráv následně způsobovalo, že si někteří lidé například ve snaze předejít nákaze nechávali vytrhat mandle či zuby. Jiní u sebe nosili kousek síry či vdechovali kouř ze dřeva, který jim měl údajně v boji proti nemoci pomoci. (Reiglová, 2020) Proti cenzuře v rámci šíření této

nemoci se ohradilo až neutrální Španělsko. Podle něj také nemoc získala svůj název. (Saiver, 2020)

Z dostupných informací vyplývá, že situace okolo španělské chřipky byla do jisté míry podobná, situaci s nemocí COVID-19. Stejně jako při šíření nákazy COVID-19, byla účinnost roušek diskutována i během Španělské chřipky. V obou případech docházelo k omezení cestování a veřejného shromažďování. Na déle, než rok byla v průběhu španělské chřipky zavřena například divadla a kostely a pravidelně se dezinfikovala i veřejná telefonní sluchátka (Reiglová, 2020). Naopak rychlost, jak se nemoc COVID-19 šířila byla o mnohem vyšší než tehdejší španělská chřipka (Poláček, 2020).

Ebola

Druhým příkladem je virus Ebola, který byl poprvé objeven v roce 1976. Jméno dostal podle řeky Ebola v Demokratické republice Kongo. Patří mezi jedno z nejnebezpečnějších onemocnění. Pokud se dotyčný nemocí nakazil, byla zde 50–90 % pravděpodobnost smrti. Pandemie tohoto onemocnění probíhala v letech 2013 až 2016. Ebola v médiích vzbudila veliký zájem. V průběhu celého roku 2014 přinášela televize, internetové zpravodajství a noviny pravidelné informace. A ani zde jsme se nevyhnuli šíření hoaxů a fake news. Nyní však jejich rozšiřování probíhalo prostřednictvím sociálních sítí jako je například Twitter. Kupříkladu se objevila nepravdivá zpráva, že v Atlantě došlo k velkému propuknutí nákazy, při které onemocnělo 146 osob. Sociální sítě tenkrát vyvolaly paniku a měly větší vliv, než doposud měla tradiční média. Mezi další hoaxy, které se šířily po internetu patřila zpráva o tzv. ebola-zombies. Mělo se jednat o pacienty, kteří na Ebolu zemřeli a následně vstávali z mrtvých. Danou nepravdivou zprávu na sociální síti Facebook sdílelo přibližně 500 000 lidí a na Twitteru kolem 1 000 lidí. Jiné dostupné informace naopak výskyt Eboly zcela popíraly. (Vymětal, 2015)

Na základě výše zmíněných příkladů lze vidět, že každá zdravotní krize sebou přinesla svou vlastní pandemii dezinformací. Veškeré mýty, které během pandemií vznikají však zvyšují rizikové chování občanů a tím i zhoršují celou krizi.

5. Průběh informovanosti občanů

Být dobře informován v neznámých situacích, jako je případ šíření nemoci COVID-19 je zcela zásadní. Možností, jakým způsobem dostat k lidem důležité zprávy je mnoho. Smyslem této kapitoly je popsat, jakým způsobem občané České republiky získávali informace na počátku šíření nákazy o jejich příznacích, možnostech prevence a zavedených restrikcích, které byly v souvislosti s nákazou vyhlášeny.

Postupný rozvoj společenské komunikace je součástí vývoje globalizace. Přináší výhody, jako jsou dostupnější informace, možnost jejich sdílení v prostředí sociálních sítí, jejich rychlost v šíření či zhoršení prostředí pro utajované informace, které by veřejnost měla znát. Jako nevýhody však sebou nese příležitosti k manipulaci, deformování reality, šíření dezinformací a fake news či snahu vnucovat lidem věci, které ve skutečnosti nepotřebují. (Howiecki, 2008, s. 13–14) Nedostatek informací pak může vést ke zvýšenému stresu, pocitu nejistoty, obav, strachu či zloby anebo také k iracionálnímu chování. Informace jsou tedy jakýmsi lékem proti těmto stavům. Ani jejich množství ale nemusí přinést nic dobrého a nemělo by docházet k informačnímu přehlcení. Vždy je potřeba informace vyhledávat z důvěryhodných zdrojů a snažit se vyhnout informacím pochybným, protože ty mohou daný psychický stav zhoršit.

V situacích jako je případ šíření nemoci COVID-19 je bezesporu důležité, aby byli občané řádně informováni o tom, co se děje, a to jakýmkoliv prostředky, které to umožňují. A právě zabezpečení informovanosti je součástí pandemického plánu ČR. Tento plán obsahuje podrobný popis pandemických fází dle organizace WHO¹. Konkrétně je rozdělen 6 fází. Jednotlivé fáze popisují postup, jak se chovat při nejisté pravděpodobnosti vzniku pandemie, při střední až vysoké pravděpodobnosti a při vysoké pravděpodobnosti vzniku pandemie. Fáze popisuje opatření, která se mají uskutečňovat a jejich kompetenci. Každá fáze je rozdělena na plánování a koordinaci, monitoring situace a hodnocení, omezení šíření

---

¹ organizace WHO (World Health Organization) je světová zdravotnická organizace sídlící v Ženevě ve Švýcarsku. Je koordinační autoritou v mezinárodním veřejném zdraví.

nemoci, zajištění kontinuity fungování zdravotnického systému, komunikace a intersektorální spolupráce.

Smyslem kategorie „*komunikace*“ je zajistit správně předávání informací. Informace by měly být sdíleny a navzájem komunikovány mezi Českou republikou, organizací WHO a Evropskou komisí. Dále také prostřednictvím spolupráce s médii na národní i krajské úrovni. Mělo by docházet k „*rozvíjení efektivního dialogu s veřejností s cílem zajistit její informovanost o pandemické problematice.*“ V případě potřeby je vhodné následně vytvořit speciální přístup pro obyvatele, ke kterým se informace hůře dostávají. Po celou dobu šíření nemoci by mělo docházet ke zvyšování povědomí veřejnosti o dostupných opatření k redukování nákazy a upozorňovat na potřebu dodržování osobní hygieny. Cílem je zajistit co nejrychlejší a nejširší informovanost o dané nákaze. V závažnějších, pandemických situacích je potřeba poskytovat veškeré důležité informace o pohybu osob, o tom, co o daném viru víme, jak se situace vyvíjí, o přístupu k lékům a základním službám. Aby se co nejvíce eliminovala panika a vyvrátily fámy, je důležité pořádat časté a předem ohlášené tiskové konference prostřednictvím médií, jako jsou weby, televize či rozhlas. Zajistit postup pro zprostředkování informací pro všechny tiskové mluvčí a poskytnout informace ohledně společenských otázek, jako je například upozornění na uzavření hranic. Mimo to je nezbytné zabezpečit vzdělávací materiály pro občany a pravidelně přinášet aktuální zprávy. (Pandemický plán České republiky, 2006)

Během pandemie koronaviru byli lidé informováni zejména z televizního a internetového zpravodajství. Vláda pořádala pravidelné tiskové konference, kde veřejnosti popisovala aktuální situaci a vyhlášovala nové restrikce. Její členové poskytovali rozhovory pro online zpravodajské servery či prostřednictvím audiovizuálního zpravodajství jako je například DTV. Hojně také využívali sociální sítě, jako je síť Twitter či Facebook. Z těchto sítí jejich příspěvky často přejímala internetová zpravodajství a citovala je dále širší veřejnost. Využívání sociálních sítí jako komunikačního kanálu s veřejností a médii v době krize je určitě vhodný způsob. Premiér Andrej Babiš na svém facebookovém profilu vydával pravidelná nedělní vystoupení, v nichž se vyjadřoval k aktuální situaci. Například na nich oznamoval, kdy budou vyhlášena nová opatření proti šíření

koronaviru. Síť Twitter po svém jmenování ministrem zdravotnictví začal velmi využívat Roman Prymula, kde se snažil občany informovat o aktuálních nařízeních vlády. Zdrojem informací, zejména pro mladší generaci byl instagramový účet poslance Dominika Feriho (TOP 09). Ten na svém profilu pravidelně objasňoval aktuální krizová opatření vydaná vládou. Tímto se lidem snažil pomáhat vyznat se v nařízeních a popřípadě odpovídat na možné dotazy. Formát jeho sdělení byl stručný a jasný, aby se lidé v informacích co nejlépe zorientovali. V říjnu 2020 jeho profil čítal přes 700 tisíc sledujících.

5.1 Informace v tisku

Mezi informace, které nepřicházely prostřednictvím internetu, či televize patřily například informativní letáky. První takový byl leták s názvem „*Informace pro občany o koronaviru*“. Poskytoval informace o tom, co dělat v případě nejasností, jaké jsou příznaky nemoci, či jak snížit riziko její nákazy. Mimo to pojednával o faktech a vyvracel vybrané mýty. Těmi byly například zprávy, že poštovní zásilky z Číny a z dalších nakažených oblastí jsou šířitelem viru. Dále vyvracel informaci, že kloktání nosních kapek, pití chlóru nebo tvrdého alkoholu může chránit před nákazou. Na druhé straně leták poskytoval odpovědi na časté otázky od ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha a epidemiologa prof. Romana Prymuly. Leták se v diplomové práci nachází v příloze č. 2. Jedinou zarážející informací ohledně letáku je sdělení, aby občané, v případě jakýchkoliv nejasností volali na číslo 112. Na internetu se však objevovaly články, kde zdravotníci žádali občany, aby na toto číslo zbytečně nevolali a nezatěžovali linku (Vachtl, 2020). Autorem letáků bylo Ministerstvo zdravotnictví a rozesílány byly ve spolupráci s Českou poštou. Dle informací je „*plošná distribuce letáků součástí informační kampaně, kterou stát v souvislosti s koronavirem zahájil.*“ (Sochor, 2020) Osobně jsem jej obdržela 13. 3. 2020.

Další leták od hlavního města Prahy s názvem „*Praha drží spolu!*“ informoval o lince pro pomoc seniorům a potřebným. Obsahoval důležité kontakty o zdravotních pojišťovnách a odběrových místech. Mimo jiné udával číslo, kam se obrátit v případě, že dotyčný potřebuje psychologickou pomoc či má zájem o poskytování sociálních služeb. Leták se nachází v příloze č. 2.

Od 5. října, když byl v České republice znovu vyhlášen nouzový stav, Praha opět rozeslala informativní leták „*Praha drží spolu! COVID-19*“. Leták opět obsahoval základní důležité informace s kontakty jak na základní informační linku či hygienu, tak adresy odběrových míst a vyzýval ke stažení aplikace eRouška.

5.2 Informace ve veřejných prostorech

Mimo informace z letáků ve schránkách patřilo i informování občanů ve veřejných prostorech. Informace se nacházely například ve vestibulu metra v Praze (viz příloha 1). Vystavené plakáty popisovaly, jak by měl být každý ohleduplný a dodržovat odstup, jak se chránit před případnou nákazou a jaké jsou příznaky nemoci COVID-19. Sdělení se také nacházela v samotném metru (viz obrázek 3 a příloha 1). Před vstupem do obchodního centra, lékárny, či jakéhokoliv jiného obchodu visela upozornění, aby měl každý před vstupem nasazenou roušku. Mimo jiné byli lidé vyzýváni k nošení roušek také rozhlasem metra a hlášením v obchodních centrech.

5.3 Informovanost s využitím moderních technologií

V rámci informování obyvatel byla využita dostupná moderní technologie. Konkrétně se jednalo například o informování občanů prostřednictvím SMS zprávy od operátorů. Osobně jsem tyto zprávy na počátku pandemie obdržela dvě a nacházejí se v příloze 3. SMS zpráva informovala o nových opatřeních vlády. Konkrétně, že od 24. března 2020 budou uzavřeny všechny obchody až na několik výjimek a také, že od tohoto dne bude omezen volný pohyb osob vyjma situací jako je cesta do zaměstnání či nákup potravin. Více informací se každý mohl dočíst na webových stránkách vlády, na které se v SMS zprávě odkazovalo.

Na většině stránek internetového zpravodajství vznikla speciální rubrika, která pojednávala pouze o koronaviru a situaci okolo něj. Seznam Zprávy poskytovaly v této sekci důležité odpovědi na otázky, např. jaké jsou příznaky nemoci, jak se v daných situacích chovat, aktuální čísla o počtu nakažených, zotavených a o úmrtí, mapu s vyznačenými nejrizikovějšími oblastmi České republiky a všeobecné aktuální zprávy z Česka a ze světa. (Seznam Zprávy, 2020)

Na sociální síti Facebook vznikla stránka s názvem „*Informační centrum pro koronavirus (COVID-19)*“ která také obsahovala aktuální informace.

Pokud jde o poskytování informací o viru COVID-19 ve světě, vznikla aplikace COVID PASS, která si kladla za cíl usnadnit cestování do zahraničí. Spuštění proběhlo na konci června v roce 2020. Umožňovala vyhledat nejbližší odběrová místa a okamžité online zaslání žádanky na test. Následně bylo možné pomocí QR kódu v okolních státech dokázat negativní test na koronavirus. Mimo jiné také poskytovala aktuální informace o bezpečnostních opatřeních v daných zemích. Uživatel se dověděl, jestli potřebuje do dané země test na COVID-19 anebo jestli po vstupu do země musí jít do karantény. (Krejčí, 2020)

Další bezplatnou mobilní aplikací byla aplikace Koronavirus COVID-19, která nabízela aktuální informace z důvěryhodných zdrojů. Aplikace obsahovala důležitá doporučení a fakta, aktuální nařízená opatření, informace o příznacích nemoci, odpovědi na nejčastější otázky, vyvracela fámy a nepravdivé informace a mnoho dalšího. Napomáhala tak k lepšímu přehledu mezi nepřeborným množstvím informací. Uživatel mohl lépe vnímat a zpracovávat kritický výběr. Na jejím vzniku se podílela Karlova univerzita a byla vytvořena a kontrolována experty. Ke stažení byla jak pro IOS, tak Android. (Mobilní aplikace Koronavirus COVID-19, 2020)

V důsledku koronaviru Česká tisková kancelář mimořádně nabízela za poplatek zpřístupnění zpravodajství široké veřejnosti o vývoji koronaviru. Udělala tak v reakci na zvýšenou poptávku občanů po nestranných a ověřených informacích ohledně nového koronaviru. (ČTK mimořádně nabízí zprávy o koronaviru přímo široké veřejnosti, 2020)

S informovaností občanů se snažila na počátku pandemie pomoci i televize Prima, která od 21. března 2020 pořádala osvětovou kampaň před nákazou pomocí spotů a tištěné a online inzerce. Radila, jak dodržovat hygienická opatření a jak se mají lidé chránit před nakažením. V kampani přitom vystupovali herci ze seriálů. Mimo to také Prima na sociálních sítích spustila výzvu #nositrouskujeprima. Během ní spolu se známými tvářemi nabádali lidi k tomu, aby nosili roušky. (TV Prima zahájila osvětovou kampaň k nemoci COVID-19,

2020) Kromě toho se v televizi objevovaly reklamy s tematikou o nemoci COVID-19. V nich se inzerenti snažili o šíření osvěty o důležitosti nošení roušek či připomínali základní hygienická opatření. V době zpřísnění podmínek a omezení volného pohybu se celkově množství reklam zvýšilo. V dubnu například podíl reklamních bloků s touto tematikou dosahoval 20 %. Rádía v tomto období věnovala tomuto tématu desetinu reklamního prostoru, 7 % v tisku a 6 % na venkovních reklamních plochách. (iDNES.cz, 2020)

Ministerstvo zdravotnictví zřídilo informační linku, která byla součástí Chytré karantény, za účelem zodpovídání dotazů veřejnosti ohledně viru. Její zřízení mělo občanům nabídnout maximální informační servis. Linka spuštěná od 1. září 2020 byla však zpoplatněna dle běžných tarifů operátorů, což většina volajících netušila. Mezi problém zároveň patřilo, že si lidé často tuto linku pletli s podobnou službou, která fungovala na čísle 1212 a byla zdarma. (Nová koronavirová infolinka 1221 není zatím zdarma. Nevěděli jsme o jejím účelu, brání se operátoři, 2020) Poté, co na tuto skutečnost média upozornila, ji operátoři, kteří doposud nevěděli o účelu linky, přestali zpoplatňovat (Provozovatel infolinky 1221 přestal účtovat propojovací poplatky, 2020).

V závěru kapitoly lze z výše uvedených informací konstatovat, že na počátku šíření nákazy COVID-19 byly využity veškeré dostupné možnosti šíření zpráv o aktuálním dění. Zprávy bylo možné registrovat od tištěné podoby ve veřejných prostorách až pomocí informačních technologií. V situacích jako byla tato, je pestré využití prostředků pro zprostředkování informací bezesporu důležité, neboť je potřeba myslet i na občany, kteří nedisponují přístupem k informačním technologiím.

6. Metodologie

Cílem praktické části diplomové práce je sledování návštěvnosti a rozbor článků vybraných zpravodajských serverů v souvislosti se šířením nákazy COVID-19 na území České republiky. Tato kapitola slouží k definování výzkumného problému předložené práce, stanovení cílů a vysvětlení použitých metod a nástrojů, které mají vést k vytyčeným záměrům.

6.1 Výzkumný problém a cíl výzkumu

V diplomové práci se zabývám zprávami, které se šířily v prostředí zpravodajských portálů a sociálních sítích v době šíření nemoci COVID-19. Pozornost věnuji jak informacím obecným, tak informacím, které byly nějakým způsobem zavádějící a zkreslené. Za tímto účelem jsem praktickou část rozdělila do čtyř oblastí. V první části se zabývám šířením informací v prostředí zpravodajských portálů a jejich ohlasem na sociální síti Facebook. Analyzované zpravodajské servery jsem vybrala na základě jejich vysoké návštěvnosti. V rámci ohlasu vybraných článků jsem se rozhodla sledovat údaje z dat analytického nástroje BuzzSumo. V podkapitole se zabývám sledováním informací, které se objevovaly v době před vypuknutím nákazy COVID-19 na území České republiky a zprávami týkajícími se první a druhé vlny karantény. Třetí vlnu jsem se rozhodla záměrně vynechat, neboť se v práci zaměřuji na období od února 2020 do února 2021 a nebylo by tedy možné třetí vlnu kompletně popsat. Články reprezentující tyto dvě vlny karantény jsem vybrala na základě největšího počtu komentářů na sociální síti Facebook, dle analytického nástroje BuzzSumo (je tedy možné, že se počet komentářů může v realitě lišit, neboť není možné zajistit stoprocentní přesnost daného nástroje). Výběr zpráv podle komentářů jsem zvolila z toho důvodu, že vyžaduje větší úsilí než pouhé kliknutí na tlačítko „To se mi líbí“ či sdílení a je tedy možné předpokládat, že daná zpráva v lidech vyvolala větší emoce. Druhou část podkapitoly věnuji analýze šíření zavádějících informací, a to zejména v prostředí zpravodajských portálů a sociálních sítích. Vzhledem k tomu, že téma dezinformací v době koronakrize je široké, zabývám se v práci pouze výčtem některých z nich. Jejich obecný výběr jsem zvolila dle souhrnné zprávy publikačního webu Manipulátoři.cz, která pojednává o tom, jaké tematické okruhy

zpráv se nejčastěji objevovaly během první a druhé vlny epidemie. Tato část podkapitoly je opět rozdělena na vlnu karantény první a druhou. Konkrétní vybrané zprávy jsem zvolila dle vlastního uvážení. Ve třetí podkapitole analyzuji případnou změnu chování občanů v prostředí internetu, v důsledku nastalé situace ohledně nemoci COVID-19 a zpráv, které se objevovaly. V poslední čtvrté podkapitole vyhodnocuji výsledky a závěry z nasbíraných informací.

V rámci výzkumu je samozřejmě nutné upřesnit výzkumné otázky. Ty slouží k definici tématu průzkumu, na které se výzkumník při výzkumu snaží nalézt odpověď (Hendl, 2012, s. 25). Jako hlavní výzkumné otázky diplomové práce jsem zvolila následující otázky:

VO1. Projevila se návštěvnost českého zpravodajství v souvislosti s šířením nákazy?

VO2. Ovlivnilo šíření informací v průběhu šíření nemoci COVID-19 chování lidí?

Na základě výzkumných otázek jsem stanovila následující hypotézy, které se ve výzkumu pokusím vyvrátit či naopak potvrdit.

H1. Návštěvnost zpravodajských serverů souvisela s narůstajícím počtem nakažených.

H2. Média svými články způsobila změnu chování občanů.

6.2 Výzkumné metody

Ve výzkumu je použita metoda kvantitativního výzkumu. Důvodem zvolení dané metody byla skutečnost, že může pomoci nejlépe zodpovědět vytčené otázky. Kvantitativní výzkum je typ výzkumu, který pracuje s tím, co můžeme měřit. Váže se na hypoteticko-deduktivní model vědy, který se skládá z několika základních částí. Těmi je teorie, hypotéza, pozorování, testování hypotézy a v závěru interpretace výsledků a generalizaci. (Hendl, 2016, 42 s.) Během kvantitativního výzkumu dochází k relativně rychlému a přímému sběru dat a jejich rychlé analýze.

V práci je využit již zmíněný analytický nástroj BuzzSumo. Jedná se o online nástroj, který slouží pro monitoring buzzwordů (populárních slov) v rámci analýzy webů. Na sociální síti Facebook a Reddit umožňuje zjistit, jaký byl tzv. engagement daného článku. Engagement je termín, který vyznačuje interakci uživatele s obsahem na daném webu. Jinými slovy je to vyjádření toho, kolik lidí a jak reagovali na publikovaný obsah. Může se tedy jednat o komentář, počet sdílení příspěvku či kliknutí na tlačítko To se mi líbí, znázorňující reakci na daný článek (kromě možnosti reakce To se mi líbí, zobrazuje také Super, Haha, Paráda, To mě mrzí, To mě štve). Ohledně sociální sítě Twitter a Printerest zobrazuje BuzzSumo počet sdílení článku. Tyto údaje se poté dají využít pro zkoumání dosahu daného článku mezi veřejností. (BuzzSumo, 2021)

Co se týká vybraných příspěvků ze zpravodajských portálů, jsou sledovány následující parametry:

- název článku;
- zdroj článku;
- datum, kdy byl článek zveřejněn na příslušných stránkách;
- anotace – shrnutí textu článku;
- články jsou doplněny o počty sdílení na sociálních sítích a o návštěvnost zpravodajských webů v den, kdy byly uveřejněny.

Pro kvantitativní analýzu jsem použila již sesbíraná a zpracovaná data, které jsou dostupná na veřejných webových stránkách rozsáhlého výzkumného projektu NetMonitor.cz, který poskytuje informace o návštěvnosti vybraných internetových serverů v České republice. V on-line aplikaci NetMonitor jsou veřejnosti přístupné vybrané metriky jako je počet návštěvníků (Real user – označení pro reálné uživatele internetu, kteří za dané období zkoumaný server navštívili), počet zobrazení stránky, počet návštěv a informace o stráveném čase návštěvy. Tato „základní on-line data přístupná v rozhraní on-line aplikace NetMonitoru (OLA) jsou veřejná.“ Podrobná data jsou privátní. NetMonitor sleduje, sbírá a zpracovává data, která nabízí utříděná dle časových měřítek. Zájemce si tak může zobrazit vybraná data za jednotlivé dny, týdny či měsíce, která se mu graficky zobrazí a umožňují tak přehledně a efektivně porovnávat

nárůst či pokles vybraných webových stránek. Zvolená data je následně možné exportovat v .xlsx či .csv a dále s nimi pracovat dle vlastních potřeb. (GEMIUS, 2016) Data o počtech nakažených jsou převzata ze stránek Ministerstva zdravotnictví, které poskytovalo aktuální údaje o vývoji situace.

Pro práci s daty a jejich následnou vhodnou reprezentaci jsem vycházela z knihy Efektivní analýza a využití dat, jenž poskytuje cenné rady o práci s daty a výběru vhodných grafů pro konkrétní typy informací. Pro pochopení problematiky analýzy dokumentu jsem využila knihu The Content Analysis Guidebook.

7. Vliv médií během šíření nákazy COVID-19

Na základě stanovené metodologie popisují v následující části diplomové práce výsledky výzkumu. Tato část je rozdělena do tří hlavních podkapitol. Na část zabývající se analýzou návštěvnosti zpravodajských portálů, analýzu šíření zavádějících a nepravdivých informací a analýzu dopadu na chování občanů. Následující čtvrtá podkapitola obsahuje závěrečné shrnutí ze získaných informací. Pro lepší přehlednost jsou určité výsledky graficky zaznamenány. Grafické zpracování je prostřednictvím grafů a tabulek, které jsou na počátku vždy uvedeny do kontextu práce.

7.1 Analýza návštěvnosti zpravodajských portálů

V této části práce se věnuji návštěvnosti internetového zpravodajství v návaznosti na výskyt viru COVID-19. Prvním cílem je vypožorovat, jestli došlo během prvního roku s nemocí COVID-19 k nárůstu návštěvnosti zpravodajských portálů. Za tímto účelem jsem monitorovala jak bulvární, tak i klasické zpravodajské portály. Jmenovitě jsem se zaměřila na on-line deník Aktuálně.cz, zpravodajský web ČT24, zpravodajský portál iDNES.cz, zpravodajský server Novinky.cz, zpravodajství Seznam Zprávy, ale také zpravodajský a komentátorský internetový portál Parlamentní listy, či zpravodajský portál Blesk.cz. Ohledně konkrétní návštěvnosti jednotlivých stránek jsem použila data, z již zmíněného projektu NetMonitor, který poskytuje informace o návštěvnosti internetu a určitých internetových stránkách například z České republiky. Vybraná data sleduji za rok 2020 a počátek roku 2021 s detailnějším zaměřením se na první a druhou vlnu karantény. Na závěr první části předložené podkapitoly data porovnávám s daty od Ministerstva zdravotnictví v rámci počtu nově nakažených osob. Cílem je ukázat, jestli spolu souvisejí články publikované na internetu a počet nově nakažených. V závěru podkapitoly se věnuji vybraným článkům, které měly nejvyšší počet komentářů na sociální síti Facebook dle analytického nástroje BuzzSumo.

7.1.1 Návštěvnost vybraných zpravodajských portálů

Během zavádění restrikcí v důsledku výskytu nákazy COVID-19, byli občané informováni převážně prostřednictvím tiskových konferencí vlády vysílaných v televizi či na zpravodajských portálech. Mezi tato opatření patřilo zavření škol, obchodů, služeb a dalších provozoven. V důsledku této situace také došlo na zvýšený počet pracovníků na home officu. Dá se tedy předem předpokládat, že se tyto události odrazily i v počtu návštěvníků zpravodajských portálů a diváků televize. Nyní nejprve detailněji rozebírám měsíc březen, kdy se lidé potýkali s první vlnou karantény a následně měsíc říjen, kdy nastala vlna druhá. V závěru porovnáám rok 2020 a počátek roku 2021.

Březen 2020

Při zaměření se na data z tabulky 1 za měsíc březen, je možné v porovnání s měsícem únor vidět nárůst v počtu reálných uživatelů. Konkrétně nejvyšší procentuální vzrůst za tento měsíc zaznamenal NetMonitor v kategorii zpravodajství, zpravodajský web České televize ČT24, kde došlo k nárůstu až o 107 %. Druhý významný nárůst zaregistroval internetový portál Parlamentní listy, kde se počet reálných uživatelů zvedl o 71 %. Třetí je Blesk (38 %), Aktuálně.cz (33 %), iDNES.cz (31 %), Seznam Zprávy (30 %) a Novinky.cz (27 %). Co se týká celkové kategorie zpravodajství, kterou NetMonitor monitoruje, tak z dostupných dat vyplývá, že za měsíc březen 2020 počet zobrazení stránek představoval 1 630 598 663, což je o 121 % víc než v předcházejícím měsíci téhož roku. Počet samotných návštěv se vyšplhal na 703 729 065, kde došlo v porovnání s předcházejícím měsíci o 132% nárůst.

Celkový čas strávený na internetových stránkách, které jsou zapojeny do projektu NetMonitor se v Českém prostředí v březnu dle jejich zpráv zvýšil meziměsíčně o 50 % a meziročně o 30 %. Počet zhlédnutých stránek se oproti únoru zvýšil o 26 % a meziročně o 14 %, počet přehrání videa meziměsíčně o 55 % a meziročně o 23 % a počet návštěv meziměsíčně o 43 % a meziročně o 43 %. (NetMonitor, 2020)

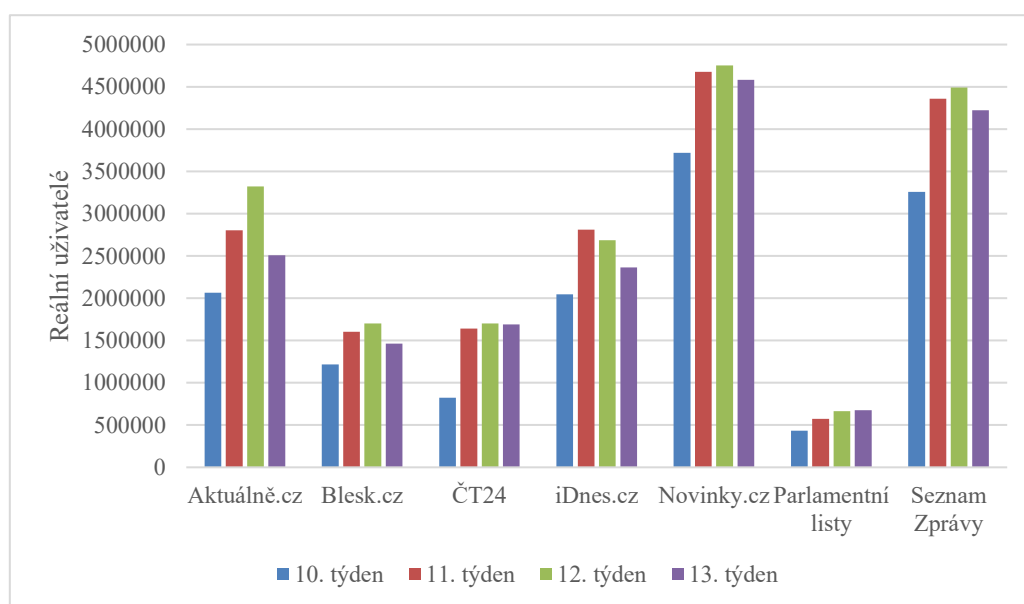
Tabulka 1: Návštěvnost zpravodajských webů – březen 2020

Zpravodajský web	Počet reálných uživatelů	% nárůst v porovnání s 2/2020
Aktuálně.cz	4 871 387	33 %
Blesk.cz	3 065 145	38 %
ČT24	3 586 674	107 %
iDNES.cz	4 708 682	31 %
Novinky.cz	6 341 884	27 %
Parlamentní listy	1 396 453	71 %
Seznam Zprávy	5 903 116	30 %

Zdroj: BuzzSumo

Při podrobnějším zkoumání grafu 2, v rámci orientace na týdny a nikoliv měsíce, lze spatřit určité výkyvy v rostoucí návštěvnosti. Konkrétně nejvyšší nárůst byl v 11. a 12. týdnu. Během těchto dvou týdnů byl v České republice vyhlášen nouzový stav a zavedeny restriktce, omezující pohyb občanů a provoz podniků. Je tedy zcela zřejmé, že v tomto období lidé více vyhledávali informace a pravidelně sledovali aktuální dění. V porovnání s 10. týdnem byl ve 12. týdnu nárůst počtu reálných uživatelů u ČT24 vyšší o 107 %, Aktuálně.cz 61 %, Parlamentní listy 54 %, Blesk.cz 40 %, Seznam Zprávy 38 %, iDNES.cz 31 % a Novinky.cz 28 %. Z dat NetMonitoru dále vyplývá, že počet návštěv v kategorii Zpravodajství činil v 11. týdnu 175 278 729. Ve srovnání s 10. týdnem došlo v 11. týdnu k 84 % nárůstu návštěvnosti internetových stránek z kategorie Zpravodajství. Počet zobrazených stránek v 11. týdnu činil 397 237 912, což činilo o 80 % více než v předcházejícím 10. týdnu.

Graf 2: Reální uživatelé týdnů v březnu 2020

Zdroj: NetMonitor.cz

Toto tvrzení ostatně potvrzují i zprávy, které hovořily o změně chování uživatelů v prostředí internetu. Například o prudkém nárůstu uživatelů internetu informoval on-line deník Aktuálně.cz. Ten potvrdil zaznamenání počtu návštěvníků zejména 11. března 2020, když došlo k zavření škol. Od toho okamžiku byl nárůst pomalejší. Zpráva také informovala o sdružení Nix.cz, které v porovnání s ostatními týdny hlásilo zvýšení datového toku o 25 %, což bylo způsobeno zejména sledováním tiskových konferencí vlády. V porovnání s průměrem stoupl přibližně o 30 % i objem odeslaných komerčních e-mailů v ČR a ve světě. (Očenášková, 2020) Dále v důsledku zvýšeného času stráveného na internetu a intenzivnějších nárocích na tok datových sítí reagoval poskytovatel filmů a seriálů Netflix na prosbu komisaře pro vnitřní trh EU. Ten žádal streamovací služby, aby místo kvality v HD a 4K poskytovaly nižší úroveň a nezatěžovaly tolik sítě. Internetový server YouTube snížil defaultní rozlišení videa na 480p. Tok dat na internetu během tohoto období vzrostl o 25% oproti normálu. (Provoz na internetu prudce stoupl. Česká síť to zatím zvládá bez problémů, 2020) Kvůli zavřeným školám a práci z domova, ohlásila společnost

Microsoft rekord v rámci aplikace Teams o 2,7 miliardy minut schůzek v jediném dni. V porovnání s polovinou března číslo vzrostlo v dubnu o 200 %. (Friedmannová, 2020) Když se podíváme na konkrétní data, tak například z výzkumu provedeného agenturou Median vyplývá, že v roce 2020 v 11. týdnu byl průměr času, který Češi strávili s elektronickými médii (sledováním TV, poslechem rádia, návštěvou internetu a mobilních aplikací celkově) denně 8 hodin a 25 minut. Ve 12. týdnu došlo k navýšení na 9 hodin a 16 minut a ve 13. týdnu k poklesu na 8 hodin a 56 minut. Výzkum dále udává, že k poklesu ve 13. týdnu mohlo přispět zlepšené počasí, které lidi lákalo ven. (MEDIAN, 2020)

Kromě elektronických médií byla také zajímavostí rekordní sledovanost ČT24 a ČT1, která byla nejvyšší od jejího vzniku. Kvůli informacím o koronaviru nedělní vysílání 15. března 2020 vidělo téměř 4,2 milionu diváků, což bylo nejvíce od roku 2005. (CT24zive, 2020) Během celého měsíce března byla ČT24 čtvrtou nejvyhledávanější televizní stanicí v zemi. Události ČT1 a ČT24 sledovalo v březnu v průměru 1,37 milionu diváků. V meziročním srovnání s březnem roku 2019 narostl podíl sledovanosti u ČT24 více než 2,5krát. (Media Guru, 2020) Zde je tedy vidět, jak významným médiem je Česká televize v době krize.

Říjen 2020

Jako druhý měsíc jsem zvolila měsíc říjen, a to z toho důvodu, že ačkoliv se situace začala postupně zhoršovat v měsíci září, tak nouzový stav, který sebou přinesl předcházející restrikce, byl znovu vyhlášen až v říjnu. Jak je možné vidět v tabulce 2, i zde došlo k určitému nárůstu v počtu reálných uživatelů zpravodajských portálů. Na první pohled je však možné vypočítat, že nárůst už není tak intenzivní, jako tomu bylo na počátku března. Při podrobnějším průzkumu je možné vidět, že v porovnání se zářím, nejvyšší nárůst opět zaznamenal zpravodajský web České televize ČT24. Nyní se však jednalo o pouhých 13 % nárůst, což je o 94 % méně, než tomu bylo v měsíci březnu. Oproti březnu jako druhý zaznamenal mírný nárůst Blesk.cz s 11 % a třetí Parlamentní listy s 9 %. Následuje iDNES.cz a Novinky.cz se 7 % a Aktuálně.cz a Seznam Zprávy se 6 %. Co se týká celkové kategorie zpravodajství, tak z dat NetMonitoru vyplývá, že za měsíc říjen 2020 počet zobrazení stránek představoval 1 119 228

331, což bylo o 34 % více než v předcházejícím měsíci téhož roku. Počet návštěv se vyšplhal na 503 214 104, kde došlo v porovnání s předcházejícím měsíci o 32% nárůst.

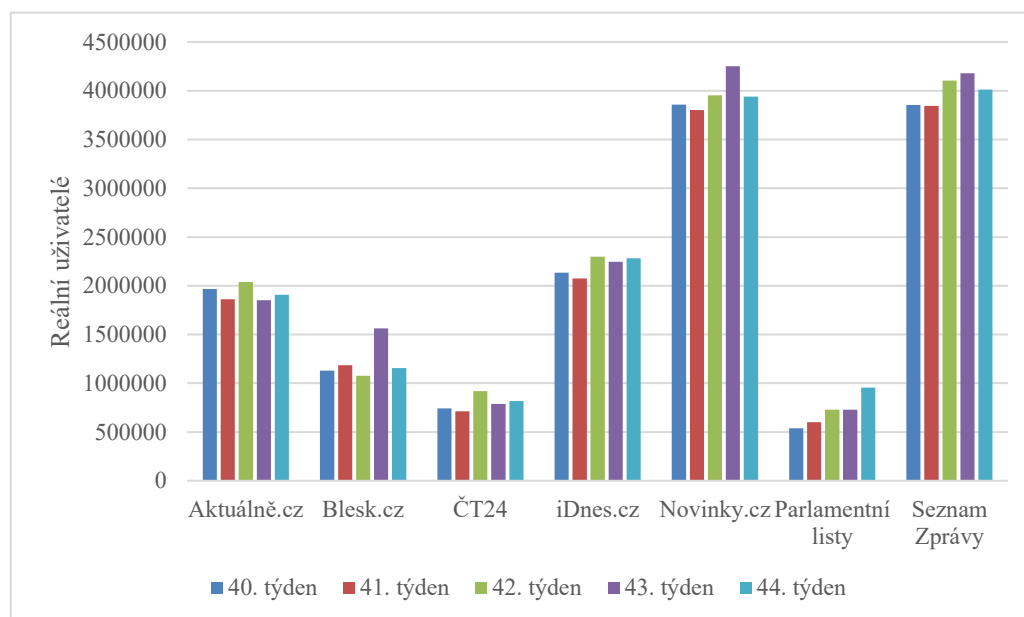
Tabulka 2: Návštěvnost zpravodajských webů – říjen 2020

Zpravodajský web	Počet reálných uživatelů	% nárůst v porovnání s 2/2020
Aktuálně.cz	3 632 085	6 %
Blesk.cz	2 660 617	11 %
ČT24	1 940 819	13 %
iDNES.cz	4 057 409	7 %
Novinky.cz	5 388 693	7 %
Parlamentní listy	1 547 521	9 %
Seznam Zprávy	5 391 734	6 %

Zdroj: NetMonitor.cz

Již na první pohled lze vidět v grafu 3, že v měsíci říjnu je nárůst reálných uživatelů v porovnání s březnovým měsícem velmi nepatrný. Opětovný nouzový stav byl vyhlášen 30. září (což je 40. týden) s platností od 5. října (což je 41. týden). Nejvyšší zaznamenání počtu reálných uživatelů v porovnání se 40. týdnem zaznamenal deník Aktuálně.cz 10 %, iDNES.cz 9 % a ČT24 8 % ve 42. týdnu. Ve 43. týdnu Novinky.cz a Seznam Zprávy 9 % a Blesk.cz 7 %. Největší počet reálných uživatelů zaznamenaly v rámci týdnů v měsíci říjen Parlamentní listy ve 44. týdnu se 7 %. Z dat NetMonitoru dále vyplývá, že počet návštěv v kategorii Zpravodajství zaznamenal nejvyšší růst ve 43. týdnu 2020 se 123 602 804 návštěv. Ve srovnání s 42. týdnem došlo během 43. týdne k 5 % nárůstu návštěvnosti internetových stránek z kategorie Zpravodajství. Počet zobrazených stránek činil 276 192 993, což byl v porovnání s předchozím týdnem nárůst pouze o 4 %.

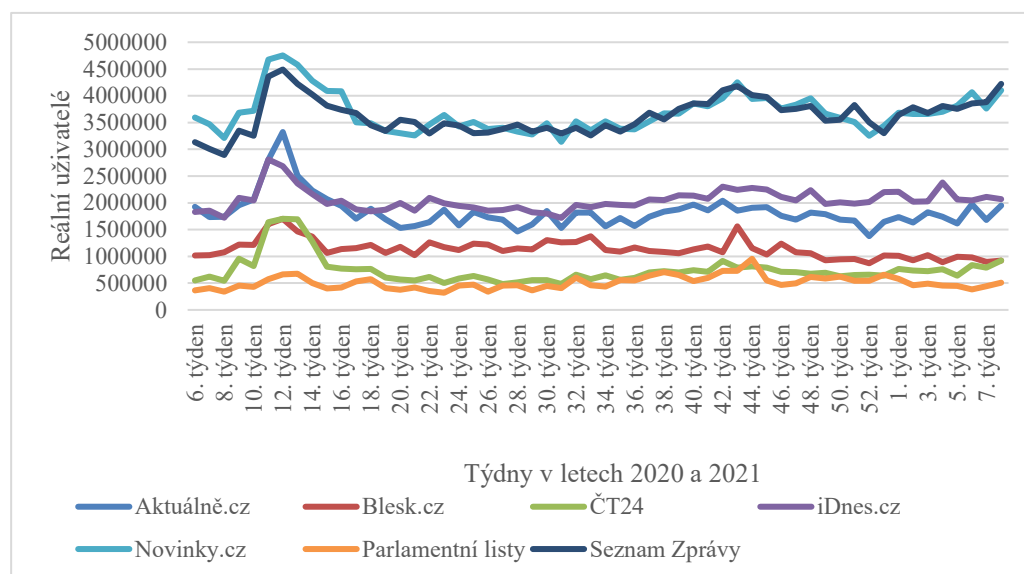
Graf 3: Reální uživatelé týdnů v říjnu 2020

Zdroj: NetMonitor.cz

Při pohledu na graf 4 (jeho zvětšená verze se nachází v příloze 4) za kompletní rok 2020 (a z části i roku 2021) je možné v rámci porovnání březnového měsíce s měsícem říjnem vidět rapidní rozdíl. Na počátku výskytu nemoci COVID-19 došlo k výraznému procentuálnímu nárůstu reálných uživatelů zpravodajských portálů. Tento nárůst s ohledem na jednotlivé křivky je vidět již na první pohled. Avšak v druhé vlně karantény je procentuální nárůst počtu reálných uživatelů nižší. Určitý mírný nárůst uživatelů u některých křivek zpravodajských serverů lze spatřit také na konci grafu v 7. - 8. týdnu 2021, tuto část, jak již bylo zmíněno ale rozebírat v práci nehodlám, neboť je práce omezena pouze do konce února 2021 a nebylo by tedy možné této části v důsledku nekompletních dat věnovat dostatečnou pozornost. Před dokončením shrnujícího závěru dat se věnuji ještě porovnání zpravodajských serverů s daty a počty nově nakažených pacientů virem COVID-19.

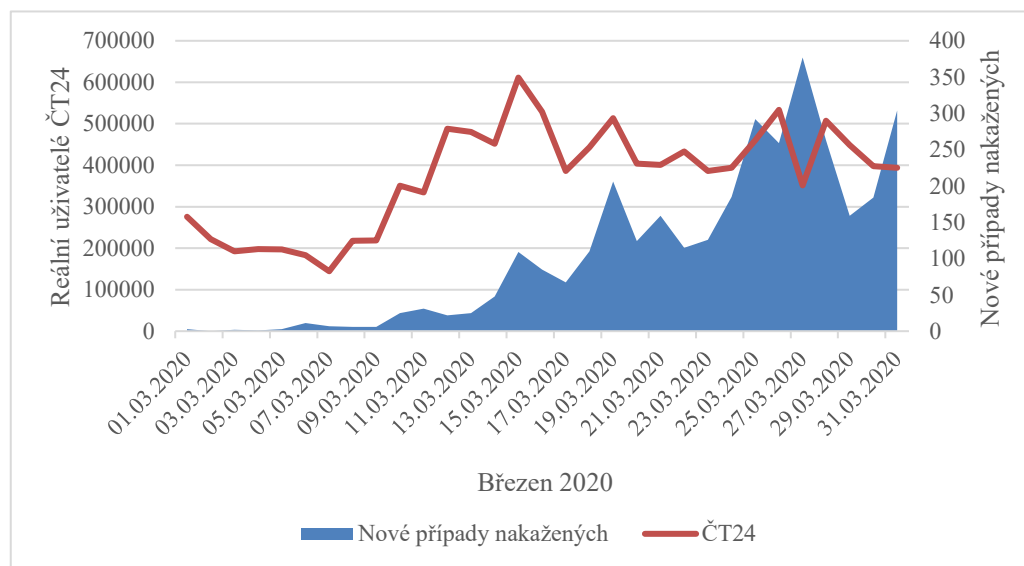
Graf 4: Reální uživatelé zpravodajských webů v roce 2020 a 2021

Zdroj: NetMonitor.cz

V závěru této části rozebírám, jestli existuje souvislost mezi návštěvností zpravodajských portálů a počtem nově nakažených. Za tímto účelem jsem zvolila jeden vybraný zpravodajský portál pro lepší přehled. Konkrétně zpravodajský web České televize ČT24, neboť v měsíci březnu i říjnu zaznamenal vždy nejvyšší procentuální nárůst reálných uživatelů. Při pohledu na graf 5 zobrazující data z počátku března a jeho porovnání se zpravodajským portálem, lze nadneseně spatřit, že v určitých částech si jsou křivky grafu podobné. Primárně se jedná o dny 9. – 22. března.

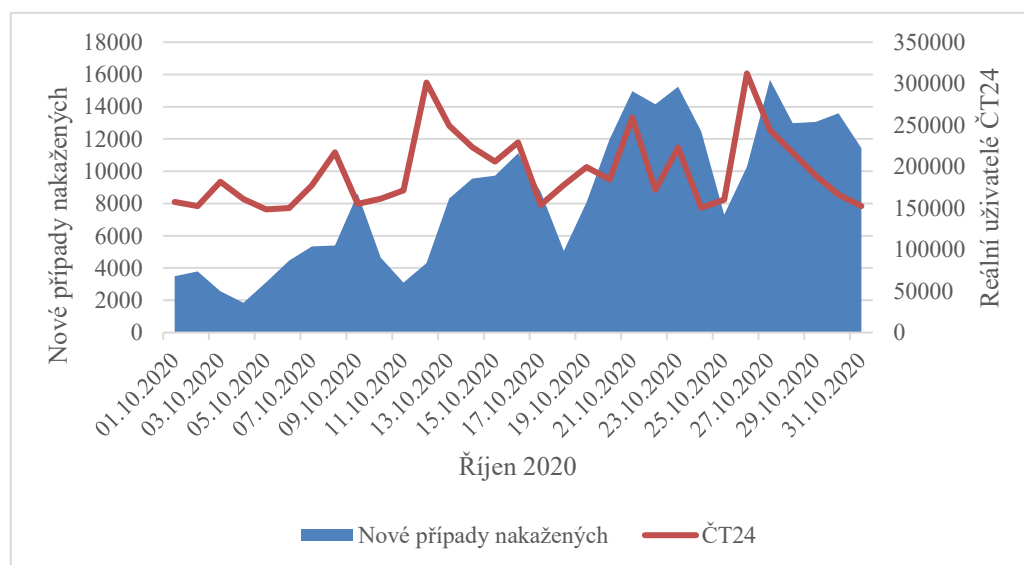
Graf 5: Březen 2020 – návštěvnost ČT24 vs. nové případy nakažených nemocí COVID-19

Zdroj: NetMonitor.cz, MZCR.cz

V případě, že se zaměřím na část grafu 6, který obsahuje údaje za říjen 2020, lze vidět možnou kauzalitu mezi křivkou počtu nově nakažených a návštěvností zpravodajského webu ČT24. Lze tedy předpokládat, že křivka nových případů nakažených má jistou podobnost růstu s křivkou návštěvnosti zpravodajského webu ČT24.

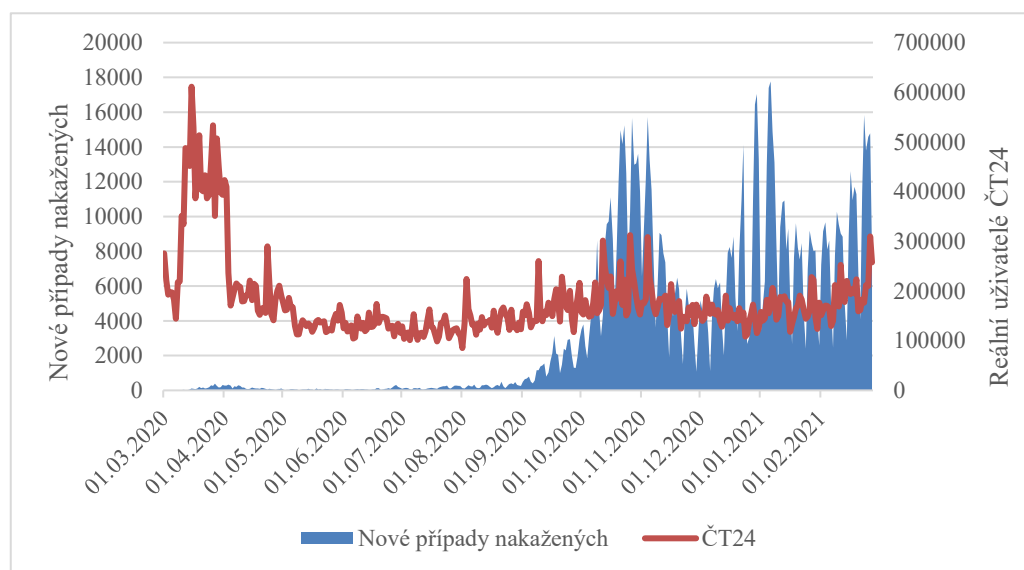
Graf 6: Říjen 2020 - návštěvnost ČT24 vs. nové případy nakažených nemocí COVID-19

Zdroj: NetMonitor.cz, MZCR.cz

Při orientaci na růst křivky u vybraných, výše uvedených měsíců, lze zpozorovat podobné tendence nárůstu křivek počtu reálných uživatelů ČT24 s přibývajícím počtem nových případů nakažených. Při pohledu na graf 7 (jeho zvětšená verze se nachází v příloze 4), jenž vyobrazuje data za kompletní rok 2020 (a počátek roku 2021) působí však růst křivek odlišně. V tomto grafu je vidět, že počet reálných uživatelů zpravodajského webu ČT24 byl nejvýraznější na počátku března, když se v České republice nákaza vyskytla poprvé a od té doby růst křivky již takto razantně nevyrostl. Toto tvrzení potvrzují i výše uvedená data ohledně počtu reálných uživatelů jednotlivých zpravodajských portálů. Oproti tomu křivka s novými případy nakažených nejvýrazněji stoupla ke konci roku 2020. Dalo by se tak předpokládat, že dlouhotrvající situace ztratila pro návštěvníky zpravodajských portálů na „atraktivitě“ a neměli již potřebu dané informace tolik vyhledávat, ačkoliv situace ohledně nákazy začala postupně sílit.

Graf 7: Návštěvnost ČT24 vs nové případy nakažených nemocí COVID-19 2020/2021

Zdroj: NetMonitor.cz, MZCR.cz

7.1.2 Trendy články zpravodajských webů

V této části se zaměřuji na témata vybraných zpravodajských portálů. Kritériem jejich výběru je počet komentářů dle dat analytického nástroje BuzzSumo. Zprávy rozdělují do kategorií, na část před oficiálním výskytem nemoci COVID-19 na území České republiky a následně na období první a druhé

vlny karantény. Informace z třetí vlny jsou opět vynechány. Z každé této části následně podrobněji rozebírám zprávu, která měla největší počet komentářů. Cílem je analyzovat, co bylo předmětem obsahu dané zprávy a zjistit jaké informace v lidech během zvoleného období vyvolaly emoce.

Situace před výskytem nemoci COVID-19 na území ČR

Zprávy, že se ve světě šíří nákaza se začaly objevovat koncem února 2020, a to zejména ve spojitosti s Itálií, kde se jako v prvním ze států Evropy začala situace velmi rychle zhoršovat. Ohnisko nákazy se objevilo konkrétně v Lombardii 21. února 2020. Od té chvíle se postupně začaly na internetu objevovat informace o narůstajícím počtu nakažených, uzavřených městech a o lidech, kteří se raději začali předzásobovat trvanlivými potravinami. Podobné zprávy o preventivní přípravě na situaci se následně začaly vyskytovat i v Česku. Mezi jeden z takových článků patří níže uvedený ze zpravodajského portálu iDNES.cz. K tomuto článku bohužel nebylo možné dohledat žádné údaje prostřednictvím nástroje BuzzSumo a nezapadá tímto do kritéria s nejvyšším počtem komentářů. Dle mého názoru je však vhodnou ukázkou toho, jaké typy článků mohl člověk před výskytem nemoci COVID-19 v Česku nalézt na internetu.

Název článku: Co dělat v případě epidemie? Pomohou zásoby vody i hotovosti

Zdroj: iDNES.cz

Datum publikace: 26. února 2020

Uvedený článek na portálu iDNES.cz vychází z příspěvku na webové stránce Moderní sebeobrana, ve kterém autor radí, jak připravit domácnost v případě blackoutu. Autor původního článku o blackoutu popisoval, že v takovýchto situacích je potřeba mít doma dostatečnou zásobu vody a jídla, teplého oblečení, malé rádio na baterie, několik balení čajových svíček, sirky a mnoho dalších věcí (Houdek, ©2020). Tyto rady (po svolení autora příspěvku) redaktorka Veselá z iDNES.cz převzala do svého článku, kde je doporučovala jako vhodnou přípravu v případě epidemie. Autora původního článku však na tuto skutečnost využití informací neupozornila. (Veselá, 2020) Článek byl (dle prvních

komentářů, které se objevily) publikován na stránkách iDNES.cz kolem půlnoci 26. února 2020. Z dat NetMonitoru vyplývá, že tento den byl počet reálných uživatelů kategorie zpravodajství na stránkách iDNES.cz 891 771 návštěvníků. Další sdílení tohoto článku jinými zpravodajskými portály se mi nepodařilo dohledat.

Takovýto výstřední příklad, jako je tento článek byl sice ojedinělý, ale emotivně na lidi mohly působit i níže uvedené příklady článků (tabulka 3). Ty teoreticky mohly podpořit nárůst počtu lidí v obchodech, kde postupně docházelo k vykupování trvanlivého zboží. Zajímavostí je také fakt, že redaktorka Veselá se tento samý den (26. února 2020 v 17:28) podílela na článku s názvem „Češi začínají panikařit. Vykupují těstoviny i čističe, klidně i za 20 tisíc“. Tento článek v předložené tabulce 3 obsahuje nejvyšší počet komentářů. Vliv těchto zpráv (jako je článek od redaktorky Veselé) na chování občanů je však pouze spekulativní a nedá se s jistotou potvrdit. Avšak na druhou stranu je možné argumentovat tím, že bez těchto informací by lidé neměli důvod k takovému chování, jako je vykupování trvanlivých potravin.

Tabulka 3: Články s nejvíce komentáři před karanténou

Zdroj	Název článku	Datum	Počet RU WWW	Facebook Engagment	Komentáře
iDNES.cz	Koronavirus: Češi začínají panikařit. Vykupují těstoviny i čističe	26.02.2020	891 771	27 800	10 500
ČT24	První nemocné koronavirem hlásí Rakousko, Švýcarsko, Chorvatsko	25.02.2020	285 207	17 200	4 700
Seznam Zprávy	Šílenství kolem koronaviru. Lidé nakupují zásoby, Praha je chystá na příděl	26.02.2020	1 650 234	3 700	1 900
ČT24	Koronavirus zavřel severoitalská města. Podle WHO je na vyhlášení pandemie ještě brzy	24.02.2020	178 430	3 300	1 200
ČT24	Česko se obrňuje před koronavirem. V případě potřeby má plány i na uzavření měst	25.02.2020	285 207	2 200	899
Expres.cz	Milion nemocných, 85 tisíc mrtvých: Černý scénář koronaviru v Česku	26.02.2020	236 820	1 700	698

Zdroj: BuzzSumo

První vlna nemoci COVID-19

První oficiální případy nákazy se u nás objevily na počátku března 2020. Mezi tím docházelo k postupnému zavádění restrikcí v podobě uzavírání služeb, obchodů, škol a dalších zařízení. Takovéto informace obsahuje i jedna z nejvíce komentovaných zpráv na počátku první vlny dle analytického nástroje BuzzSumo.

Název článku: Koronavirus: Zavírají se školy, ruší se všechny hromadné akce nad sto lidí

Zdroj: iDNES.cz

Datum publikace: 10. března 2020

Článek informuje o aktuálních restrikcích na počátku vypuknutí nákazy COVID-19, které vláda ohlásila na tiskové konferenci. Jednalo se o zákaz veškerých hromadných akcí s účastí nad 100 lidí od 18:00 a uzavření škol kromě škol mateřských. Nařízení dle aktuálních informací mělo platit do odvolání, a to s předběžným odhadem nejméně na 14 dní. Dále bylo lidem doporučeno, aby se vyhýbali osobnímu kontaktu s ostatními, neboť hrozí riziko nákazy. Restaurační zařízení a nákupní centra zůstala otevřena. (Vlachos, 2020) Z dat NetMonitoru vyplývá, že tento den byl počet reálných uživatelů kategorie zpravodajství na stránkách iDNES.cz 1 068 021 návštěvníků.

Články tohoto typu, které informovaly o restrikcích vyhlášených vládou na tiskové konferenci bylo možné dohledat na veškerých zpravodajských webech (viz tabulka 4). Tyto informace také souvisí s výše uvedenou zvýšenou návštěvností kategorie zpravodajství v 11. týdnu v roce 2020. Dalo by se tedy říct, že tento uvedený článek reprezentoval aktuální situaci v Česku, kdy se lidé zajímali o základní informace s nově nastalou situací.

Tabulka 4: Články s nejvíce komentáři během první karantény

Zdroj	Název článku	Datum	Počet RU WWW	Facebook Engagment	Komentáře
iDNES.cz	Koronavirus: Zavírají se školy, ruší se všechny hromadné akce nad sto lidí	10.03.2020	1 068 021	68 600	29 300
Aktuálně.cz	Prymula: Hranice brzy otevřeme, chceme promořit populaci, do školy se půjde s rouškou	06.04.2020	771 054	49 900	24 200
Aktuálně.cz	Ministr obrany navrhuje v krizi posílení pravomocí premiéra na úkor parlamentu	30.03.2020	780 059	83 800	22 900
iDNES.cz	Kvůli koronaviru došly drogy, narkomani mohou umírat	21.03.2020	950 952	54 500	22 800
iDNES.cz	Česko přijme z přetížené Francie nemocné s koronavirem. Budou v Brně	05.04.2020	758 771	51 300	21 100
Novinky.cz	Kvůli koronaviru vláda zakázala všechny akce nad 100 lidí a uzavřela školy	10.03.2020	2 468 238	43 600	19 800
Seznam Zprávy	Vláda vyběhla s podnikateli. Nabízí úlevy, ale náhrady škod platit nebude	25.03.2020	2 612 579	40 500	15 100
Novinky.cz	Česko přijme pacienty s koronavirem z Francie, oznámil Babiš	05.04.2020	1 986 074	32 100	15 100

Zdroj: BuzzSumo

Druhá vlna zvýšeného výskytu nemoci COVID-19

Druhá vlna přišla do Česka s koncem letních prázdnin. Situace se postupně zhoršovala, což vedlo ke znovu vyhlášení nouzového stavu od 5. října 2020. Spolu s ním se začaly zavádět předchozí restrikce jako rozšíření povinnosti nošení roušek, omezení služeb či zavření škol. Situace se samozřejmě odrážela i v médiích.

Název článku: Roman Prymula: I přes zákaz vyrazil do restaurace, byl tam i Faltýnek

Zdroj: Blesk.cz

Datum publikace: 23. října 2020

Článek, který měl v tomto období nejvíce komentářů byl skandálního typu. 23. října 2020 v 5:00 ráno, zveřejnil zpravodajský portál Blesk.cz fotografie, na nichž byl ministr zdravotnictví Roman Prymula viděn před půlnocí, jak na Vyšehradě vychází z restaurace, která dle restrikcí (které sám vydal) měla být

zavřená. Následně bez roušky nasedl do přistavené vládní limuzíny. Opomenutím roušky tak porušil další vládní nařízení. (Právě on vyhláší nejprísnejší opatření: Pod rouškou tmy si Prymula bez roušky vyrazil do restaurace! 2020) Jak uvádí data z NetMonitoru, 23. října se počet reálných uživatelů zpravodajského webu Blesk.cz vyšplhal na 821 864 uživatelů. Tento článek se od rána šířil dále prostřednictvím dalších médií a v předložené tabulce 5 se nachází dvakrát, kdy tuto informaci Novinky.cz sdílely od 7:46 téhož rána. Zpráva byla dále převzata internetovým zpravodajským webem Seznam Zprávy (07:53), Deník N (07:54), Reflex (08:20), eXtra.cz (08:29), Parlamentní Listy (08:53), tn.cz (09:18), iROZHLAS (09:23), Aktuálně (09:34) a iDNES.cz (09:57). ČT24 a CNN ji převzali také 23. října ale bez uvedení času publikace.

Tabulka 5: Články s nejvíce komentáři během druhé karantény

Zdroj	Název článku	Datum	Počet RU WWW	Facebook Engagment	Komentáře
Blesk.cz	Roman Prymula: I přes zákaz vyrazil do restaurace, byl tam i Faltýnek	23.10.2020	821 864	88 700	29 200
Novinky.cz	Chystá se otestování všech občanů Česka	08.10.2020	2 288 603	43 600	22 500
Novinky.cz	Když se nenecháte očkovat, epidemie nezmizí, vzkazuje Prymula	06.10.2020	1 700 370	43 900	21 700
Seznam Zprávy	Prymula navrhne uzavřít služby a obchody. Nechat chce jen potraviny a drogerii	20.10.2020	2 247 905	42 900	21 300
Novinky.cz	Prymula viděn bez roušky. A v restauraci, která měla být zavřená	23.10.2020	2 421 677	45 200	17 800
iDNES.cz	Vakcinační pas usnadní cestování, motivují k očkování Prymula i Blatný	20.11.2020	709 132	38 900	17 800
Seznam Zprávy	Zeman: Kvůli covidu zkrachují jen neschopní. Kritizují mě „blbečci“	10.10.2020	2 069 224	49 400	17 100
Novinky.cz	Za odmítnutí testů hrozí seniorům v domovech pokuta až tři miliony korun	05.11.2020	2 247 719	29 900	12 100

Zdroj: BuzzSumo

Závěrem této části je tedy možné konstatovat, že každé ze zvolených období mělo svůj reprezentativní článek. V období před výskytem nemoci COVID-19 v Česku měl z vybraných článků největší počet komentářů článek, který informoval o vykoupení trvanlivého zboží v prodejnách. Během první karantény se následně jednalo o informativní článek o nově zavedených opatření v důsledku šířící se nákazy a třetí článek získal vysoký počet komentářů kvůli rozhořčení občanů nad tím, že jeden z hlavních činitelů, který vydával daná opatření, byl spatřen při jejich porušování.

7.2 Analýza šíření zavádějících a nepravdivých informací

V této podkapitole se věnuji informacím, jejichž obsah nebyl zcela pravdivý či byl minimálně nějakým způsobem zavádějící. K šíření radikálnějších zpráv docházelo převážně prostřednictvím sociálních sítí (např. Facebook, Instagram, YouTube), zatímco ty méně závažné se mohly objevovat na zpravodajských portálech. Vybraná témata zpráv jsou zvolena na základě souhrnného článku ze stránek Manipulátoři.cz, který byl uveřejněn 3. ledna 2021. Jejich konkrétní detailní výběr jsem učinila na základě svého osobního uvážení, kdy jsem se rozhodla pro články, jejichž obsah je dle mého názoru reprezentativní pro dané téma. Podle Manipulátorů se v období první vlny nákazy objevovaly nejvíce možnosti léčby onemocnění COVID-19 a různé druhy alternativních léků, či konspirační teorie o původ nemoci. Ve druhé a třetí vlně se objevovaly zprávy napadající protikoronavirová opatření, zpochybňování existence nemoci a smysl a účinnost očkování. (Kolektiv autorů Manipulátoři.cz, 2021) Cílem následující podkapitoly je rozebrání odkud se do Česka tyto „informace“ dostaly a jaký byl jejich obsah. Dále, jsou-li tyto informace dostupné, je záměrem zmapování, jak se dané zprávy sdílely a šířily mezi ostatní média, či jaký je počet jejich shlédnutí. Tyto údaje zaznamenávám v grafické tabulce pro lepší přehlednost. Je však možné, že nebude zcela reálné, podchytit vytčené informace u všech uvedených zpráv. Během popisu jejich obsahu průběžně vyvracím jejich nepravdivý obsah na základě odborných autorit.

Spekulace o původu viru

V rámci této části rozebírám výzkum od společnosti Semantic Visions. Studie se zabývá hledáním, odkud se začaly šířit první nepravdivé zprávy, jejichž obsahem byly spekulace o původu viru COVID-19. Dle jejich zjištění se první zpráva objevila v Rusku 20. ledna 2020 na stránkách ruské armádní televizní stanice tvzvezda.ru (provozována Ruským ministerstvem obrany). Článek s názvem *„Expert spojil ohnisko zápalu plic v Číně s testováním biologických zbraní“* (v ruském originále – Эксперт связал вспышку пневмонии в Китае с испытанием биологического оружия) obviňoval USA ze vzniku viru COVID-19, jakožto vojenské biologické zbraně (Arsentieva, 2020). Semantic Visions ve studii dále uvádí, že nenašli žádné podobné konspirace před vznikem tohoto článku. Ten se tak dá považovat za původce myšlenky, že za nemocí stojí USA. Dále bylo zjištěno, že této zprávy využila čínská vládní propaganda k odvrácení pozornosti veřejnosti od počáteční krize. (Russia leading from behind: Coronavirus – focused case study of cross-border disinformation spread, 2020) Krátce po této přišla další konspirace z USA. Článek publikovaný na stránkách Washington Times pojednával o tom, že koronavirus může pocházet z laboratoře ve městě Wu-chan a jeho existence je spojena s čínským programem biologických zbraní (Gertz, 2020). Tyto zavádějící zprávy (viz tabulka 6) bylo následně možné vysledovat i v českém prostředí, neboť jak Semantic Visions uvádí, v ruských článcích bylo často zmiňované jméno „experta“ Igora Nikulina a v amerických zprávách jméno Francisa Boyleova. Tato jména se tři týdny po vydání předcházejících článků objevila na českých dezinformačních webech, s tím, že převládaly ty s protiamerickým tvrzením. Téma COVID-19 bylo však možné na dezinformačních webech v Česku vidět již dva týdny po zveřejnění první zprávy v Rusku. (Russia leading from behind: Coronavirus – focused case study of cross-border disinformation spread, 2020) V současné době neexistuje žádný důkaz o tom, že by byl vir COVID-19 uměle vytvořen, natož s úmyslem biologické zbraně (ABC News, 2020).

Tabulka 6: COVID-19 jako biologická zbraň

Zdroj	Název článku	Datum
tvzvezda.ru	Эксперт связал вспышку пневмонии в Китае с испытанием биологического оружия	20.01.2020
Svobodné noviny.cz	Koronavirus – jaká hra se hraje? Jedná se o biologickou zbraň?	07.02.2020
Pravý prostor.cz	Koronavirus: Je to biologická zbraň? Kdo ji vytvořil? Kdo ji vypustil?	19.02.2020
Nová Republika.cz	Koronavirus: Je to biologická zbraň? Kdo ji vytvořil? Kdo ji vypustil?	19.02.2020
AC24.cz	Koronavirus: Je to biologická zbraň? Kdo ji vytvořil? Kdo ji vypustil?	24.02.2020

Zdroj: autor

Další spekulací byla spojitost 5G sítě se vznikem nemoci COVID-19. Její vznik pocházel pravděpodobně od belgického praktického lékaře Krise Van Kerckhove. Dne 22. ledna 2020 zveřejnily belgické noviny Het Laatste Nieuws rozhovor, jenž nesl titulěk „5G je život ohrožující a nikdo o tom neví“. Lékař v rozhovoru upozorňoval na výstavbu 5G vysílačů ve městě Wu-chan v Číně v roce 2019, což je místo, odkud se měla nákaza začít šířit. Jeho myšlenky se ujali aktivisté anti-5G v Nizozemsku a na článek odkazovali na sociální síti Facebook odkud se informace šířila dál, a to i přes skutečnost, že původní článek belgické noviny z důvodů nepotvrzené informace raději stáhly. Například na YouTube začala vznikat videa, odhalující „pravdu“ o 5G a COVID-19. Tuto konspirační teorii šířily také celebrity, jako americký herec Woody Harrelson. (Temperton, 2020) Mezi články z Českého prostředí, které pojednávaly o souvislosti koronaviru a 5G sítě patřila kupříkladu zpráva uvedená na stránkách EMF smog (viz tabulka 7), která k 17. listopadu 2020 měla 1024 shlédnutí (Novotný, 2020). Jednalo se o volný překlad článku od dr. Sircuse z jeho stránek doplněný o jeho názory. Dr. Sircus se v originále odvolával například na frekvenci 60 GHz, kterou má síť 5G využívat. Uváděl, že „rozsah 60GHz je známý jako pásmo absorpce kyslíku“ a „když 5G dostáhne frekvenční pásmo 60 GHz, je schopnost lidského hemoglobinu v krvi vázat se na kyslíkem je omezena“. Tím vysvětloval náhlá úmrtí lidí ve Wuhanu, kteří padali mrtví na ulicích. (Sircus, 2020) Server Manipulátoři.cz však upozorňoval na fakt, že ačkoliv je tvrzení, že při frekvenci 60 GHz dochází k absorpenci kyslíku a poklesu dosahu signálu pravdivé, tak

„nejvyšší alokované pásmo 5G v Evropě je 27,5 GHz.“ (Iniciativa C19 dezinfoservis (COVID19CZ), 2020a). Ve článku dr. Sircus dále tvrdil, že 5G sítě mohou kvůli generování vysokofrekvenčního záření poškodit DNA a vést k rakovině (Sircus, 2020). Toto tvrzení o dopadu sítě 5G na imunitní systém nebo strukturu DNA však není potvrzeno žádnou vědeckou studií. 5G síť je stejně jako její předchůdci přenášena rádiovými vlnami, které nejsou ionizující, což znamená, že nepoškozují DNA uvnitř buněk (Krishna, 2020).

Tabulka 7: COVID-19 a 5G síť

Zdroj	Název článku	Datum
drsircus.com	5G Didn't Cause the Coronavirus Pandemic But It Probably Made it Worse	27.04.2020
emfsmog.cz	Koronavirus pandemie nebyla způsobena 5G – to ji jen pravděpodobně zhoršilo	29.04.2020
dreddymd.com	5G Didn't Cause the Coronavirus Pandemic But It Probably Made it Worse	29.04.2020
thefallingdarkness.com	5G Didn't Cause the Coronavirus Pandemic But It Probably Made it Worse	30.04.2020

Zdroj: autor

Během spekulací o původu nemoci nebylo opomenuto ani jméno Billa Gatese. V Českém prostředí bylo možné nalézt kupříkladu články na stránkách KSČM, který 27. května 2020 publikoval Miroslav Kavij. Jeho příspěvek nesl název „*Bill Gates ve šlépějích Hitlera?*“ a vycházel v něm z vystoupení italské poslankyně Sary Cunial. Ta ve svém proslovu citovala Billa Gatese slovy: „*Jestli uděláme dobrou práci s vakcínami, zdravotnictvím a rozmnožováním, dokážeme snížit lidskou populaci o 10–15 %. Svět může zachránit jen genocida.*“ Její slova Kavij dále podporuje tvrzením o plánu Billa Gatese na depopulaci a diktaturu, jenž mají údajně vést k získání dominance v oblasti zemědělství, technologií a energetiky. Na základě těchto informací jej v závěru přirovnává k Hitlerovi. (Kavij, 2020) Jeho článek dále převzaly Haló noviny a Parlamentní listy (viz tabulka 8). Tato konspirace od Miroslava Kavijeho a Sary Cunial se odvolává na původní video publikované 20. února 2010 s názvem „*Innovating to zero! Bill Gates*“ (k 19. listopadu 2020 má video 3 115 040 shlédnutí). Server Manipuláři.cz

ale upozorňuje, že vyjádření Billa Gatese z konference TED je nepřesné. Překroucený výrok působí tak, že Bill Gates má v plánu snížit populaci až o 15 % prostřednictvím vakcín a kontrolovaného rozmnožování, neboť zastává názor, že jedinou možnou záchranou světa je vyhlazení ras. Z původního vyjádření ve videu je však očividné, že Bill Gates nepojednává o absolutním snížení počtu obyvatel a natož o genocidě, nýbrž o zpomalení populačního růstu o přibližných 15 %. (Iniciativa C19 dezinfoservis (COVID19CZ), 2020b)

Tabulka 8: COVID-19 a Bill Gates

Zdroj	Název článku / průběh situace	Datum
YouTube – TED	Innovating to zero! Bill Gates	20.02.2010
Sara Cunial	Prohlášení během parlamentního zasedání	14.05.2020
KSČM.cz	Bill Gates ve šlépějích Hitlera?!	27.05.2020
Haló noviny.cz	Bill Gates ve šlépějích Hitlera?!	28.05.2020
Parlamentní listy.cz	Bill Gates ve šlépějích Hitlera?!	29.05.2020

Zdroj: autor

Alternativní léčba a prevence

3. dubna 2020 se na stránkách Novinky.cz objevila zpráva „*Lékaři zkoumají, zda očkování proti TBC pomáhá proti koronaviru*“. Článek vycházel z předběžné studie zveřejněné 28. března 2020 na serveru MedRxiv a informovala o něm agentura Bloomberg. (Novinky.cz, 2020a) Studie tvrdila, že ve státech, ve kterých došlo k plošnému očkování proti TBC jsou občané odolnější proti nákaze COVID-19. Důvodem toho mělo být údajné zaznamenání menší úmrtnosti a počtu nakažených oproti státům, kde k plošnému očkování nepřistoupily. Závěrem studie bylo, že by „*očkování BCG mohlo být potencionálně novým nástrojem v boji proti COVID-19.*“ (Miller, 2020) O této zprávě pojednával také server Lidovky.cz, který ji publikoval 4. dubna 2020. Z něj následně vycházel zpravodajský portál iDNES.cz, který zprávu zveřejnil několik hodin poté (viz tabulka 9). Iniciativa C19 však upozorňuje na fakt, kdy sami autoři konstatovali, že studie je pouze předběžná a je nutné toto téma dále prozkoumat. Na tuto informaci však kladl důraz pouze server Novinky.cz a ostatní média tuto

skutečnost opomenula. (Iniciativa c19 dezinfoservis, 2020b) V důsledku toho mohla tato zpráva na některých serverech působit zavádějícím dojmem.

Tabulka 9: Očkování proti TBC pomáhá proti viru COVID-19

Zdroj	Název článku	Datum
medRxiv.org	Correlation between universal BCG vaccination policy and reduce morbidity and mortality for COVID-19: an epidemiological study	28.03.2020
Bloomberg.com	Century-Old Vaccine Investigated as a Weapon Against Coronavirus	30.03.2020, 07:45
Novinky.cz	Lékaři zkoumají, zda očkování proti TBC pomáhá proti koronaviru	03.04.2020, 18:27
Lidovky.cz	Je východní Evropa odolnější vůči viru? Země s historií povinného očkování proti tuberkulóze trpí nákazou méně	04.04.2020, 05:00
iDNES.cz	Tajná zbraň proti koronaviru. Ve výhodě jsou zřejmě lidé očkování proti TBC	04.04.2020, 11:24

Zdroj: autor

Druhým příkladem byla situace, kdy 23. března 2020 na tiskové konferenci americký prezident Donald Trump navrhl vědcům, aby zahájili výzkum, jestli je možné v rámci léčby nemoci COVID-19 aplikovat do lidského těla injekci s dezinfekcí nebo využít silné ultrafialové záření. Jeho slova vzbudila poprask a odborníci okamžitě varovali, aby se nikdo o nic takového za žádných okolností nepokoušel, neboť by takovéto chování mohlo mít smrtící následky. Ačkoliv následně americký prezident uvedl, že prohlášení myslel sarkasticky, i tak toto mohla být jedna z příčin, proč se několik stovek lidí jeho nápad pokusilo zrealizovat. Po odvysílání rozhovoru bylo v New Yorku během 18 hodin zaznamenáno 30 případů, kdy byli zdravotníci přivoláni k pacientům, kteří si způsobili zdravotní potíže po požití čistících prostředků anebo bělidel. (Novinky.cz, 2020d) Dle výzkumu uveřejněného v odborném časopise American Journal of Tropical Medicine and Hygiene zahynulo v prvních třech měsících od vypuknutí nákazy nejméně 800 lidí po celém světě po konzumaci methanolu či čistících prostředků. Nemocnice přijaly okolo 5 800 pacientů, kteří se snažili tímto způsobem nemoc COVID-19 vyléčit sami nebo ji alespoň předejít. (Česká tisková kancelář, 2020a) Tento alternativní způsob léčby se nevyhnul ani Česku. Například Novinky.cz informovaly o nešťastné události, kdy seniorka vypila 200

ml dezinfekce AntiCovid, neboť se domnívala, že se tak vyhne nákaze. Místo toho si přivodila zdravotní komplikace a musela být převezena do nemocnice. (Novinky.cz, 2020c)

Tabulka 10: Možnost léčby nemoci COVID-19

Zdroj	Název článku / průběh situace	Datum
Tisková konference v USA	Americký prezident Trump navrhuje injekci dezinfekčního prostředku jako léčbu	23.03.2020
Tisková konference v USA	Trump prohlásil, že předchozí prohlášení byl sarkasmus	24.03.2020
Novinky.cz	Seniorka z Berounska vypila dezinfekci AntiCovid, bála se nákazy	13.05.2020

Zdroj: autor

Zpochybňování opatření

8. května 2020 Stephan Kohn zveřejnil analýzu, s názvem „*Výsledky interního hodnocení krizového řízení koronaviru*“ (v německém originále – *Ergebnisse der internen Evaluation des Corona Krisenmanagements*). Ve zprávě rozebíral zjištění, že onemocnění virem COVID-19 je srovnatelné s normální chřipkou a opatření, přijatá vládou napáchala více škody než koronavirus samotný, neboť došlo ke zrušení operací a neléčení jiných pacientů. Dále konstatoval, že vláda úmyslně poškozuje své občany nedbalostí a omezuje jejich základní práva. Německý časopis Die Zeit o této analýze informoval 11. května 2020. Článek pojednával o tom, že Stephan Kohn je zaměstnancem německého ministerstva vnitra, který 8. května 2020 rozeslal emailem tuto analýzu svým nadřízeným a úředníkům všech zemských vlád pod jménem oddělení. Tento dokument poté unikl a dostal se do médií. A právě skutečnost, že analýza byla rozeslána pod jménem oddělení patřila mezi jeden z vážných problémů. Jak upozorňuje ministr vnitra Horst Seehofer, ve skutečnosti se jednalo pouze o jeho osobní názory, ale nikoliv o oficiální prohlášení. (Finger, 2020)

V Česku se tato informace objevila 14. května 2020 na serveru Novinky.cz. Článek nesl nadpis „*Opatření pozabíjela více lidí než virus sám, tvrdí německá analýza*“. Novinky.cz zprávu sice doplnily o upozornění ředitele Univerzitní kliniky v Essenu, Martina Schulera, který zdůrazňoval, že případné

důsledky způsobené odložením výkonů by se sice mohly projevit, ale až v delším časovém horizontu, například v řádu pěti let. (Novinky.cz, 2020b) Čímž upozornil na fakt, že není vhodné dělat již závěry a rozesílat je pod záštitou oficiálních prohlášení. Minimálně nadpis této zprávy tak v českém prostředí mohl působit zavádějícím způsobem, pokud si čtenáři přečetli pouze titulek. Tato zpráva se objevila také na stránkách Extra.cz, Echo24.cz a rozebíral ji i Český rozhlas. Na téma zareagovaly také dezinformační weby. Například ve článku publikovaném na webu Arfa.cz se Kohna zastávali a pojednávali o něm jako o „corona rebelu“. Jeho analýzu zas považovali za návod, jak se postavit nadcházejícímu zlu s tím, že řešením je okamžité vrácení se do normálu, abychom předešli zadlužení státu. Článek k 15. listopadu 2020 sdílelo 174 lidí. (COVID-REBEL: Německý Prymula odhodil zábrany. „Karanténa zabila více lidí než virus.“ 125 tisíc obětí. Média jako hlavní spoluviník. Smrt není řešení, i když... Je tu šance, jak z toho ven, 2020) Kohnovu studii rozebírala například iniciativa COVID19CZ na stránkách Seznam Zprávy, která upozorňovala na fakt, že se na analýze nepodíleli virologové ani epidemiologové a že postrádala relevantní zdroje (Iniciativa c19 dezinfoservis, 2020c).

Tabulka 11: Opatření pozabíjela více lidí než COVID-19

Zdroj	Název článku	Datum
Stephan Kohn	Ergebnisse der internen Evaluation des Corona Krisenmanagements	08.05.2020, 15:34
Die Zeit.de	Warum ein Beamter in der Corona-Krise den Aufstand wagt	11.05.2020, 13:59
Der Tagesspiegel.de	Wie der angebliche Corona-Geheimreport im Innenministerium entstand	14.05.2020, 14:30
Novinky.cz	Opatření pozabíjela víc lidí než virus sám, tvrdí německá analýza	14.05.2020, 17:11
Extra.cz	Děsivá analýza člena německého krizového štábu: Opatření zabila více lidí než vir sám	14.05.2020, 22:31
Arfa.cz	COVID-REBEL: Německý Prymula odhodil zábrany.	16.05.2020
Echo24.cz	Němci si neví rady s úředníkovou analýzou. Tvrdí, že opatření zabíjí více lidí než koronavirus.	17.05.2020
Lidovky.cz	Německý vrchní vládní rada zkritizoval vlastní zemi. Pandemii prý přecenila a kvůli tomu umírali lidé	19.05.2020, 05:00
iROZHLAS	Kdo zatápí německé vládě kvůli koronaviru	19.05.2020

Zdroj: autor

Očkování

Očkování patří v posledních letech pro některé lidi mezi citlivější témata. Jedním z důvodů může být Wakefieldova vědecká studie, která prohlásila, že očkování může u některých dětí způsobit autismus. Výzkum byl však proveden manipulativně, jelikož do vzorku byly zahrnuty i děti, které nesplňovaly kritérium pro zařazení. Ačkoliv byly následně provedeny ověřovací studie, které neprokázaly žádnou souvislost mezi očkováním a autismem, je možné že tyto nepravdivé výsledky mohly v některých jedincích vzbudit obavy. (Thorová, 2006, s 48) Pochybnostem se tak nevyhnulo ani očkování proti nemoci COVID-19.

Mezi nejčastější typy obav patřila například nedůvěra ohledně účinnosti očkovacích látek, strach z povinného naočkování, pochybnosti o škodlivosti vakcín či o rozdílné účinnosti jednotlivých vakcín. Příkladem kontroverznější obav byl strach ze změny lidské DNA pomocí vakcíny, přirovnávání očkování k pokusům na lidech ve vzoru Mengeleho anebo znepokojení o způsobení neplodnosti. (Dezinformace, lži, hoaxy a alternativní fakta o covid-19, 2021) Teorii, že vakcínou bude docházet ke změně DNA, šířil kupříkladu „léčitel“ Michal Shark. Jeho video na sociální síti Facebook, sdílené 17. listopadu 2020 mělo k 9. únoru 2021 12 000 sdílení, 73 komentářů a 3 500 reakcí. Ve svém videu Shark vycházel z videí sdílených na kanadské online video platformě Rumble. Jeden z příspěvků na platformu vložil 16. listopadu 2020 český portál s názvem Otevři svou mysl (k 15. dubnu 2021 mělo video 546 442 shlédnutí). Shark se odkazoval zejména na online encyklopedii Wikipedie, pomocí které vysvětloval, co v sobě vakcína AstraZeneca obsahuje. Na základě špatně interpretovaných informací z obalu tvrdil, že vakcína v sobě má látky, pomocí nichž může dojít ke změně DNA dotyčné očkované osoby. (Shark, 2020) Video bylo posléze označeno pod heslem „Částečně nepravdivé informace“ a vyvráceno weby jako je Demagog.cz, Manipulátoři.cz a Na pravou míru.cz. Názory o změně DNA pomocí vakcín vyvracel například také biochemik Jan Konvalinka v debatě Univerzity Karlovy o lžích o viru COVID-19. Dle jeho slov *„mRNA vakcína nemůže změnit DNA. Podle messenger RNA (mRNA) se v buňkách tvoří bílkoviny, tento proces ale probíhá v buněčné cytoplazmě, nikoliv v buněčném jádře, kde je lidská DNA. mRNA se nedostává do jádra, a tak ani nemůže pozměnit genetickou informaci*

člověka. Navíc molekuly RNA jsou velmi nestabilní a citlivé – brzy se rozpadnou.“ (Hubálková, 2021) Obavy o změně DNA tak byly zbytečné.

Tabulka 12: Vakcína proti COVID-19

Zdroj	Název článku / průběh situace	Datum
Rumble.com (Otevři svou mysl)	Balení vakcíny na COVID-19 od firmy AstraZeneca	16.11.2020
Michal Shark – Facebook	Co obsahuje injekce proti COVID-19?	17.11.2020

Zdroj: autor

Dalším případem byla videa (viz tabulka 13), která ukazovala mizející jehly po naočkování. Na ně upozorňovali například Manipulátoři.cz. Příkladem bylo video (z 30. října 2019) sdílené 14. prosince 2020 na facebookovém profilu nezávislého zpravodajství PressDennik, který nad videem tvrdil, že kanadská ministryně zdravotnictví (ve skutečnosti však místopředsdkyně vlády kanadského státu Ontario) Christine Elliottová se nechala v přímém přenosu naočkovat bez jehly. Příspěvek měl k 15. dubnu 2021 12 000 sdílení, 737 komentářů a 1 700 reakcí. Stejná situace se odehrála i v Čechách, kdy se na Facebooku šířila tato zpráva v souvislosti s premiérem Andrejem Babišem. Příspěvek z 27. prosince 2020 měl 511 sdílení, 84 komentářů a 42 reakcí. Smyslem sdílejících bylo dokázat, že tito lidé ve skutečnosti nejsou naočkováni a celá událost průběhu očkování je podvrh. Ve skutečnosti se však jednalo o jehly, které byly vyvinuty tak, aby byly bezpečné a snížily riziko zranění očkujícího lékaře. Tento typ injekčních stříkaček v sobě obsahuje pružinu a když dojde k podání vakcíny a stříkačka se vyprázdní, jehla se automaticky zatahne zpět do stříkačky. O žádný podvrh se tedy nejednalo. (The needles in some syringes are supposed to disappear, 2020)

Tabulka 13: Očkování proti COVID-19

Zdroj	Název článku / průběh situace	Datum
CP24	Původní video zachycující očkování Christine Elliott	30.10.2019
PressDennik – Facebook	Záběry zachycující očkování Christine Elliott	14.12.2020
Facebook	Očkování Andreje Babiše	27.12.2020

Zdroj: autor

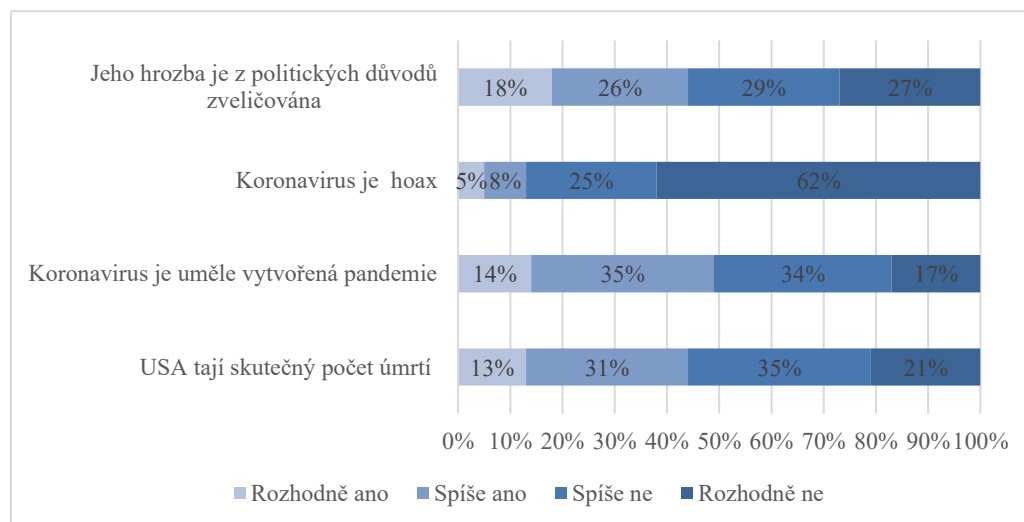
V závěru této části bych ráda znovu zdůraznila, že se jedná pouze o výběr určitých zpráv, neboť v prostředí internetu jich bylo možné dohledat větší množství. Jak vyplývá z výše uvedených informací, během šíření nákazy COVID-19 se člověk mohl setkat se dvěma typy nepravdivých zpráv. Mezi ty závažnější se dají zařadit informace o alternativních způsobech léčby či útoky proti očkování. Například výsledky z mezinárodní studie, publikované v polovině října 2020 ukazují, že lidé, kteří více věří dezinformacím více váhají s očkováním. Také se u nich snižuje ochota dodržovat pokyny bezpečnosti veřejného zdraví, čímž mohou ohrožovat i ostatní občany. (Roozenbeek, 2020) K méně problémovým sdělením patří kupříkladu teorie o spoluzakladateli společnosti Microsoftu, Billu Gatesovi, jenž je terčem spekulací již dlouhodobě, anebo zpochybňování 5G sítí. Konspirační teorie, fake news a různé spekulace často vycházely ze špatně interpretovaných výroků či překrucování a vytrhávání slov z kontextu, jak se to širitelům zpráv hodilo. Tento typ informací lidem pomáhá najít vysvětlení, že jejich nesnáze má na svědomí nějaký identifikovatelný zlý zdroj. Tímto způsobem se snaží překonat pocit bezmoci, a to i přes skutečnost, že tyto zprávy bývají založeny na důkazech, které jsou nepřímé a místy až absurdní. Mezi důvody, proč je například Bill Gates součástí těchto zpráv o nemoci COVID-19 je fakt, že je známým zastáncem očkování a finančně podporuje vývoj vakcíny. Tyto nepravdivé zprávy ve spojení se strachem z 5G sítě, podezíráním Billa Gatese, napadáním Číny a USA, informační válkou z Ruska či možnosti léčby odrážejí aktuální trendy, které se na konspiračních webech vyskytují.

Výzkumy o uvěření informací o koronaviru

Podle výzkumu, provedeného v březnu v roce 2020 od společnosti YouGov a listu The Economist (viz graf 8) v Americe 49 % lidí věřilo, že nemoc COVID-19 je uměle vytvořená pandemie. 44 % věřilo, že jeho hrozba je z politických důvodů zveličována a že USA tají skutečný počet úmrtí. 13 % dotazovaných se domnívalo, že krize způsobená koronavirem je pouze novinářskou kachnou. (BBC News: Proč i chytří lidé věří koronavirovým mýtům? 2020) Z průzkumu tedy vyplývá, že minimálně na počátku epidemie panovala mezi lidmi nejistota ohledně dostupných informací a celkové situaci.

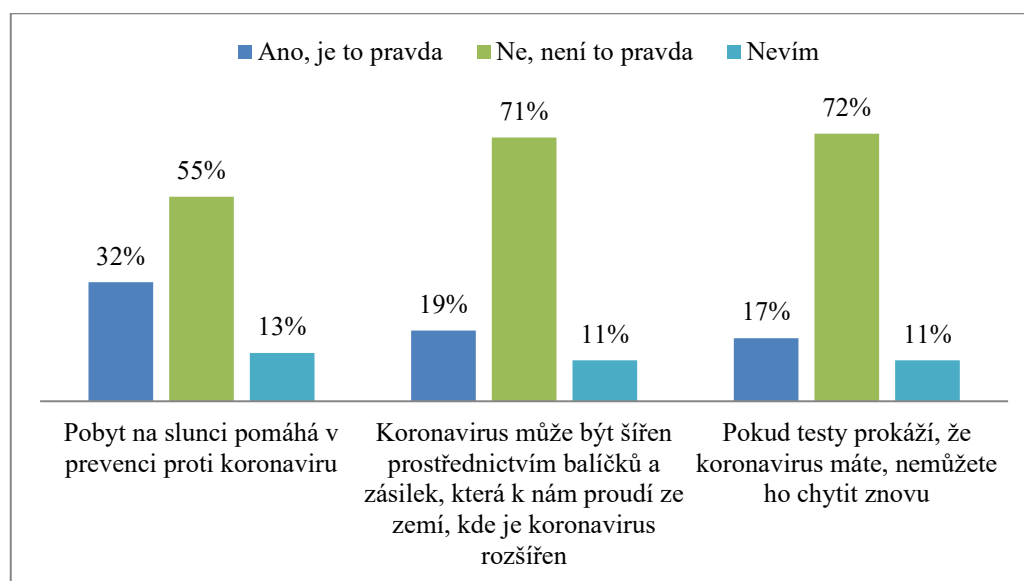
Graf 8: Myslíte si, že jsou následující tvrzení pravdivá či nepravdivá?

Zdroj: YouGov (březen 2020)

V rámci výzkumu v České republice se společnost Ipsos (26. – 31. 8. 2020) zeptala české veřejnosti na vybrané zprávy kolující o nemoci COVID-19. Výsledky následně porovnávala se závěry z mezinárodního výzkumu (průzkumu se zúčastnilo 16 zemí světa). Ze získaných údajů (viz graf 9) vyplynulo, že 32 % Čechů považovalo tvrzení, že pobyt na slunci pomáhá v prevenci proti koronaviru za pravdivé, oproti tomu ve světě tomuto prohlášení věřilo 19 % občanů. Naopak méně Češi věřili možnosti přenosu viru prostřednictvím balíčků a zásilek ze zahraničí. K tomuto názoru se přiklápělo 19 % Čechů, zatímco v tázaných zemích tomu věřilo 35 % dotazovaných. Z tohoto průzkumu vyplývá, že ani v České republice nebyla situace o moc lepší, neboť zde bylo minimálně na počátku šíření nákazy nezanedbatelné množství lidí, kteří věřili nesprávným informacím.

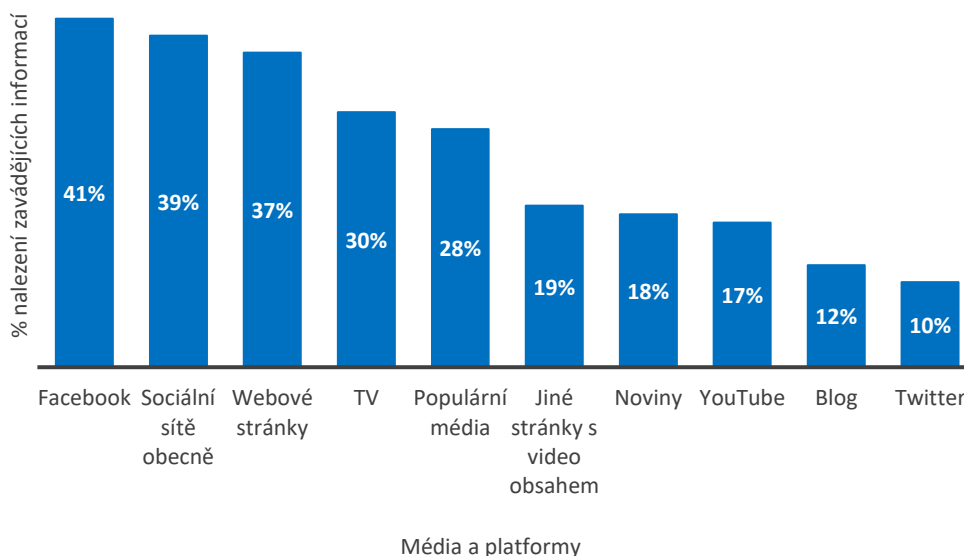
Graf 9: Co si lidé myslí o informacích, které putují světem o koronaviru?

Zdroj: Ipsos, Koronavirus. Postoje a názory české populace (září 2020)

Společnost Ipsos se dále zabývala tím, jak moc se lidé s nějakými nepravdivými informacemi v souvislosti s nemocí COVID-19 setkávali (viz graf 10). Z výsledků vyplynulo, že je zaznamenalo 6 z 10 Čechů a 52 % populace jim alespoň z počátku uvěřila. Nejčastěji se s nimi setkali mladí lidé či studenti. Jak ukazuje graf 10, nejvíce byly tyto „informace“ zaregistrovány na sociální síti Facebook (41 %) a na sociálních sítích obecně (39 %) naopak nejméně na sociální síti Twitter (10 %) a blozích (12 %). Vysoké zaznamenání nepravdivých informací v prostředí sociálních sítí je bezesporu problematické, neboť řešení této situace bývá náročné. (Ipsos, 2020) Možnosti, jak se tomu snažit zabránit, budou rozebrány v následujícím závěru této podkapitoly.

Graf 10: Kde zaznamenali Češi nepravdivé informace nejvíce?

Zdroj: Ipsos – Koronavirus. Postoje a názory české populace (září 2020).

Jak řešit šíření nepravdivých informací?

Kromě toho, že by v boji proti klamavým informacím měl každý používat a rozvíjet kritické myšlení a mediální gramotnost, snaží se pomoci i různé projekty a programy. Příkladem byl internetový zpravodajský web Seznam Zprávy, který byl součástí tzv. dezinfoservisu. Jednalo se o infoservis, který zpracovávala skupina lidí na platformě COVID19CZ (webové stránky <https://covid19cz.cz/>) spolupracující s odborníky z technologických firem a organizacemi, jako je Transitions, Zvol si info, Člověk v tísni či KISK FF MU. Jejich cílem bylo monitorovat a ověřovat informace, které souvisely s koronavirem. Jako nástroj byl využíván Social Watch, pomocí něhož monitorovali veškerý obsah, který byl dostupný na sociálních sítích. Analytický nástroj byl vyvinut společností Dataweps dostupný na stránkách <https://www.dataweps.com/cs/socialwatch/>. Díky němu mohli ověřovat hoaxy, fake news a konspirační teorie. V každé zprávě bylo možné nalézt daný obsah zprávy, její zdroj, základní fact-checking² a další možné odkazy relevantní zdroje, které usnadňovali případnou následnou investigativní činnost. (Iniciativa c19 dezinfoservis, 2020a) Další iniciativou v České republice, zabývající se fact-

² fact-checking znamená ověřování pravdivosti a správnosti nějakého daného tvrzení

checkingem v souvislosti s koronavirem byl publicistický web Manipulátoři.cz, který existuje již od roku 2015. Věnuje se jak oblastem politického marketingu a public relations, tak komunikačním strategiím, s přesahem do dalších společenských věd. Jejich cílem je vyvracení hoaxů, dezinformací, výroků politiků a falešných výroků. Upozorňují na podvody, monitorují dezinformace a píší o konkrétních osobách, které vědomě a cíleně šíří dezinformace. (Manipulátoři, 2020)

Mezi další, kdo se snažil potlačovat nepravdy o nemoci COVID-19 a snažil se šířit fakta patřily i sociální sítě. Jednalo se o Facebook, Instagram, Twitter a Reddit³. Blokovaly nevhodné příspěvky s nepravdivými zprávami. Facebook nasadil své zaměstnance, aby prověřovali fakta a pomocí algoritmů hledali ty informace, které jsou zavádějící či nepravdivé. Sociální síť Reddit, která je prostředím, kde se konspirace a různé zavádějící teorie často rovnou vytvářejí, učinila kroky, kdy na hlavní stránku připnula banner, který uživatele odváděl na fórum r/ASKScience, kde se mohli dozvědět více informací o aktuální situaci. Naopak aplikace TikTok na počátku schytala vlnu kritiky, protože na ni docházelo k šíření konspirací spojených s nemocí. Společnost na to reagovala tím, že koncem ledna 2020 při vyhledávání slova koronavirus doporučovala, aby si lidé ověřovali informace na stránkách Světové zdravotnické organizace. (Facebook, Twitter i Reddit bojují proti dezinformacím o koronaviru. Potlačují konspirace, šíří fakta, 2020) K zamezení šíření nepravdivých informací se snažil přispět i twitterový účet premiéra Andreje Babiše. Kupříkladu 12. března 2020 vyvracel informaci, že od 13. března mělo dojít k vyhlášení karantény Prahy. Tuto informaci na svém účtu na Twitteru vyvracel i primátor hlavního města Prahy Zdeněk Hřib (Piráti). Do boje s dezinformacemi se pustil také ministr zdravotnictví Roman Prymula, který na svém twitterovém účtu vydával videa, na kterých zodpovídal otázky, které se týkaly i vyvracení koronavirových mýtů.

Takovýchto příkladů organizací, projektů či jednotlivců, kteří se snažili zamezit šíření nepravd o koronaviru bylo mnoho. Nejedná se však o lehkou záležitost, neboť ve stresových situacích, bývají lidé náchylnější k tomu, věřit

---

³ Reddit je sociální síť, kam mohou uživatelé vkládat obsah a následně ho pomocí hlasování hodnotit a komentovat

informacím, kterým by za normálních okolností nevěnovali pozornost. Pokud na internetu nalezneme zprávy, které vypadají jako dezinformace, můžeme se o jejich pravdivosti ujistit pomocí několika kroků. Mezi ně patří například fakt, že u těchto zpráv často chybí možnost dohledat daný zdroj, odkud autor článku čerpal. Kromě původu zdroje chybí také údaje o autorovi, anebo vlastníkovvi daného média. Text těchto zpráv bývá emotivně zabarven a autor se v něm snaží prosazovat své názory, klade důraz na běžné stereotypy ve společnosti či kategorizuje (věci, lidi, události atd.) na dobré a špatné, čímž si nezachovává neutralitu k danému tématu a neumožňuje čtenáři vytvořit si na danou problematiku vlastní názor. Může také docházet k odkazování na neznámé „odborníky“ či rovnou uvedení, že se jedná o důvěryhodný zdroj, který nemůže být zveřejněn. Jak ovšem uvádějí Gregor a Vejvodová ve své knize, tyto uvedené možnosti vždy nezaručí, jestli se jedná o dezinformaci, či nikoliv. (Gregor, 2018, s. 59–60) Je proto vhodné si zprávy dále ověřovat i pomocí jiných, důvěryhodných zdrojů.

7.3 Analýza dopadu na chování občanů

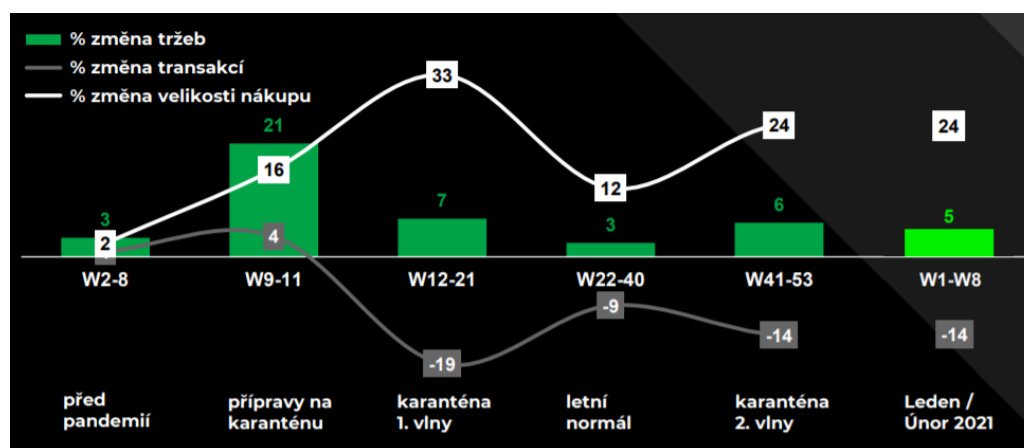
V této části diplomové práce se zabývám ukázkou konkrétních případů změny chování občanů v době šíření nemoci COVID-19 v prostředí internetu. V důsledku nákazy byly vyhlášeny restriktce a omezení, kvůli kterým museli občané České republiky změnit určité návyky chování. Mezi ty patřila například proměna chování při nakupování v obchodech, nakupování online anebo práce z domova.

Nakupování v obchodech

K prvním známkám změny chování občanů zapříčiněné zprávami o nemoci COVID-19 z nejvíce zasažených zemí byl zvýšený zájem o zabezpečení domácnosti. Bylo možné zaznamenat zvýšený celkový nárůst nákupů, než je standardní. Tuto skutečnost potvrzují i data od společnosti Nielsen. Z nich vyplývá, že lidé začali více nakupovat již v posledním únorovém týdnu (9. týden). Při této první nákupní horečce vzrostly tržby o 19 % oproti stejnému týdnu předchozího roku 2019. Jednalo se o období, kdy se na českém internetu vyskytovaly například již zmíněné zprávy z 26. února 2020, které doporučovaly vybavení domácností v případě epidemie a nastiňovaly možné scénáře, které dle nich v důsledky pandemie hrozily. V prvním březnovém týdnu (10. týden) se situace o něco uklidnila ale i tak oproti minulému roku tržby vzrostly o 4 %. Nákupní horečka se znovu opakovala druhý týden (11. týden), kdy došlo k uzavření škol a zprísňení opatření. V průběhu této doby vzrostly tržby potravin a drogerie o 40 % oproti předchozímu roku. (TZ NIELSEN: COVID-19 mění nákupní chování českých spotřebitelů, 2020) Ze studie za celý rok 2020 od společnosti NielsenIQ (graf 11) vyplývá, že během 9.–11. týdne vzrostly tržby o 21 % a velikost nákupního košíku se zvýšila o 16 %. Při první vlně se velikost nákupního košíku zvětšila o 33 %, ale počet transakcí klesl o 19 %. V létě se situace vrátila do běžného stavu před koronavirem a velikost nákupního košíku dosahovala 12 %. Na podzim je však možné vidět podobnou tendenci růstu křivek, jako tomu bylo na jaře během první vlny karantény. Velikost nákupního košíku vzrostla o 24 %, což oproti první vlně bylo o 9 % méně. Velmi podobný byl růst křivky transakcí a tržeb, kdy došlo k 6 % růstu tržeb a poklesu

nakupujících o 14 %. Je tedy možné konstatovat, že druhá vlna karantény se stejně jako ta první projevila na chování občanů v rámci nákupního chování. Jedinou změnou byla skutečnost, že v průběhu podzimního období nebyly zaznamenány žádné panické nákupy, jako tomu bylo na jaře. Leden a únor pokračovaly v nastoleném trendu z druhé vlny. (Týra, 2021)

Graf 11: Vývoj rychloobrátkových prodejů (vs 2019)

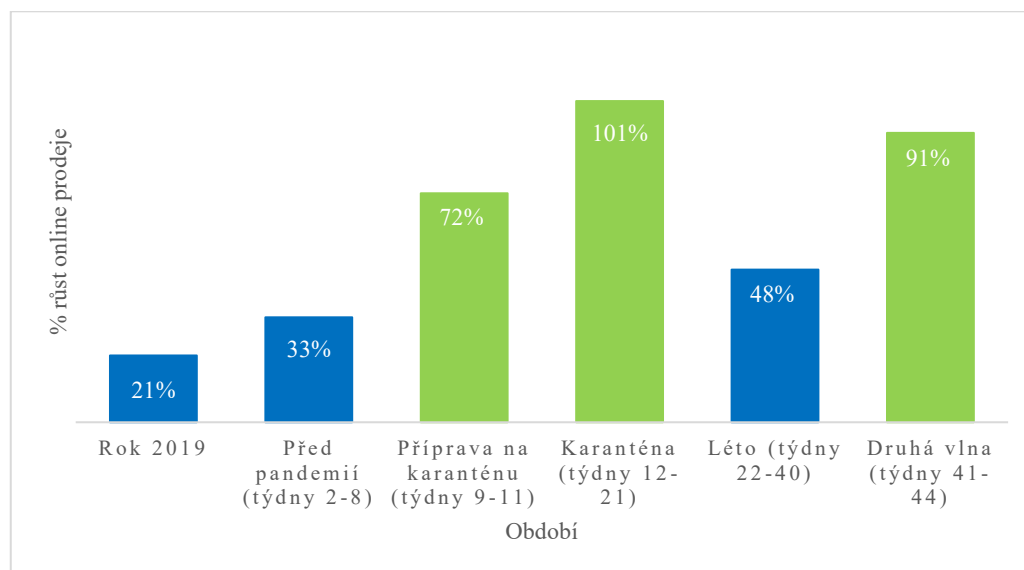

Zdroj: NielsenIQ (Týra, 2021)

Online nakupování

Další situací dokazující změnu chování občanů je graf 12 od společnosti Nielsen, znázorňující procentuální růst online prodeje, ke kterému docházelo na počátku první a druhé vlny nákazy. V roce 2019 meziročně vzrostl online prodej o 21 %. Avšak v době karantény na počátku března, kdy došlo k zavření většiny obchodů se meziroční nárůst zvedl o 101 %. V době léta se nákupy vrátily do stejného růstu jako tomu bylo před výskytem nemoci COVID-19. Opět ale začaly růst v druhé vlně mezi 41.–44. týdnem, když došlo k nárůstu o 91 %. Růst online nákupu tak ukazuje, že se ho zúčastnili i lidé, kteří dříve takto nenakupovali. (Týra, 2020)

Graf 12: Růst online prodejů (2020 vs minulý rok 2019)

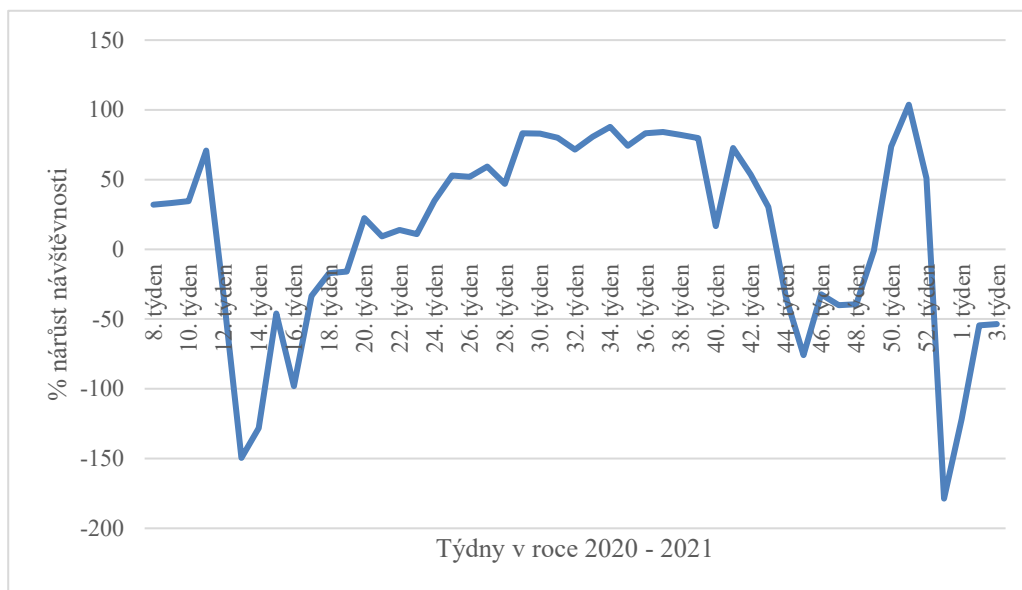

Zdroj: Nielsen (Týra, 2020)

Zvýšený zájem o online nakupování dokazuje také graf 13 o omezení návštěvnosti obchodů a lékáren. Taková data poskytovala například společnost Google v rámci služby Google Mobility Trends. Jednalo se o službu, která nabízela přehled pohybu komunit s cílem poskytovat informace ohledně změn v chování lidí v reakci na opatření proti šíření nákazy COVID-19. Data od uživatelů pro tyto statistiky byla agregována a anonymizována a pocházela od těch, kteří si v mobilu zapnuli v nastavení Historii polohy. Z grafu, který vychází z těchto dat je tak možné spatřit výrazné poklesy v návštěvnosti obchodů a lékáren na počátku první a druhé vlny šíření nákazy. Nejvyšší nárůst je vidět v období Vánoc, kdy během druhé vlny zvýšeného počtu nakažených nemocí COVID-19 byla lidem umožněna s určitými restrikcemi návštěva obchodů, kterou využili zejména za účelem nákupu vánočních dárků. (Google, 2021)

Graf 13: Návštěvnost obchodů a lékáren

Zdroj: Google Mobility Trends (2021)

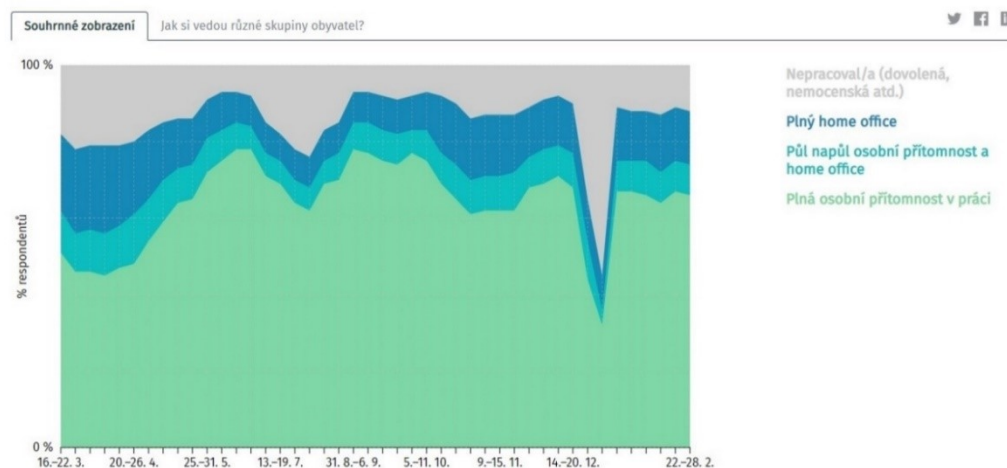
Návštěvnost lékařů v rámci preventivních prohlídek

Kromě změny chování ohledně nakupování, omezili někteří jedinci preventivní prohlídky u lékařů, protože se chtěli vyhnout možnosti nakažení. Příkladem byl pokles zájmu o preventivní vyšetření v mamocentrech, kde měli lékaři o stovky patientek méně, ačkoliv včasné odhalení u tohoto onemocnění je klíčové (Koronavirus odrazuje lidi od preventivních vyšetření. Včasné odhalení některých chorob je přitom klíčové, 2020). Toto prohlášení dokazují i dostupné statistiky Ústavu zdravotnických informací, které z prvního pololetí roku 2020 evidovaly, že u žen ve věku 45 let a více bylo provedeno o 16,3 % méně screeningových vyšetření než v předchozím roce ve stejném období. K největšímu zaznamenanému poklesu v období od ledna do června 2020 došlo v dubnu, kdy pokles činil 66,1 %. (Švihel, 2021) Někteří lidé se obávali chodit i na běžná očkování, neboť nechtěli snižovat svoji imunitu. V důsledku toho museli lékaři společně s Ministerstvem zdravotnictví vyzvat občany, aby začali opět navštěvovat zdravotnická zařízení a nebáli se. (Lidé už mohou zpět k lékařům. Kvůli koronaviru přestali chodit na preventivní prohlídky, 2020)

Home office

Dále je zde graf 14 znázorňující využití práce na home office při šíření nákazy. V první vlně epidemie využívalo plně či částečně home office přibližně 30 % lidí. Od března do poloviny května se tak na pracovištích nacházelo méně než polovina pracovních aktivních zaměstnanců. V průběhu května se opět začal navyšovat podíl lidí v práci a méně se využívala možnost home office. Ve druhé vlně karantény k dalšímu viditelnějšímu nárůstu využívání práce z domova docházelo v týdnu od 12. října 2020. Během tohoto týdnu se projevilo například zavedení distanční výuky na školách a zvyšující se využití home officu v oboru školství. Ostatní týdny až do konce listopadu zůstaly v rámci home officu neměnné, a to i přes skutečnost, že 28. října 2020 bylo vládou zaměstnavatelům nařízeno omezit práci z kanceláří tam, kde je to proveditelné. Třetí vlna karantény, která proběhla v zimě také neukazuje žádný výraznější nárůst ve využití home office, jako tomu bylo v období jara. Pouze na konci roku došlo ke změně, která nastala zejména v důsledku vánočních svátků. (Jak často se během pandemie využívá práce z domova? 2021)

Graf 14: Jak často se během pandemie využívala práce z domova?

Zdroj: Život během pandemie (2021)

Reakce od poskytovatele telekomunikačních služeb

Za zmínku také stojí nabídka od společnosti O2, která 13. března 2020 na svých stránkách nabízela (v důsledku nouzového stavu) zdarma neomezená data do konce dubna pro nové i stávající zákazníky a „To nejlepší z O2 TV“ za symbolickou jednu korunu. Cílem bylo pomoci lidem, které ovlivnila situace související s restrikcemi v důsledku šíření se onemocnění COVID-19. (Lungmannová, 2020)

7.4 Výsledek

Z výše uvedených podkapitol vyplývá několik skutečností. V první podkapitole bylo zjištěno, že v průběhu roku 2020 byl nejvyšší nárůst sledovanosti zpravodajských portálů zaznamenán na počátku března, když se objevily první případy nákazy, byl vyhlášen nouzový stav a spolu s ním určitá omezení. Mezi zpravodajské portály, které zaznamenaly nejvyšší nárůst patřil zpravodajský web ČT24, což potvrzuje význam tohoto média. Jako druhý zaznamenal nejvýraznější nárůst zpravodajský portál Parlamentní listy. Když porovnáme data o návštěvnosti webu ČT24 a počtu nově nakažených osob pouze během první a druhé vlny karantény lze spatřit podobný růst obou křivek. Za celý rok 2020 a počátek roku 2021 je však růst zcela opačný. Nejvyšší nárůst zpravodajských portálů byl zaznamenán v březnu při jarní karanténě, avšak nejvyšší nárůst počtu nově nakažených byl koncem roku 2020.

První část druhé podkapitoly se zabývala tím, jaké zprávy vybraných médií patřily k těm s nejvyšším počtem komentářů v prostředí sociální sítě Facebook. Bylo zjištěno, že v rámci první karantény byl nejvíce komentován článek ohledně nově zavedených opatření. Ve druhé vlně karantény se jednalo o informace, že ministr zdravotnictví byl spatřen při porušování těchto opatření. Druhá část podkapitoly řešila nejčastěji se vyskytované zavádějící a nepravdivé informace, které se na internetu šířily. Ty odrážely aktuální situaci ve světě. V první části roku 2020 lidé zejména zpochybňovali výskyt nemoci COVID-19 či hledali možné způsoby její léčby. Ve druhé vlně karantény pak kolovaly zprávy o nedůvěře k vládním nařízením a očkování, které je pro některé občany citlivým tématem.

Třetí podkapitola nastínila následnou změnu chování občanů v souvislosti s nemocí COVID-19 a informacemi, které lidé získali ze zpravodajských portálů. Grafy o online nakupování ukázaly, že u lidí docházelo k potřebě předzásobení, kdy byl zaznamenán nejvyšší procentuální nárůst tržeb za celý rok 2020. Lze tedy předpokládat, že tuto potřebu občané měli zejména na základě získaných informací ze zpravodajských webů, televize a sociálních sítí. K dalším viditelnějším výkyvům docházelo během první a druhé vlny, kdy došlo k procentuálnímu nárůstu velikosti nákupních košíků, neboť se lidé snažili nakoupit najednou více potravin a dalšího potřebného zboží. Tato situace mohla být také způsobena v důsledku omezení kontaktů a vycházení. Toto tvrzení podporuje také graf 13 s daty z Google Mobility Trends, který zaznamenal výrazný pokles návštěv obchodů na počátku března a následně i určitý, avšak menší výkyv v říjnu. Ohledně práce z domova bylo možné výraznější nárůst zaznamenat pouze na počátku března, ve druhé vlně karantény byl nárůst menší, a to i přes skutečnost, že byla práce z domova vládou doporučována.

8. Závěr

Ve sledovaném období od února 2020 do února 2021 byla nákaza COVID-19 vážným tématem téměř pro celý svět včetně České republiky. Stala se hlavním předmětem titulních stran novin, debat v rozhlasu a televizi. Zpravodajská média hrála důležitou roli, neboť fungovala jako klíčový zprostředkovatel informací ohledně aktuální situace nejen pro laickou veřejnost ale také odborníky. Situace se měnila každým dnem, a proto bylo velmi důležité, aby se k občanům dostávaly jasné a pravdivé zprávy o příznacích nemoci, aktuálním vývoji epidemiologické situace, o národních i mezinárodních opatřeních a tím se zabránilo šíření nákazy. Stav vyvolávající globální obavy s sebou však přináší také řadu nepravdivých, nepřesných či zavádějících zpráv. S takovým typem informací je nezbytné bojovat, snažit se omezit jejich šíření a vyvracet je za pomoci důvěryhodných autorit. V informačně přehlčené době, zvláště když je člověk ovlivňován strachem a nejistotou, je těžší informace správně vyhodnocovat a zpochybňovat. Diplomová práce poukazuje na fakt, že žijeme v době médií, která nás mohou ovlivňovat každý den a je tak potřeba neustále rozvíjet své kritické myšlení a informační a mediální gramotnost.

Teoretická část práce byla zaměřena na průběh šíření nemoci COVID-19, postupy a restrikce ze strany vlády a následného hodnocení situace širokou veřejností. Přístup vlády k nastalé situaci místy působil nejednotně a nejasně a situace kolem nákazy byla nevyzpytatelná, což se samozřejmě odrazilo i na náladě ve společnosti. To potvrdil například výzkum provedený Centrem pro výzkum a veřejné mínění. Postupem času narostl počet lidí (o 33 %), kteří začali považovat opatření ze strany vlády za neúčinná a zvýšil se i počet těch, kteří se domnívali, že vláda danou situaci nezvládá. Avšak i přesto, že se začala objevovat určitá míra nespokojenosti a nedůvěry, není možné s jistotou prohlásit, že za náladu ve společnosti mohla výhradně jen vláda. Důsledkem mohla být také dlouho přetrvávající situace, které byla obdobná po celém světě. Cílem teoretické části bylo také popsat podobné události v historii v rámci šíření informací. Zde se potvrdilo, že zavádějící a nepravdivé informace se vyskytovaly i během ostatních epidemií a pandemií, které svět v historii zužovaly. Oproti ostatním epidemiím

byl však rozdíl v tom, že nyní bylo možné informovat občany o nastalých událostech podstatně rychleji, a to prostřednictvím televize, reklam anebo internetu. Byla využita také informovanost prostřednictvím SMS zpráv mobilními operátory a standartní způsoby, jako zaslání informativních letáků do schránek či jejich instalace ve veřejných prostorech (jako např. vestibuly metra) a oznámením hlášení v supermarketech a hypermarketech.

Cílem analytické části předložené diplomové práce bylo zodpovědět na hlavní výzkumné otázky. Tou první bylo, jestli se projevila návštěvnost online zpravodajství v ČR v souvislosti s šířením nákazy COVID-19. Jako hypotéza byla zvolena věta, že návštěvnost zpravodajských portálů souvisela s narůstajícím počtem nakažených. Z provedeného výzkumu z předložených dat vzešlo, že návštěvnost českého internetového zpravodajství se v souvislosti se šířením nákazy COVID-19 projevila zejména na počátku, když se nemoc na území České republiky vyskytla poprvé. Konkrétně data z NetMonitoru ukazují, že v březnu 2020 byl v kategorii zpravodajství zaznamenán nárůst počtu zobrazení stránek o 121 % vyšší v porovnání s předcházejícím měsícem téhož roku a počet samotných návštěv narostl o 132 %. U jednotlivých médií došlo k nejvyššímu nárůstu v počtu reálných uživatelů u zpravodajského webu České televize ČT24 o 107 %, následoval internetový portál Parlamentní listy s nárůstem o 71 % a Blesk o 38 %. V průběhu dalšího šíření viru, když lidé již měli základní povědomí o tom, jak se nemoc projevuje a co dělat v případě nakažení, zájem o sledování situace prostřednictvím online zpravodajských portálů klesl. Opět se mírně zvýšil v druhé vlně šíření nákazy během podzimu, avšak již nebyl tolik výrazný. V říjnu 2020 byl v kategorii zpravodajství nárůst počtu zobrazení stránek o 34 % vyšší, než tomu bylo v měsíci září. Počet návštěv se zvedl o 32 % a mezi zpravodajské servery, které zaznamenaly nejvyšší procentuální nárůst reálných uživatelů opět patřila ČT24, avšak nyní se jednalo o pouhých 13 %. Na druhém místě byl následně Blesk.cz s 11 % a Parlamentní listy s 9 % nárůstem. Z dat Ministerstva zdravotnictví však vyplývá, že k nejvyššímu nárůstu počtu nově nakažených docházelo až koncem roku při druhé a třetí vlně. Pokud tedy porovnáme data o návštěvnosti zpravodajských serverů a data o počtu nově nakažených za kompletní rok 2020 a část roku 2021, tak spolu tyto dvě skutečnosti příliš

nesouvisí, neboť nejvyšší nárůst návštěvnosti byl zaznamenán na počátku výskytu nemoci COVID-19 v březnu roku 2020, zatímco v rámci počtu nově nakažených k němu docházelo na konci roku 2020 a počátku 2021.

Druhou částí výzkumu byla otázka, jestli zprávy v prostředí internetu v průběhu výskytu nemoci COVID-19 ovlivnily chování lidí v podobě maloobchodních nákupů. Hypotézou dané otázky byl předpoklad, že média svými články způsobila změnu chování občanů. Pokud se na onu problematiku zaměříme z užšího hlediska, je například možné prohlásit, že předkaranténní nárůst počtu nakupujících a velikost jejich nákupních košíků (což dokazovaly také výše uvedené grafy) byl způsoben kvůli informacím, které lidé čerpali z médií na internetu. Avšak v rámci širšího hlediska není možné s jistotou říct, že za ostatní změny chování občanů mohly dostupné zprávy. Spíše je možné předpokládat, že k uvedeným změnám chování občanů, jako zvýšené online nakupování a menší mobilita v obchodech, vedla vyhlášená opatření týkající se omezení pohybu osob v důsledku růstu počtu nově nakažených a obava z vlastního nakažení.

Práce byla dále doplněna o část, zabývající se vybranými nepravdivými a zavádějícími zprávami, které se v prostředí internetu během daného období vyskytovaly. Některá z těchto témat mohla být ve svých důsledcích závažnější a některá naopak nikoliv. Tato část částečně vycházela z informací uvedených na publicistickém webu Manipulátoři.cz. Uvedené informace v určitém smyslu odrážely aktuální dění ve světě, kdy na počátku výskytu nemoci COVID-19 převažovaly články o zpochybňování nemoci a jejím vzniku, či možnosti její alternativní léčby. Mezi závažnější témata patřil kupříkladu návrh amerického prezidenta D. Trumpa, provést výzkum, zda dezinfekce či silné ultrafialové záření může pomoci s léčbou nemoci COVID-19. K méně problémovým sdělením patřilo svalování vzniku nemoci na výstavbu 5G sítí či různé konspirační teorie spojené s osobou Billa Gatese. Druhá část roku byla primárně zaměřena na články pojednávající o nedůvěře k opatřením nařízeným vládou a pochybnostem okolo nadcházejícího očkování. Obě tato témata patří k těm problematičtějším, neboť mohou zhoršovat situaci ohledně boje proti nemoci a snahu její minimalizace ve společnosti.

Situace ohledně šíření nákazy a související vládní opatření se určitým způsobem dotkla skoro každého, a proto toto téma bude bezesporu vhodné využít i v rámci dalších diplomových prací a průzkumů. Bylo by zajisté žádoucí detailněji rozebrat část šíření dezinformací a konspiračních teorií v prostředí dezinformační webů. Podrobněji zmapovat odkud dané zprávy pocházely a zejména jak se dále šířily v prostředí sociálních sítí.

Nemoc COVID-19 poukázala také na řadu různých problémů, které je vhodné zmínit. Například, že ačkoliv velká část lidí přešla do online režimu, dle dostupných informací je v Česku přes 800 000 lidí bez připojení k internetu. Tito lidé tak na počátku výskytu nákazy nemuseli zprvu disponovat dostatkem informací. Mezi ně patří senioři, lidé bez domova či sociálně slabší jedinci. (Švihel, 2020) Další záležitostí byla distanční výuka u žáků a studentů základních a středních škol. Zde se ukázalo, že někteří žáci se jí zcela nezúčastňovali, což může mít v budoucnu negativní dopad na společnost. Z průběhu situace plynou také možná doporučení. Mezi ně patří kupříkladu nutnost větší digitalizace zdravotnictví, reforma orgánů ochrany veřejného zdraví či podpora vzdělávání v oboru hygieny a epidemiologie.

Použitá literatura

1. ABC News, 2020. No, coronavirus is not a bioweapon, and other COVID-19 misinformation. In: ABC News.au [online]. 26. 4. 2020, 12:38 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2020-04-26/newsletter-fact-check-coronavirus-is-not-a-bioweapon/12150450>
2. ARSENTIEVA, Alexandra, 2020. Эксперт связал вспышку пневмонии в Китае с испытанием биологического оружия. In: tvzvezda.ru [online]. 20. 1. 2020, 17:10 [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: https://tvzvezda.ru/news/vstrane_i_mire/content/2020120172-BPEmb.html?utm_source=tvzvezda&utm_medium=longpage&utm_campaign=longpage&utm_term=v1
3. BARTONÍČEK, Radek, 2020. Chytrá karanténa přehledně: Jak se do ní člověk zapojí a proč má zpoždění. In: Aktuálně.cz [online]. 20. 4. 2020, 19:43 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/domaci/chytra-karantena-prehledne-jak-se-do-ni-clovek-zapoji-a-proc-ma-zpozdeni/_zpravy-aktualne-cz-domaci-chytra-karantena-prehledne-jak-se-do-ni-clovek-zapoji-a-proc-ma-zpozdeni-192395d19eef7/
4. BBC News: Proč i chytrí lidé věří koronavirovým mýtům? 2020. In: Úřad pro ochranu osobních údajů [online]. 20. 4. 2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200144&id_ktg=6165&n=bbc%2Dnews%2Dproc%2Di%2Dchytri%2Dlide%2Dveri%2Dkoronavirovym%2Dmytum&p1=2611
5. BEDNÁŘ, Marek, Andrej SOUČEK a Věra FRAŇKOVÁ, et al, 1996. Lékařská mikrobiologie: Bakteriologie, virologie, parazitologie. 1. vydání. Praha : Marvil, 1996. 558 s. ISBN 8023802976.
6. BERANOVÁ, Klára, 2020. Jak šel čas s rouškami: Od „milionu na skladě“ po „zlepšíme do tří týdnů“. In: Novinky.cz [online]. 16. 3. 2020, 17:30 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/jak-sel-cas-s-rouskami-od-milionu-na-sklade-po-zlepsime-to-do-tri-tydnu-40316864>

7. BuzzSumo, 2021 [online]. [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://buzzsumo.com/>
8. CAKL, Ondřej, 2019. Dezinformace, fake-news, bulvární zpráva. In: Transparency International [online]. 4. 11. 2019 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/dezinformace-fake-news-bulvarni-zprava/>
9. COVID-REBEL: Německý Prymula odhodil zábrany. “Karanténa zabila více lidí než virus.“ 125 tisíc obětí. Média jako hlavní spoluviník. Smrt není řešení, i když... Je tu šance, jak z toho ven, 2020. In: Arfa.cz [online]. 16. 5. 2020 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://www.arfa.cz/covid-rebel-nemecky-prymula-odhodil-zabrany-karantena-zabila-vic-lidi-nez-virus-125-tisic-obeti-media-jako-hlavni-spoluvinik-smrt-neni-reseni-i-kdyz-je-tu-sance-jak-z-toho-ven/#.X79xEWhKhPY>
10. CT24zive, 2020. In: Twitter [online]. 2. 5. 2020, 12:27 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://twitter.com/ct24zive/status/1256530770262405121?lang=cs>
11. Česká tisková kancelář, 2020a. Požili metanol nebo čisticí. Kvůli dezinformacím okolo covidu zemřely stovky lidí. In: Aktuálně.cz [online]. 13. 8. 2020, 6:53 [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kvuli-dezinformacim-okolo-covidu-na-svete-zemrely-stovky-lidi/r~f2288456dd1d11ea9d74ac1f6b220ee8/>
12. Česká tisková kancelář, 2020b. Vláda při covidu? Nezvládnutá komunikace i neschopnost reagovat, hodnotí experti. In: Deník.cz [online]. 27. 12. 2020 [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/koronavirus-vlada-covid-hodnoceni-2.html
13. ČTK mimořádně nabízí zprávy o koronaviru přímo široké veřejnosti, 2020. In: ČTK.cz [online]. 10. 3. 2020 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.ctk.cz/novinky/?id=2985>
14. Dezinformace, lži, hoaxy a alternativní fakta o covid-19, 2021. Ministerstvo zdravotnictví. [online]. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/dezinformace-o-covid-19/>

15. Facebook, Twitter i Reddit bojují proti dezinformacím o koronaviru. Potlačují konspirace, šíří fakta, 2020. In: ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 5. 2. 2020 [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/3043703-facebook-twitter-i-reddit-bojuji-proti-dezinformacim-o-koronaviru-potlacuji-konspirace>
16. FALLIS, Don, 2009. A Conceptual Analysis of Disinformation. In: IDEALS [online]. 28. 2. 2009 [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/2142/15205>
17. FINGER, Evelyn a Stark HOLGER, 2020. Warum ein Beamter in der Corona-Krise den Aufstand wagt. In: Zeit Online [online]. 11. 5. 2020, 13:59 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2020-05/corona-pandemie-bekaempfung-massnahmen-innenministerium-verschwörungstheorien-regierungsrat/komplettansicht>
18. FRIEDMANNOVÁ, Silvie, 2020. Čtyřicet pět milionů hodin online v jednom dni. Nová statistika práce z domova. In: Seznam Zprávy [online]. 14. 4. 2020, 19:45 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ctyri-a-pul-milionu-hodin-online-v-jednom-dni-nova-statistika-prace-z-domova-100075>
19. GEMIGNANI, Zach. Efektivní analýza a využití dat. Překlad Jiří Huf. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2015. 240 stran. ISBN 978-80-251-4571-5.
20. GEMIUS, 2016. NetMonitor: Výzkum návštěvnosti internetu, Výzkum sociodemografie návštěvníků internetu. In: NetMonitor [online]. Praha, 07/2016 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://www.netmonitor.cz/sites/default/files/prilohy/1607_Metodika_Net_M_VP.pdf
21. GERTZ, Bill, 2020. Coronavirus may have originated in lab linked to China's biowarfare program. In: The Washington Times. 26. 1. 2020 [online]. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.washingtontimes.com/news/2020/jan/26/coronavirus-link-to-china-biowarfare-program-possible/>

22. Google, 2021. COVID-19 – Přehledy pohybu komunity. Google [online]. [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.google.com/covid19/mobility/>
23. GRAUS, František, 2005. Nepráteleství vůči Židům ve středověku. Glosy.info [online]. 30. 6. 2005 [cit. 2020-08-27]. ISSN 1214-8857 Dostupné z: <http://glosy.info/texty/nepratelstvi-vuci-zidum-ve-stredoveku/4>
24. GREGOR, Miloš, Petra VEJVODOVÁ a Zvol si info (projekt), 2018. *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!*. Brno: CPress, 2018. s. [1a]. ISBN 978-80-264-1805-4.
25. HENDL, Jan, 2016. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.
26. HENDL, Jan, 2012. Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0200-4.
27. HOUDEK, Pavel, ©2020. Jak připravit domácnost na mimořádnou událost. Moderní sebeobrana [online]. ©2020 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.moderni-sebeobrana.cz/jak-pripravit-domacnost-na-mimoradnou-udalost.html>
28. HUBÁLKOVÁ, Pavla, 2021. Debata Univerzity Karlovy vyvracela lži o covid-19. Magazín Univerzity Karlovy [online]. 29. 1. 2021, 15:46 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.ukforum.cz/rubriky/aktuality/7808-diskuze-jak-se-lze-o-covid-19>
29. iDNES.cz, 2020. Zadavatelé zaplatili za reklamy s tématem koronaviru přes miliardu. In: iDNES.cz [online]. 4. 6. 2020, 15:00 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/mediahub/koornavirus-reklama-hodnota.A200604_090923_mediahub_jpl
30. IŁOWIECKI, Maciej a Petr ŽANTOVSKÝ, 2008. *Manipulace v médiích*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. 120 s. ISBN 978-80-86723-50-1.
31. Informace ke koronaviru a nemoci covid-19, 2020. Vláda ČR [online]. 18. 9. 2020, 20:01 [cit. 2020-12-18]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/aktualni-informace-ke-koronaviru-sars-cov-2-puvodne-2019-ncov-179250/>

32. Iniciativa c19 dezinfoservis, 2020a. In: Seznam Zprávy [online]. [cit. 2020-06-02]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/autor/iniciativa-c19-dezinfoservis-772>
33. Iniciativa c19 dezinfoservis, 2020b. Dezinfoservis: Očkování proti TBC jako prevence před covid-19? Jen předběžná studie. In: Seznam Zprávy [online]. 15. 4. 2020, 7:00 [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/dezinfoservis-ockovani-proti-tbc-jako-prevence-pred-covid-19-jen-predbezna-studie-100294>
34. Iniciativa c19 dezinfoservis, 2020c. Dezinfoservis: Opatření si vyžádala víc obětí než virus, tvrdí analýza. Nemá ale relevantní zdroje. In: Seznam Zprávy [online]. 22. 5. 2020, 15:29 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/dezinfoservis-opatreni-si-vyzadala-vic-obeti-nez-virus-tvrdi-analyza-nema-ale-relevantni-zdroje-106955>
35. Iniciativa C19 dezinfoservis (COVID19CZ), 2020a. HOAX: 5G sítě snižují imunitu a napomáhají tak šíření koronaviru. Manipulátoři [online]. 28. 5. 2020 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/hoax-5g-site-snizuji-imunitu-a-napomahaji-tak-sireni-koronaviru/>
36. Iniciativa C19 dezinfoservis (COVID19CZ), 2020b. HOAX: Bill Gates ve šlépějích Hitlera? Manipulátoři [online]. 3. 6. 2020 [cit. 2020-11-19]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/hoax-bill-gates-ve-slepejich-hitlera/>
37. Ipsos, 2020. Každý druhý Čech uvědil nějaké fake news o koronaviru. Ipsos [online]. 15. 9. 2020 [cit. 2020-11-19]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/kazdy-druhy-cech-uveril-nejake-fake-news-o-koronaviru>
38. Jak často se během pandemie využívá práce z domova? 2021. Život během pandemie [online]. 23. 3. 2021 [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://zivotbehempandemie.cz/home-office>
39. Jednání vlády, 2020. Portál ODok [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda-list?year=2020>
40. JERÁBKOVÁ, Dominika, 2020. Nespokojenost Čechů s vládním řešením covidu prudce stoupá. In: Novinky.cz [online]. 14. 10. 2020, 17:31 [cit. 2020-10-15]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/nespokojenost-cechu-s-vladnim-resenim-covidu-prudce-stoupala-40339265>

41. JONÁK, Zdeněk, 2003. Informace. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000456&local_base=KTD.
42. KAVIJ, Miroslav, 2020. Bill Gates ve šlépějích Hitlera? In: KSČM [online]. 27. 5. 2020 [cit. 2020-11-19]. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/cs/aktualne/medialni-vystupy/komentare/bill-gates-ve-slepejich-hitlera?fbclid=IwAR0hO5vw1ewmo-piDur3oJ5l71vSMsVnR0m0yo3HkXteMbjlZqyS33axIDM>
43. KOHN, Stephan, 2020. Ergebnisse der internen Evaluation des Corona Krisenmanagements. Behoerden [online]. 8. 5. 2020 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: https://behoerden.blog/wp-content/uploads/2020/05/Bericht-KM4-Corona-1_geschw%C3%A4rzt.pdf
44. Kolektiv autorů Maniuplátoři.cz, 2021. SOUHRN 2020: Nejúspěšnější byly koronavirové konspirační teorie a dezinformace o amerických prezidentských volbách. Manipulátoři [online]. 3. 1. 2021 [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/souhrn-2020-nejuspesnejsi-byly-koronavirove-konspiracni-teorie-a-americke-prezidentske-volby/>
45. KOPECKÝ, Josef, 2020. Zavřené obchody, služby i vleky. Vláda vyhlásila od neděle 5. stupeň PES. In: iDNES.cz [online]. 1. 11. 2020, 16:09 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vlada-koronavirus-pes-stupen-cislo-5-blatny-nouzovy-stav.A201223_023602_domaci_kop
46. KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI, 2019. Dezinformace a fake news (průvodce studiím) [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. 13 stran [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: https://www.pdf.upol.cz/fileadmin/userdata/PdF/VaV/2019/odborne_seminare/Kopecky_Deinformace_a_Fake_News.pdf
47. Koronavirus odrazuje lidi od preventivních vyšetření. Včasné odhalení některých chorob je přitom klíčové, 2020. In: ČT24 – Nejdůvěryhodnější

- zpravodajský web v ČR – Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 30. 4. 2020 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/koronavirus/3087110-koronavirus-odrazuje-lidi-od-preventivnich-vysetreni-vcasne-odhaleni>
48. KREJČÍ, Veronika, 2020 CovidPass má usnadnit cestování. Česko jedná o možnosti prokázat neinfekčnost pomocí speciální aplikace. In: Lidovky.cz [online]. 22. 7. 2020, 5:00 [cit. 2020-08-01]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/covidpass-ma-usnadnit-cestovani-cesko-jedna-o-moznosti-prokazat-neinfekcnost-pomoci-specialni-aplika.A200721_220327_ln_domov_ele
49. KRISHNA, Rachael, 2020. These claims about the new coronavirus and 5G are unfounded. Full Fact. 13. 3. 2020 [online]. [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: <https://fullfact.org/online/coronavirus-5G/>
50. KUČEROVÁ, Helena, 2003. Dezinformace. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000095&local_base=KTD.
51. Lidé už mohou zpět k lékařům. Kvůli koronaviru přestali chodit na preventivní prohlídky, 2020. In: ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 31. 5. 2020 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3108818-lide-uz-mohou-zpet-k-lekarum-kvuli-koronaviru-prestali-chodit-na-preventivni>
52. LUNGMANNOVÁ, Lucie, 2020. O2 pomáhá v nouzové situaci. Dává zdarma neomezená data a nabízí to nejlepší z O2 TV za symbolickou jednu korunu. O2 Czech Republic [online]. 13. 3. 2020 [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: https://www.o2.cz/spolecnost/tiskove-centrum/673010-O2_pomaha_v_nouzove_situaci_Dava_zdarma_neomezena_data_a_nabizi_to_nejlepsi_z_O2_TV_za_symbolickou_jednu_korunu.html
53. MANIPULÁTOŘI, 2020. [online]. [cit. 2020-06-15]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/o-projektu/>

54. Media Guru, 2020. ČT24 dosáhla v březnu nejlepšího výsledku za 15 let existence. In: Media Guru [online]. 8. 4. 2020, 14:40 [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2020/04/ct24-dosahla-v-breznu-nejlepsiho-vysledku-za-15-let-existence/>
55. MEDIAN, 2020. adMeter a koronavirus – změny v mediální konzumaci TV, rádií a internetu Čechů. Tisková zpráva. MEDIAN [online]. Praha, 6. 4. 2020, 15:00 [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: https://www.median.eu/cs/wp-content/uploads/2020/04/MEDIAN_TZ_adMeter_a_koronavirus_Zmeny_v-medi%C3%A1lni_konzumaci_20200406.pdf
56. MILLER, Aaron, Reandelar, MAC, Fasciglione, KIMBERLY, Roumenova, VIOLETA, Li, YAN a Otazu, GONZALO, 2020. Correlation between universal BCG vaccination policy and reduced morbidity and mortality for COVID-19: an epidemiological study. [online]. [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <https://www.medrxiv.org/content/medrxiv/early/2020/03/28/2020.03.24.20042937.full.pdf#zoom=75>
57. Mobilní aplikace Koronavirus COVID-19, 2020. Státní zdravotní ústav [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/mobilni-aplikace-koronavirus-covid-19>
58. NetMonitor, 2020. Internet během karantény dramaticky posílil. Lidé se tam naučili trávit o 50 % více času. NetMonitor [online]. 30. 4. 2020 [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: <https://www.netmonitor.cz/internet-behem-karanteny-dramaticky-posilil-lide-se-tam-naucili-travit-o-50-vice-casu>
59. NEUENDORF, Kimberly A, 2017. The Content Analysis Guidebook. Second edition. Los Angeles: SAGE, 2017. ISBN 978-1412979474
60. Nová koronavirová infolinka 1221 není zatím zdarma. Nevěděli jsme o jejím účelu, brání se operátoři, 2020. In: Lidovky.cz [online]. 9. 9. 2020, 12:31 [cit. 2020-09-23]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/hygiena-spousti-novou-infolinku-ve-koronaviru-je-vsak-zpoplatnena-weby-na-to-neupozoruji-nektere-to.A200909_105900_in_domov_ele

61. Novinky.cz, 2020a. Lékaři zkoumají, zda očkování proti TBC pomáhá proti koronaviru. In: Novinky.cz [online]. 3. 4. 2020, 18:27 [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/lekari-zkoumaji-zda-ockovani-proti-tbc-pomaha-proti-koronaviru-40319323>
62. Novinky.cz, 2020b. Opatření pozabíjela víc lidí než virus sám, tvrdí německá analýza, 2020. In: Novinky.cz [online]. 14. 5. 2020, 17:11 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/opatreni-pozabijela-vic-lidi-nez-virus-sam-tvrdi-nemecka-analyza-40324118?fbclid=IwAR1Uh7Ane9fUxSae0Ja8RfUiOmeL0u13BB6SXXqwXWZnG1mdOhfviv72S5Y#utm_source=facebook&utm_medium=share&utm_campaign=web
63. Novinky.cz, 2020c. Seniorka z Berounska vypila dezinfekci AntiCovid, bála se nákazy. In: Novinky.cz [online]. 13. 5. 2020, 8:42 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/seniorka-z-berounska-vypila-dezinfekci-anticovid-bala-se-nakazy-40323826>
64. Novinky.cz, 2020d. Trump navrhoval píchat lidem dezinfekci. Ted' neví, proč lidé volají, zda se tak mají léčit. In: Novinky.cz [online]. 28. 4. 2020, 13:28 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/clanek/trump-navrhoval-pichat-lidem-dezinfekci-ted-nevi-proc-lide-volaji-zda-se-tak-maji-lecit-40322163>
65. NOVOTNÁ, Karolína, 2020. Projekt eRouška krachuje na nedostatku uživatelů. A zápolí s iPhonem. In: iDNES.cz [online]. 13. 6. 2020, 18:00 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/erouska-koronavirus-covid19-chytra-karantena.A200605_100123_domaci_knn
66. NOVOTNÝ, Martin, 2020. Koronavirus pandemie nebyla způsobena 5G – to ji jen pravděpodobně zhoršilo. EMF smog [online]. 29. 4. 2020 [online]. [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: <https://www.emfsmog.cz/2020/04/29/koronavirus-pandemie-nebyla-zpusobena-5g-to-ji-jen-pravdepodobne-zhorsilo/?cn-reloaded=1&cn-reloaded=1>

67. NUTIL, Petr, 2018. Média, lži a příliš rychlý mozek: průvodce postpravdivým světem. První vydání. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0716-2.
68. OČENÁŠKOVÁ, Adéla, 2020. Jako by teď byl nonstop víkend, hlásí provideři. Internet prochází klíčovou zkouškou. In: Aktuálně.cz [online]. 29. 3. 2020, 11:32 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/internet/r~4f4d86a4702211eab1110cc47ab5f122/>
69. Od zítrka roušky povinné ve vnitřních prostorách v celé ČR, 2020. In: České noviny [online]. Praha: ČTK, 9. 9. 2020 [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/od-zitrka-rousky-povinne-ve-vnitrnich-prostorach-v-cele-cr/1930689>
70. Ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví z důvodu šíření koronaviru ruší lety z Jižní Koreje a severu Itálie, 2020. Ministerstvo zdravotnictví ČR [online]. 2. 3. 2020 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/ochranna-opatreni-ministerstva-zdravotnictvi-z-duvodu-sireni-koronaviru-rusi-lety-z-jizni-koreje-a-severu-italie/>
71. Pandemický plán České republiky, 2006. Vláda ČR [online]. 4. vydání, 2006. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf
72. PETEROVÁ, Barbora, 2020. Epidemiologickou situaci bude nově znázorňovat systém hodnocení PES. Ministerstvo zdravotnictví ČR [online]. 13. 11. 2020 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/epidemiologickou-situaci-bude-nove-znazornovat-system-hodnoceni-pes/>
73. PETEROVÁ, Barbora, 2021. Ministerstvo zdravotnictví spustí rezervační systém. Ministerstvo zdravotnictví ČR [online]. 14. 1. 2021 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/ministerstvo-zdravotnictvi-spusti-centralni-rezervacni-system/>
74. POLÁČEK, Dan a Tomáš VOCELKA, 2020. Když světu vládla španělská chřipka. Unikátní 100 let staré snímky. In: Aktuálně.cz [online]. 1. 5. 2020, 19:05 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z:

<https://magazin.aktualne.cz/foto/obrazem-tak-se-zilo-za-doby-smrtici-epidemie-spanelske-chrip/r~f33c3d4078bb11ea842f0cc47ab5f122/>

75. Právě on vyhláší nejprísnejší opatření: Pod rouškou tmy si Prymula bez roušky vyrazil do restaurace! 2020. In: Blesk.cz [online]. 23. 10. 2020, 5:00 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-koronavirus/659071/prave-on-vyhlasuje-nejprisnejsi-opatreni-pod-rouskou-tmy-si-prymula-bez-rousky-vyrazil-do-restaurace.html>
76. Provoz na internetu prudce stoupl. Česká síť to zatím zvládá bez problémů, 2020. In: ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize [online]. Praha: Česká televize, 21. 3. 2020 [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3065152-provoz-na-internetu-prudce-stoupl-ceska-sit-zatim-zvlada-bez-problemu>
77. Provozovatel infolinky 1221 přestal účtovat propojovací poplatky, 2020. adsl.cz [online]. 16. 9. 2020 [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: <https://www.adsl.cz/clanky/provozovatel-infolinky-1221-prestal-uctovat-propojovaci-poplatky>
78. Prymula oznámil, že v Česku začala druhá vlna koronavirové epidemie, 2020. In: Deník N [online]. 13. 9. 2020, 13:15 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://denikn.cz/minuta/438675/>
79. PŠENIČKA, Jiří, 2020. Selhání tandemu, který měl Česko chránit před nákazami. In: Seznam Zprávy [online]. 23. 3. 2020, 6:00 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/selhani-zeny-ktera-mela-chranit-cesko-pred-nakazami-94638>
80. REIGLOVÁ, Eliška, 2020. 20 důkazů, že už před sto lety nosili roušky všichni a sestry byly stejně obětavé. In: Extra.cz [online]. 29. 3. 2020, 7:00 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.extra.cz/20-dukazu-ze-uz-pred-sto-lety-nosili-rousky-vsichni-a-sestry-byly-stejne-obetave>
81. Roozenbeek, Jon, C.R. Schneider, S. Dryhurst, J. Kerr, A.L. Freeman, G. Recchia, S. Van Der Linden, 2020. Susceptibility to misinformation about COVID-19 around the world [online]. Roy. Soc. Open Sci., 7 (10) (2020), p. 201199 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://royalsocietypublishing.org/doi/10.1098/rsos.201199>

82. Russia leading from behind: Coronavirus – focused case study of cross-border disinformation spread, 2020. Semantic Visions. [online]. 27. 3. 2020 [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: <https://semantic-visions.com/russia-leading-from-behind-coronavirus-focused-case-study-of-cross-border-disinformation-spread/>
83. SAIVER, Filip, 2020. Forbes History: Před 100 lety svírala svět nejsmrtelnější pandemie. Jak se z ní poučit? In: Forbes.cz [online]. 14. 3. 2020 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://forbes.cz/forbes-history-pred-sto-lety-svirala-svet-nejsmrtelnejsi-pandemie-jak-se-z-ni-poucit/>
84. Seznam Zprávy, 2020 [online]. Praha: Seznam.cz, 2020 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/sekce/koronavirus>
85. SHARK, Michal, 2020. In: Facebook [online]. 17. 11. 2020 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/100000014688514/posts/4958723470804760/>
86. SIRCUS, Mark, 2020. 5G Didn't Cause the Coronavirus Pandemic But It Probably Made it Worse. Dr Sircus [online]. 27. 4. 2020 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: <https://drsircus.com/coronavirus/5g-didnt-cause-the-coronavirus-pandemic-but-it-probably-made-it-worse/>
87. SOCHOR, Štěpán, 2020. Doručovatelé začnou s dopisy a pohlednicemi doručovat i letáky o koronaviru. In: iDNES.cz [online]. 9. 3. 2020, 13:25 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ceska-posta-koronavirus-letaky-informace-prevence.A200309_110255_domaci_soch
88. SPURNÝ, Martin, 2021. Nový typ koronaviru – obavy, média a informace o něm – Naše společnost – speciál – prosinec 2020. Centrum pro výzkum veřejného mínění [online]. 4. 1. 2021 [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/zdravi-volny-cas/5345-novy-typ-koronaviru-obavy-media-a-informace-o-nem-nase-spolecnost-special-prosinec-2020>
89. ŠVIHEL, Petr, 2020. Česko přepnulo do online režimu. Internet ale nemá přes 800 tisíc domácností. In: Seznam Zprávy [online]. 1. 4. 2020, 20:15 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z:

- <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesko-prepnulo-do-online-rezimu-internet-ale-nema-pres-800-tisic-domacnosti-97334>
90. ŠVIHEL, Petr, 2021. Dopad covidu? Ženy přicházejí s agresivnějšími nádory, varují specialisté. In: Seznam Zprávy [online]. 9. 2. 2021, 10:20 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/dopad-covidu-zeny-prichazi-s-agresivnejsimi-nadory-varuji-specialiste-141324>
91. TEMPERTON, James, 2020. How the 5G coronavirus conspiracy theory thore through the internet. Wired [online]. 6. 4. 2020 [cit. 2020-11-19]. Dostupné z: <https://www.wired.co.uk/article/5g-coronavirus-conspiracy-theory>
92. The needles in some syringes are supposed to disappear, 2020. Full Fact [online]. 22. 12. 2020 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://fullfact.org/online/disappearing-vaccine-needle/>
93. THOROVÁ, Kateřina, 2006. Poruchy autistického spektra: dětský autismus, atypický autismus, Aspergerův syndrom, dezintegrační porucha. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-091-7.
94. TV Prima zahájila osvětovou kampaň k nemoci COVID-19, 2020. MediaGuru [online]. 23. 3. 2020, 14:05 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2020/03/tv-prima-zahajila-osvetovou-kampan-k-nemoci-covid-19/>
95. TÝRA, Karel, 2020. Maloobchod za časů COVIDU. Nielsen [online]. 11. 11. 2020 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://admin.socr.cz/wp-content/uploads/2020/11/Nielsen-Karel-Tyra.pdf>
96. TÝRA, Karel, 2021. Rok s COVIDem – klíčové poznatky o proměnách Českého maloobchodu a spotřebitele. NielsenIQ [online]. 11. 3. 2021 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: http://www.socr.cz/file/6590/NielsenIQ_SOCR_TK_11-3-2021.pdf
97. TZ NIELSEN: COVID-19 mění nákupní chování českých spotřebitelů, 2020. Svaz obchodu a cestovního ruchu [online]. 24. 3. 2021 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <http://www.socr.cz/clanek/tz-nielsen-covid-19-meni-nakupni-chovani-ceskych-spotrebitelu/>

98. V Česku jsou tři lidé nakaženi koronavirem. Předtím byli v Itálii, 2020. In: ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize [online]. 1. 3. 2020 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3056228-v-cesku-jsou-tri-lide-nakazeni-koronavirem>
99. V ČR bylo zahájeno očkování proti onemocnění covid-19, mezi prvními očkovánými byl i premiér Babiš, 2020. Vláda ČR [online]. 27. 12. 2020, 10:14 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/v-cr-bylo-zahajeno-ockovani-proti-onemocneni-covid-19--mezi-prvnimi-ockovanymi-byl-i-premier-babis-185837/>
100. VACHTL, Jiří a Tereza KUČEROVÁ, 2020. Lidé přetížili linku 112. Kvůli koronaviru nevolejte, prosí záchranáři. In: iDNES.cz [online]. 13. 3. 2020, 15:04 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-zachranari-tisnova-linka-pretizeni-epidemiolog-neni-operator.A200313_134857_domaci_bur
101. VANÍČKOVÁ, Kateřina, 2020. Rok střídání stráží na postu ministra. Prymula v křesle vydržel 38 dní. In: iDNES.cz [online]. 1. 1. 2021, 14:48 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ministr-zdravotnictvi-vojtech-prymula-blatny-post-stridani-rok-kauza.A201210_093645_domaci_vank#space-a
102. VERNER, Pavel, 2011. Propaganda a manipulace. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. ISBN 978-80-7452-015-0.
103. VESELÁ, Linda, 2020. Co dělat v případě epidemie? Pomohou zásoby vody i hotovosti. In: iDNES.cz [online]. 26. 2. 2020 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-nakaza-who-nemoc-globalni-stav-zdravotni-nouze-specialni-opatreni-krizova-situace.A200225_135112_domaci_linv
104. VESELOVSKÝ, Martin, 2020. Na šmírování je Facebook, eRouška se o vás nedozví nic, určitě má smysl, říká Profant. In: Aktuálně.cz [online]. 18. 9. 2020, 19:13 [cit. 2020-09-18]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/na-smirovani-je-facebook-erouska-se-o-vas-nedozvi-nic-urcite/r~5803c7baf9d211ea9c800cc47ab5f122/>

105. Vláda České republiky, 2020a. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=218&conn=1339&pg=1>
106. Vláda České republiky, 2020b. Vláda spouští projekt chytré karantény, s testováním se začne v Jihomoravském kraji. Vláda ČR [online]. 30. 3. 2020, 20:18 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-spousti-projekt-chytre-karanteny--s-testovanim-se-zacne-v-jihomoravskem-kraji-180707/>
107. Vláda vyhlásila nouzový stav do 28. března, od pondělí se zpřísní pravidla pro volný pohyb či maloobchod a opět uzavřou školy, 2021. Ministerstvo zdravotnictví [online]. 27. 2. 2021 [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-vyhlasila-nouzovy-stav-do-28-brezna-od-pondeli-se-zprisni-pravidla-pro-volny-pohyb-ci-maloobchod-a-opet-uzavrou-skoly/>
108. VLACHOS, Rémy, 2020. Stát kvůli koronaviru zavřel školy, ruší hromadné akce nad sto lidí. In: iDNES.cz [online]. 10. 3. 2020, 12:17 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-bezpecnostni-rada-statu-opatreni-koronavirus.A200310_084706_domaci_remy
109. VOCELKA, Tomáš, Magdaléna MEDKOVÁ a Tomáš MACA, 2020. 10 příběhů španělské chřipky. In: Aktuálně.cz [online]. 2020 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/spanelska-chripka/r~668ef38e7e5f11eaa6f6ac1f6b220ee8/>
110. VOKURKA, Martin a Jan HUGO, 2015. Velký lékařský slovník. 10. aktualizované vydání. Praha: Maxdorf, 2015. ISBN 9788073454562.
111. VYMĚTAL, Štěpán a Martina MÍČKOVÁ, 2015. Ebola – zdravotní, sociální, psychologické a krizové aspekty pandemie. Psychologické pracoviště OBP MV ČR [online]. Praha, 2015 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/ebola-info-prirucka-pdf.aspx>

Seznam grafů

Graf 1: Jak se občané ČR orientují v informacích o koronaviru?	25
Graf 2: Reální uživatelé týdnů v březnu 2020	42
Graf 3: Reální uživatelé týdnů v říjnu 2020	45
Graf 4: Reální uživatelé zpravodajských webů v roce 2020 a 2021	46
Graf 5: Březen 2020 – návštěvnost ČT24 vs. nové případy nakažených nemocí COVID-19	47
Graf 6: Říjen 2020 - návštěvnost ČT24 vs. nové případy nakažených nemocí COVID-19	47
Graf 7: Návštěvnost ČT24 vs nové případy nakažených nemocí COVID-19 2020/2021	48
Graf 8: Myslíte si, že jsou následující tvrzení pravdivá či nepravdivá?	65
Graf 9: Co si lidé myslí o informacích, které putují světem o koronaviru?	66
Graf 10: Kde zaznamenali Češi nepravdivé informace nejvíce?	67
Graf 11: Vývoj rychloobrátkových prodejů (vs 2019)	71
Graf 12: Růst online prodejů (2020 vs minulý rok 2019).....	72
Graf 13: Návštěvnost obchodů a lékáren	73
Graf 14: Jak často se během pandemie využívala práce z domova?	74

Seznam přílohy

Příloha č. 1: Informace ve veřejném prostoru

Příloha č. 2: Ukázka tiskových zpráv

Příloha č. 3: SMS zpráva od operátora

Příloha č. 4: Datové podklady

Příloha č. 1: Informace ve veřejném prostoru

Obrázek 1: Informační panel „Buď ohleduplný – Jak se chránit“ v metru Chodov

Obrázek 2: Informační panel „Buď ohleduplný – Příznaky nemoci COVID-19“ v metru Chodov

Obrázek 3: Informační panel „Bud' ohleduplný – Co dělat“ v metru C

Obrázek 4: Upozornění na nošení roušek při vstupu do OC Westfield Chodov

Příloha č. 2: Ukázka tiskových zpráv

Obrázek 1: Informace pro občany o koronaviru (přední strana letáku)

Informace pro občany o koronaviru

V souvislosti s aktuálním výskytem koronaviru přinášíme základní informace o tomto onemocnění. Není nutné se onemocnění obávat. Je třeba se chovat zodpovědně a chránit sebe i své okolí.

Příznaky

Zvýšená teplota

Kašel

Dušnost

Bolest svalů

Únava

Jak snížit riziko nákazy

Necestujte do zasažených oblastí

Při kýchání nebo kašlání si zakrývejte ústa kapesníkem nebo paží, nikdy nekýchejte nebo nekašlejte do dlaní

Často a důkladně si myjte ruce mýdlem a vodou

Vyhýbejte se zjevně nemocným a místům s vyšším počtem lidí

Fakta versus mýty

- **Poštovní zásilky** z Číny a dalších zasažených oblastí virus nešíří
- **Roušky** zdravé lidi neochrání, jsou vhodné pro nemocné, aby nákazu nešířili
- **Nosní kapky** či kloktání nefungují proti nákaze
- **Antibiotika** proti virům nezabírají, jsou určena na bakteriální onemocnění
- **Chlór** nepijte a nemyjte se s ním, chlórové přípravky jsou účinné na dezinfekci povrchů
- **Kouření** před možnou nákazou nechrání
- **Pití alkoholu** není prevencí, alkoholové přípravky jsou účinnou dezinfekcí povrchů a rukou
- **Česnek** nechrání před nákazou

Potřebujete poradit?

Volejte linku **112** nebo infolinku Státního zdravotního ústavu
724 810 106 | 725 191 367

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Obrázek 2: Informace pro občany o koronaviru (zadní strana letáku)

Mgr. et Mgr. Adam Vojtěch,
MHA
Ministr zdravotnictví

Prof. MUDr. Roman Prymula,
CSc., Ph.D.
Epidemiolog

Je Česká republika na koronavirus připravena?

Česká republika je připravena. Nemocnice přesně ví, co dělat. Máme dostatek infekčních lůžek, laboratoře jedou na plné obrátky, hygienici intenzivně pracují v terénu. Máme jasné dané postupy pro tyto situace a těmi se řídíme. Pravidelně zasedá Bezpečnostní rada státu a samozřejmě jsme v úzkém kontaktu se Světovou zdravotnickou organizací.

Co konkrétně děláte pro ochranu občanů?

Děláme maximum. Pozastavili jsme lety z Číny a dalších zasažených oblastí. Zakázali jsme vývoz respirátorů a dezinfekčních prostředků mimo ČR. Lidem, kteří se vrací ze zahraničí, zasíláme informační SMS. Na všech letištích, na vlakových i autobusových nádražích je informační kampaň pro cestující. Probíhá pravidelná dezinfekce dopravních prostředků a letištních prostor. O epidemiologických opatřeních a pokynech informujeme lékaře i všechny pracovníky ve zdravotnictví.

Co dělat, když se vrátím ze země, kde je koronavirus?

Zůstaňte doma a telefonicky kontaktujte svého praktického lékaře, hygienickou stanici nebo infolinku Státního zdravotního ústavu. Prosím, řiďte se radami odborníků. A doporučuji vám, do oblastí, které jsou zasažené koronavirem, nejezděte.

Nemám raději vyhledat lékaře osobně?

Rozhodně ne. Je potřeba zůstat doma a kontaktovat svého praktického lékaře nebo hygienickou stanici telefonicky, abychom předešli případnému šíření onemocnění, například v hromadné dopravě. Proto jsme zavedli systém domácího testování, kdy se k pacientovi vyšle speciální odběrová sanitka a vyšetření se provede buď u něj doma, nebo v sanitce. Jedině tak potenciálně infekční osoba nepřijde do kontaktu s dalšími lidmi. Musíme se teď všichni chovat opravdu zodpovědně a chránit sebe i své okolí.

S kým se mohou lidé v České republice o tomto novém onemocnění poradit?

Pokud potřebujete jakékoliv bližší informace o koronaviru, můžete zavolat na linku 112 nebo speciální infolinku Státního zdravotního ústavu: **724 810 106** a **725 191 367**. Ověřené informace o koronaviru můžete čerpat také na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví: **www.mzcr.cz** a Státního zdravotního ústavu: **www.szu.cz**.

Co o koronaviru zatím víme?

Koronavirus se objevil poprvé na začátku prosince 2019 v čínské provincii Chu-pej, ve městě Wu-chan. Právě zde vzniklo tzv. ohnisko nákazy, odkud se jednotlivé případy onemocnění šířily pevninskou Čínou a následně i do dalších zemí. Onemocnění, které tento koronavirus způsobuje, dostalo označení **COVID-19**.

Jak se koronavirus přenáší?

Koronavirus se přenáší vzduchem po delším kontaktu s nakaženým jedincem. Jedná se o tzv. kapénkovou infekci. Nejčastěji zasahuje sliznice horních a dolních dýchacích cest a spojivky. Inkubační doba je týden až čtrnáct dní.

Jak se koronavirus projevuje?

Mezi příznaky onemocnění patří zvýšená teplota, dušnost, kašel, únava a bolesti svalů. Avšak ne každý, kdo vykazuje tyto příznaky, má koronavirus. Vždy se zohledňuje, jestli daný jedinec mohl reálně přijít s nákazou do styku.

Existuje lék na koronavirus?

V současné době neexistuje proti koronaviru vakcína ani lék. Probíhají však intenzivní práce na vývoji léku proti tomuto onemocnění i vývoj nových vakcín.

Jak chránit sebe a své okolí?

Především je nutné dodržovat základní pravidla hygieny: často si mýt ruce vodou a mýdlem, používat dezinfekci na ruce na bázi alkoholu, užívat jednorázové kapesníky, při kašlání a kýchání si zakrývat ústa kapesníkem, paží nebo rukávem. Důležité je nekašlat a nekychat přímo do dlaní, kterými se pak infekce může snadno roznášet do okolí. Dále bych doporučil vyhybat se těm, kteří jsou zjevně nemocní a nezdřezovat se v místech s vyšším počtem lidí. Důležitý je také dostatek odpočinku a vyvážená životospráva.

Více informací na www.mzcr.cz

S podporou České pošty

Česká pošta

Úřad vlády České republiky

Obrázek 3: Informační leták „Praha drží spolu!“ (přední strana letáku)

Praha drží spolu!

Linka pomoci seniorům a potřebným
nonstop zdarma:

☎ 800 160 166

- › Informace
- › Psychologická pomoc
- › Sociální služby
  - › nákupy potravin
  - › nákupy léků
  - › nákupy zdravotnických pomůcek
  - › asistence s venčením psů
  - › asistence s listovními zásilkami

Nebojte se zavolat. Pomůžeme!

prahadrzispolu.cz

PRAHA
PRA
PRA
PRA

HA
GUE
GA
G

Obrázek 4: Informační leták „Praha drží spolu!“ (zadní strana letáku)

COVID-19

Praha drží spolu!

Důležité linky a kontakty pro veřejnost na území hl. m. Prahy

- Základní informační linka a rozcestník pro občany nonstop zdarma: **1212**
- Linka pomoci seniorům a potřebným nonstop zdarma: **800 160 166**
- Státní zdravotní ústav: **724 810 106 | 725 191 367 | 725 191 370**
- Hygienická stanice hl. m. Prahy: **773 782 850 | 773 782 856**
- Všeobecná zdravotní pojišťovna: **952 222 222**
- Vojenská zdravotní pojišťovna: **844 888 888**
- Česká průmyslová zdravotní pojišťovna: **810 800 000**
- Oborová zdravotní pojišťovna: **261 105 555**
- Zaměstnanecká pojišťovna Škoda: **800 209 000**
- Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra: **844 211 211**
- RBP zdravotní pojišťovna: **800 213 213**

Odběrová místa

Na testování přijďte pouze v případě:

- pokud vám to doporučí lékař či hygienik
- pokud máte nějaké zdravotní potíže
- pokud jste byli v přímém kontaktu s nakaženým

Fakultní nemocnice Motol, Nemocnice Na Bulovce (i pro samoplátce), Ústřední vojenská nemocnice, Thomayerova nemocnice (i pro samoplátce). Připravujeme další odběrová místa.

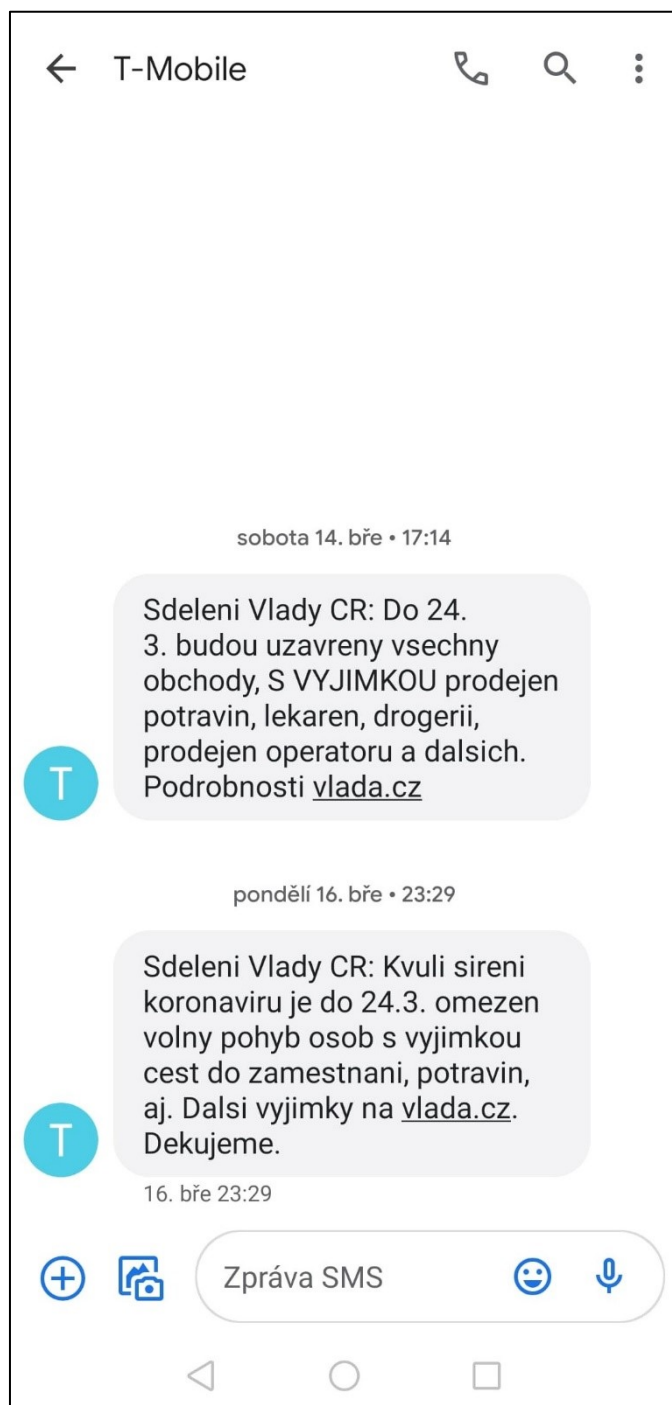
Děkujeme, že linku **155** budete využívat pouze pro volání v případě zdraví či život ohrožujících akutních stavů. Linku **112** využijte pro žádost o testování na onemocnění COVID-19.

koronavirus.mzcr.cz
prahadrzispolu.cz

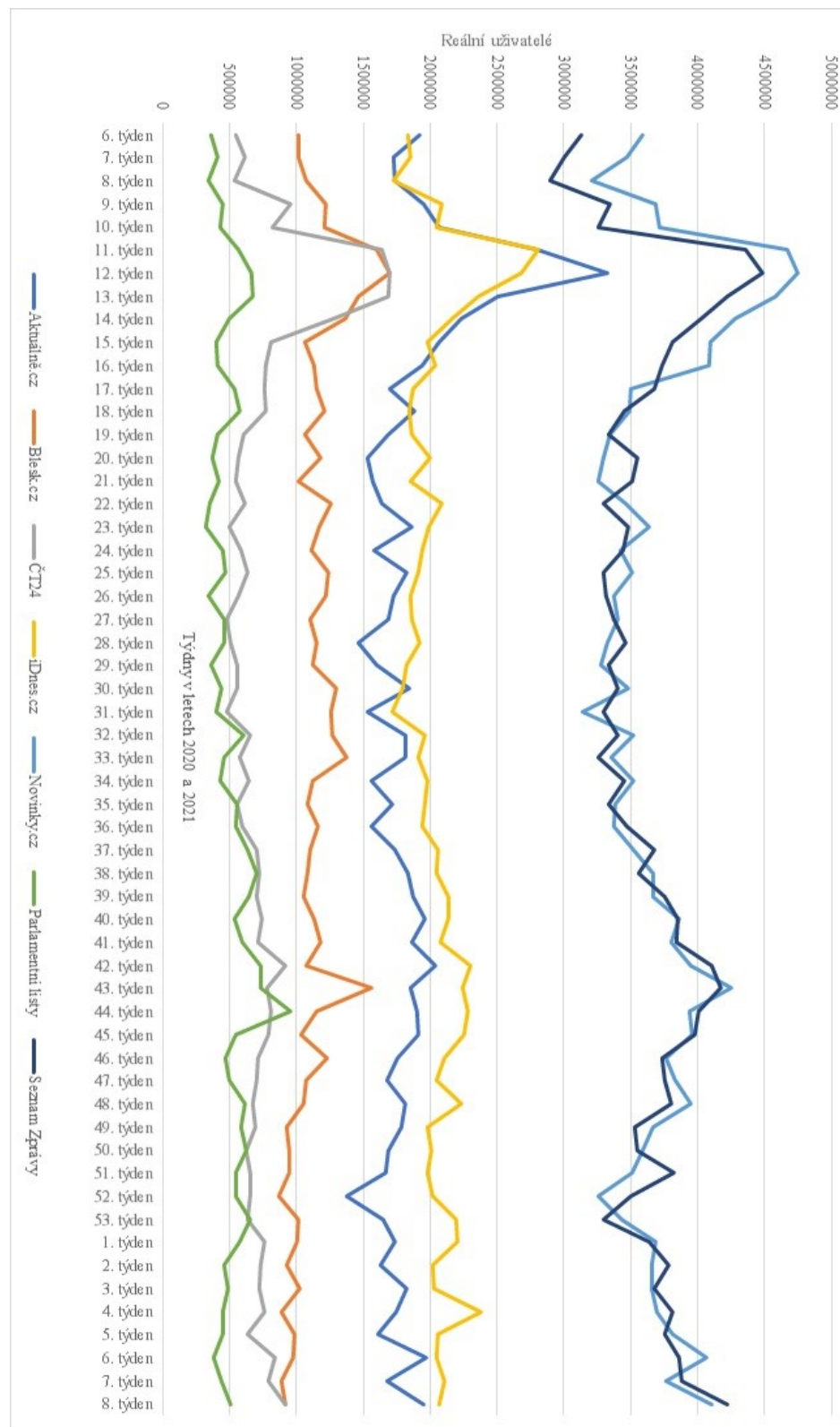

Příloha č. 3: SMS zpráva od operátora

Příloha č. 4: Datové podklady

Obrázek 1: Graf – Reální uživatelé zpravodajských webů v roce 2020 a 2021

Obrázek 2: Graf – Návštěvnost ČT24 vs nové případy nakažených nemocí COVID-19 2020/2021

